

Tanya's
\$20 BEAUTY SALOON

THREADING / WAXING, FACIAL (MEN & WOMEN)
ANTI-AGING FACIAL, BLEACH, HAIR CUT, COLOR & STYLE

40-39 75ST. JACKSON HEIGHTS
NY TEL : 718-478-9009
137-40 JAMAICA AVE., JAMAICA
NY 11435 TEL : 718-297-1019
85-03 ROOSEVELT AVE.,
JACKSON HEIGHTS NY 11373 TEL : 718-205-7832

**Ad Space
Available**
Call: 847-359-0746

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ, ਲਾਈਫ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬੋਬੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

(ਸੈਲ): 718-757-7809
ਫੋਨ (ਦਫਤਰ): 516-439-5420
(ਫੈਕਸ): 516-439-5418

ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰੋ।

ਬੋਬੀ ਸਿੰਘ
ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਹਾਜ਼ਰ

Sixteenth Year of Publication ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 16, Issue 16, April 18, 2015 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

ਧੂਰੀ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਫਿਰ ਡੁਲਾਇਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ): ਧੂਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਉਪ ਚੋਣ ਵਿਚ ਫਤਿਹ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕੋਲ ਆਪਣੇ 58 ਵਿਧਾਇਕ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬਹੁਮਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਧਾਇਕ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧੂਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਚੋਣ ਨੇ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਭਾਜਪਾ ਦੇ 'ਚੁੰਗਲ' ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਗੱਦੀ ਨੇੜੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਸੁਖਬੀਰ) ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਹੀ ਵੱਡਾ ਰੋੜਾ ਹੈ। ਉਧਰ, ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੀ ਐਤਕੀਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੂਰਾ ਗਿਆਨ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੀ ਰਹੀ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਆਪਸੀ ਕਲੇਸ਼ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇਸ ਚੋਣ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਰਹਿਣਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਿਆ। ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਿਮਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਹੀ 4067 ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਲੀਡ ਲੈ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਰ ਗੇੜ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਿੱਛੇ ਇਹ ਲੀਡ ਵਧਦੀ ਹੀ ਗਈ। ਆਖਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ. ਸਿਮਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ 37501 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਪਛਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਇਹ ਆਸ ਉਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਹਾਰ ਦਾ ਫਰਕ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਚੋਣ ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਵੱਲੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾਬੂਲਾ, ਜੈ ਜਵਾਨ

ਸਿਮਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ

ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ

ਹਰ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਮੌਕਾ

ਧੂਰੀ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਜਿੱਤਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। 1957 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ, 1962 ਵਿਚ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੇ ਭਾਨ ਸਿੰਘ, 1967 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਟੀ ਸਿੰਘ, 1969 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੰਤ ਸਿੰਘ, 1972 ਵਿਚ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੇ ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ, 1977 ਤੇ 1980 ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੰਤ ਸਿੰਘ, 1985 ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, 1992 ਤੇ 1997 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਧਨਵੰਤ ਸਿੰਘ, 2002 ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਗਗਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ, 2007 ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ 2012 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ ਇਸ ਸੀਟ ਤੋਂ ਜਿੱਤੇ ਸਨ।

ਜੈ ਕਿਸਾਨ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸ਼ਰਮਾ, ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਵਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ, ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ, ਰਣਜੀਤ ਭਸੀਨ, ਰਤਨ ਲਾਲ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੇਧਨੀ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨਿੱਤਰੇ ਸਨ।

ਇਸ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਇਸ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਨੇ 2017 ਵਿਚ ਹੋਣ

ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸੀਸਾ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਜਪਾਈਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਅੱਖਾਂ ਵਿਖਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਮਾੜੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਿਆਸੀ ਭਵਿੱਖ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਲੋਕ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

‘ਆਪ’ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਦੂਰੀਆਂ ਹੋਰ ਵਧੀਆਂ

ਬਾਗੀਆਂ ਵਲੋਂ ‘ਸਵਰਾਜ ਅਭਿਆਨ’ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੇ ਬਾਗੀ ਆਗੂਆਂ ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਰਣਨੀਤੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਵਾਏ ‘ਸਵਰਾਜ ਸੰਵਾਦ’ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ‘ਸਵਰਾਜ ਅਭਿਆਨ’ ਨਾਂ ਦਾ ਗੁਪਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕਰਵਾਈ ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਚ 70 ਫੀਸਦੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਲਈ ਲੜਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਇਸ ਸਮਰੋਹ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ

ਸੰਵਾਦ’ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਮਰੋਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ‘ਆਪ’ ਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਆਗੂ ਤੇ ਅਹਿਮ ਹਸਤੀਆਂ ਬਾਗੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਕਨਵੈਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਹੀ ਰਹੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੀ ਗਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟੀਨਾ ਸਾਮੀ, ਸਮਾਜਕ ਕਾਰਕੁਨ ਅਰੁਨਾ ਰਾਏ, ਮੇਧਾ ਪਾਟੇਕਰ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵੀ ਰਤਕ ਰਹੀ ਸੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਯਾਦਵ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ‘ਆਪ’ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਅਗਲੇ ਕਦਮ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਸਵਰਾਜ

ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਇਸ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

\$25 2,800 Minutes

ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ
ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੈਸੇ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋਂ।
Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.

✓ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ✓ ਘਰੋਂ ਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਫੋਨ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ
✓ ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋਂ
✓ ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ

800.914.1013 • 408.659.9400

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬਣੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੀ ਅਪਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਲੰਬੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਵਿਚ ਹੋਈ ਜੋ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਮੇਲਾ ਹੋ ਨਿਬੜੀ।

ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸਭਾ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਚੇਤਨ ਸੋਢੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆ ਆਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਫਿਰ ਪ੍ਰੋਮ ਮਾਨ ਨੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ

ਆਪਣੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੇ ਗਜ਼ਲਾਂ ਸੁਣਾਈਆਂ। ਕੁਲਦੀਪ ਸੇਠੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਵਿਤਾਵਾਂ 'ਯਾਰ ਸਿੰਤਰਾਂ ਦੀ ਰਾਹ' 'ਹਉਕੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਭਰਾਂ, ਚੇਤੇ ਆਉਂਦਾ ਏ ਗਿਰਾਂ' ਅਤੇ 'ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚੋਂ ਬਿਗਾਨੇ ਹੋ ਕੇ ਚੱਲੇ' ਪੜ੍ਹੀਆਂ। ਚੇਤਨ ਸੋਢੀ ਨੇ ਦੋ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ। ਲਖਬੀਰ ਮਾਂਗਟ ਨੇ ਆਪਣਾ ਲੇਖ 'ਮੇਰੇ ਸੁਪਨੇ' ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਖੱਟੀ।

ਫਿਰ ਵਾਰੀ ਆਈ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਗਿੱਧੇ-ਭੰਗੜੇ ਰਾਹੀਂ ਮਨਾਉਣ ਦੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ 'ਘਰ ਆ ਜਾ ਸੋਹਣਿਆ' ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤਕ ਸੁਰ ਬਖਸ਼ੀ। ਕਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਗਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜ ਗੀਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰੇ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿਚ ਗਾਏ। ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲਾ ਮੇਲਾ ਲੱਗਿਆ, ਆਈ ਸਖੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਗੋਰੀ' ਗਾਇਆ ਤਾਂ ਸਭਾ ਦੇ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਨੱਚਣ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਾ ਸਕੇ। ਫਿਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਕੱਚੀਆਂ ਸੀ ਕੰਧਾਂ ਉਤੇ ਕਾਨਿਆਂ ਦੀ ਛੱਤ ਸੀ' 'ਸਾਨੂੰ ਦੇ

ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਵਿਸਾਖੀ ਬਾਰੇ ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤ੍ਰਕ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਵਿਤਾ 'ਮਾਰਦਾ ਦਮਾਮੇ ਜੱਟ ਮੇਲੇ ਆ ਗਿਆ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਡਾ. ਰਾਮ ਜੀ ਦਾਸ ਸੇਠੀ 'ਮਹਿਤਾਬ' ਅਤੇ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ ਦਾ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਤੁਆਰਫ ਕਰਵਾਉਂਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਾ. ਸੇਠੀ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਵੀਹ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਪ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਲਖਬੀਰ ਮਾਂਗਟ, ਜੋ ਕਿ ਕੁੱਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਆ ਕੇ ਵਸੇ ਹਨ, ਦੀਆਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਵਾਰਤਕ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਪ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਹਿਤਕ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਘੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਅਤੇ ਅੱਖਰ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਪ੍ਰਮਿੰਦਰਜੀਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਅਚਾਨਕ ਚਲਾਣੇ 'ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਸ਼ੋਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੋਲ ਸਨ: 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੇਰਾ ਸੁਕਰ ਹੈ' ਅਤੇ 'ਇੰਡੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਐਸ਼ਾਂ ਨੇ।' ਫਿਰ ਇਜਾਜ਼ ਭੱਟੀ ਨੇ

ਭਾਰਤ ਨਕਲੀ ਵਿਆਹਾਂ ਪੱਖੋਂ ਮੋਹਰੀ ਕਰਾਰ

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੈਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਠੇ-ਸਿੱਧੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਜੰਗਜ਼ਾਹਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵੀ ਬੋਲ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ 'ਜਾਅਲੀ ਵਿਆਹਾਂ' ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੀ ਸੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀ (ਸੀ.ਬੀ.ਐਸ.ਏ.) ਦੀ 2013 ਦੀ ਜਨਤਕ ਹੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਦੇ ਰਾਹ ਪੱਕੇ ਹੋਣਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਾਖ਼ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣਨ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਧੰਦਾ ਇਕ ਵਿਉਂਤਬੱਧ ਅਪਰਾਧ ਹੈ।

ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ ਰਿਚਰਡ ਕਰਲੈਡ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਧੰਦਾ ਚੀਨ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ, ਵੀਅਤਨਾਮ, ਇਥੋਪੀਆ, ਹੈਤੀ ਆਦਿ 10-15 ਮੁਲਕਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਉਗਲ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਇਧਰੋਂ ਹੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਕੁੱਲ ਸਪਾਂਸਰ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ 36 ਫੀਸਦੀ 'ਨਕਲੀ ਫਾਈਲਾਂ' ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ 2008 ਤੋਂ 2011 ਤੱਕ 14 ਫੀਸਦ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਏ ਤੇ 2012 ਵਿਚ ਇਹ ਵਧ ਕੇ 17 ਫੀਸਦ (ਕਰੀਬ 4500) ਹੋ ਗਏ।

ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਧਦੀ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਤੇ ਲਿੰਗ-ਅਨੁਪਾਤ ਵੱਲ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ 'ਇੰਡੋ-ਕੈਨੇਡੀਅਨ' ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਣ ਦਾ ਧੱਕਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਆਵਾਸ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲ ਆਵਾਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਬਾਰਡਰ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਸਖਤੀ ਕਾਰਨ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬੱਦੋਵਾਲ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਢਾਡੀ ਜਥਾ ਐਟਲਾਂਟਾ ਪੁਜਾ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸ਼ਾਨਮੱਤਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੱਦੋਵਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਢਾਡੀ ਜਥਾ ਖਾਲਸਾ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਵਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਉਥੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਟਲਾਂਟਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਉਹ 19 ਅਤੇ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਸ਼ਾਨਮੱਤਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਰਵਣ ਕਰਵਾਏਗਾ।

ਹਾਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ, ਸਨਿਚਰਵਾਰ

ਨੂੰ ਜਥਾ ਲੈਨਸਿੰਗ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਖੇ ਸਜਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਾਲਾਨਾ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਉਪਰੰਤ ਜਥਾ ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੇ ਹੋਰ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਏਗਾ। ਜਥੇ ਵਲੋਂ ਵੀਡੀਓ, ਡੀ.ਵੀ.ਡੀ ਅਤੇ ਐਮ.ਪੀ-3 ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਭੇਟਾ ਰਹਿਤ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਜਥੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਫੋਨ 516-710-2424 (ਅਮਰੀਕਾ) ਜਾਂ 91-98558-79288 (ਇੰਡੀਆ) ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

For Sale Or Lease

Spiceland Truck Stop at I-70 Exit 123 and 4 other Gas Stations in Indianapolis, Indiana are for sale and lease.

ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ ਫਰੀਵੇ 70 ਦੇ ਐਗਜ਼ਿਟ 123 ਉਤੇ ਸਪਾਈਸਲੈਂਡ ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ ਅਤੇ ਚਾਰ ਹੋਰ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸੇਲ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Gurinder Singh

Ph: 916-833-9218 or 317-308-1050

adhoyee@gmail.com

**THREE TIMES
PTC MUSIC AWARD WINNER**

ਬੱਦੋਵਾਲ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਢਾਡੀ ਜੱਥਾ

Mob: 98558-79288

E-mail: baddowalbibian@yahoo.com

www.baddowalbibian.com

ਬੱਦੋਵਾਲ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਢਾਡੀ ਜਥਾ
ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ 'ਚ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹੁੰਚਿਆਂ

ਜੱਥੇ ਵੱਲੋਂ ਅਪ੍ਰੈਲ 2015 ਵਿੱਚ ਐਟਲਾਂਟਾ, ਮਈ 2015 ਵਿੱਚ ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਜੂਨ 2015 ਵਿੱਚ ਇੰਡੀਆਨਾ, ਜੁਲਾਈ-ਅਗਸਤ 2015 ਵਿੱਚ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ

ਜੱਥੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੰਪਰਕ : 516-710-2424 (ਅਮਰੀਕਾ) ਮੋ: +91-98558-79288 (ਇੰਡੀਆ) ਨੰਬਰਾਂ ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਜੱਥੇ ਵੱਲੋਂ ਡੀ.ਵੀ.ਡੀਜ਼ ਅਤੇ ਐਮ.ਪੀ-3 ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਭੇਟਾ ਰਹਿਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਆਪ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖੀ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਿਆਂ ਡੀ.ਵੀ.ਡੀ ਅਤੇ ਐਮ.ਪੀ-3 ਭੇਟਾ ਰਹਿਤ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹਿੱਤ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੱਥੇ ਦੀਆਂ ਵੀਡੀਓ ਆਪ Youtube & Google + ਤੇ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਖੇ ਲੰਘੀ 11 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਬਟਾਲਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਜਥੇ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਬਟਾਲਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਇਕ ਦਮ ਮੱਧਮ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਦਮ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਢਿੱਲਾ ਛੱਡ ਦਿਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਦੌਰਾਨ ਸਾਥ ਦੇ ਰਹੇ ਤਬਲਾਵਾਦਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਭਾਈ ਬਟਾਲਾ ਪਿਛੇ ਨੂੰ ਡਿੱਗ ਗਏ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਟੇਜ ਦੇ ਲਾਗੇ ਬੈਠੇ ਇਕ ਸੰਗਤ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛਾਤੀ ਦੀ ਮਾਲਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਭਾਈ ਬਟਾਲਾ ਪਲਾਂ 'ਚ ਹੀ ਸੁੱਧ-ਬੁੱਧ ਖੋ ਬੈਠੇ। ਭਾਈ ਬਟਾਲਾ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣ ਰਹੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਡੂੰਘਾ ਸਦਮਾ ਪੁੱਜਾ।

ਭਾਈ ਬਟਾਲਾ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਦੀ ਖਬਰ ਪੰਜਾਬ ਰਹਿੰਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਈ ਬਟਾਲਾ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਭੇਜਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵਜੋਂ ਫੰਡ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫੋਨ 718-846-3333 ਜਾਂ 718-974-4827 ਉੱਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਦੀਆਂ ਜੋੜਨ ਲਈ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਬਣਾਈ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਨਦੀਆਂ ਜੋੜਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਕਾਇਮ ਕਾਰਨ ਲਈ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਜਲ ਤੇ ਸਰੋਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਆਇਆ ਹੈ। ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬੀ.ਐਨ. ਨਵਲਵਾਲਾ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਇਹ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦੇ ਵਿਚਾਰੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਗੈਰਵਿਹਾਰਕ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਹਾਰਕ ਯੋਜਨਾ ਉਪਰ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਲਖਵੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਖਿਲਾਫ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਜ਼ਕੀ-ਉਰ ਰਹਿਮਾਨ ਲਖਵੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਾਹਬਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਸਰਕਾਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਪੁੱਜ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ। 2008 ਦੇ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਾਰ ਲਖਵੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 'ਅਹਿਮ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸਬੂਤ' ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਅਨਵਰ-ਉਲ ਹੱਕ ਨੇ 10 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਲਖਵੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਛੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਲਖਵੀ ਨੂੰ 10 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਅਡਿਅਲਾ ਜੇਲ੍ਹ (ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ) ਵਿਚੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਨੇਹਾ ਵਾਲੀਆ ਪੀ ਏ ਓ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾ 'ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰੀਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ' (ਪੀ ਏ ਓ) ਨੇ ਨੇਹਾ ਵਾਲੀਆ

ਨੂੰ ਸਾਲ 2015-17 ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਡੀਪੋਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਬੀ.ਐਸਸੀ ਨੇਹਾ ਨਾਨ ਪਰਾਫਿਟ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀ ਏ ਓ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਵਜੋਂ ਨੇਹਾ ਸੀ ਵੀ ਐਸ ਹੈਲਥ ਵਿਚ ਕੰਸਲਟੈਂਟ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦੋ ਭੈਣਾਂ ਤੇ ਇਕ ਭਰਾ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰੀਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਾਲ ਤੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ ਆਉਂਦੀ 26 ਜੁਲਾਈ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਬਰਿਸਟਲ ਬੈਕੁਇਟ ਹਾਲ, ਮਾਊਂਟ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟ ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਨੇਹਾ ਵਾਲੀਆ, ਮਿਨੀ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਨੈਨਾ ਸਿੰਘ, ਸੁੱਖੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀ ਏ ਓ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੱਤਰਕਾਰ ਕੰਵਰ ਸੰਧੂ 19 ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ 'ਤੇ

ਫਰੀਮਾਨਟ (ਬਿਊਰੋ): ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸ. ਕੰਵਰ ਸੰਧੂ 19 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬ ਟੀ. ਵੀ. 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਲਾਈਵ ਸ਼ੋਅ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ।

ਕੰਵਰ ਸੰਧੂ

ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੰਵਰ ਸੰਧੂ ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬ ਟੀ. ਵੀ. 'ਤੇ ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਤੱਕ 'ਹੈਲੋ ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬ' ਸ਼ੋਅ ਦਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬ ਟੀ. ਵੀ. ਚੈਨਲ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ 20 ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਕੰਵਰ ਸੰਧੂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਹੈਲੋ ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬ' ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ. ਸੰਧੂ 20 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ.ਸੀ., 21 ਨੂੰ ਨਿਊ ਯਾਰਕ, 22 ਨੂੰ ਨਿਊ ਜਰਸੀ, 23

ਨੂੰ ਲੌਂਗ ਆਈਲੈਂਡ, 24 ਨੂੰ ਨਿਊ ਜਰਸੀ, 27 ਨੂੰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, 28 ਨੂੰ ਬੋਕਰਜ਼ਫੀਲਡ, 29 ਨੂੰ ਫਰਿਜ਼ਨੋ, 30 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਬੋ-ਏਰੀਆ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਮਈ ਨੂੰ ਟੋਰਾਂਟੋ ਤੋਂ 'ਹੈਲੋ ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬ' ਸ਼ੋਅ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਕਰਨਗੇ।

ਚੈਨਲ ਅਨੁਸਾਰ ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬ ਟੀ. ਵੀ. 15 ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ 29 ਅਪਰੈਲ ਤੱਕ ਡਿਸ ਨੈਟਵਰਕ ਦੇ ਚੈਨਲ ਨੰਬਰ 739 'ਤੇ 24 ਘੰਟੇ ਮੁਫਤ ਉਪਲਬਧ ਰਹੇਗਾ। ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬ ਟੀ. ਵੀ. ਦਾ 24/7 ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ (ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) www.GlobalPunjabTv.com 'ਤੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਨਾਲ 916-543-1313 ਜਾਂ ਗਿੱਲ ਪਰਦੀਪ ਨਾਲ ਫੋਨ 646-520-6706 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Matrimonial

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

Wanted suitable match for US born, handsome Sikh clean shaven Bachelor, MBA, 37, 6'-0", runs his own business. Contact: 513-546-7246, e-mail: sunjeet1@hotmail.com

14-17

DRIVERS WANTED

CDL / NON CDL

for immediate hire

Attractive salary & paid vacation + benefits

Knowledge of English required,

Apply in person

Indian Groceries & Spices Inc

721 East Lincoln Ave.,

Rahway, NJ 07065

24 ਘੰਟੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਸੁਣੋ

Listen on :

Radio Sets (CA, WA, NV)

Dial in

832-551-5029 or 605-475-6868

Android & iPhone App

www.PunjabiRadioUSA.com

Ph: 408-272-5200

ਤੰਦੂਰੀਏ ਅਤੇ ਕੱਰੀ ਕੁੱਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਅਟਲਾਂਟਾ, ਜਾਰਜੀਆ 'ਚ ਵਧੀਆ ਚਲਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਤੰਦੂਰੀਏ ਤੇ ਕੱਰੀ ਕੁੱਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ, ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ

ਫੋਨ: 757-240-9348

15-16

ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਲੋਕੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਥਿਤ 80 ਸੀਟਾਂ ਵਾਲਾ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

New India Restaurant For Sale

■80 Seats ■Cater Large/Small Parties

■Liquor Licenses ■Free Parking For Customers

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 317-313-9651

15-16

ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਘਮਸਾਣ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਬਾਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਲਈ ਸਟੈਂਡ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਘਮਸਾਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 33 ਵਿਧਾਇਕ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 25 ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਸਾਜਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਜਿਥੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ 19 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਕਿਸਾਨ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਬੋਤਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 33 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ। ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਬਾਜਵਾ ਵਰਗੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹਰਮਨਪਿਆਰੇ ਆਗੂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਰਮਨਪਿਆਰੇ ਆਗੂ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਸ੍ਰੀ ਬਾਜਵਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਖਿਲਾਫ਼ ਬੋਲ ਕੇ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਫਾਇਦਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੁੱਲ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ

ਕੈਪਟਨ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲਦੇ ਆ ਰਹੇ ਅਮਲੇ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਰਣਦੀਪ ਨਾਭਾ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਆਗੂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸਟੈਂਡ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਬਾਜਵਾ ਉਪਰ ਵਾਰ ਕੀਤਾ।

ਉਂਜ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਅਤਿ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਾਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ

ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਬਾਜਵਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਦਾਈ ਨੇੜੇ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀ ਜਾਖੜ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਾਜਵਾ ਦੇ ਧੜੇ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਮੋਰਚਾ ਖੋਲ੍ਹਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੂਬਾਈ ਤਰਜਮਾਨ ਨਿਮਿਸ਼ਾ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ

ਆਪਣਾ ਵੇਲਾ ਯਾਦ ਕਰੋ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ: ਬਾਜਵਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਸਾਗਿਰਦੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ 14 ਸਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਲ 1998 ਵਿਚ ਮੁੜ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵੱਲ ਝਾਤ ਮਾਰਨ। ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ 1959 ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ 42 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 49 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ। ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਆਗੂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹੇਠ ਸੋਟਾ ਫੇਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਹੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਲਈ ਹੋਰ ਇਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਘੜਮੱਸ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਉਧਰ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਬਾਜਵਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਉਪਰ ਤਿੱਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਂ ਰਾਹੁਲ ਦੇ ਪਾਰਟੀ

ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਅਨਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਵਾਂਗ ਰਾਹੁਲ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮਜ਼ਹੂਰ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਾਤ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਬਿਆਨ ਦਾਗ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲੱਭਣਾ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਸ ਸੰਕਟਮਈ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਲੰਮੇ ਤਜਰਬੇ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸੁਲਝੇ ਆਗੂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਉਭਾਰੇ ਭੂਮੀ ਬਿੱਲ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ

ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ: ਵਿਸਾਖੀ ਮੌਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਧੜਾ ਗਾਇਬ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਵੀ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੀ ਰਹੇ। ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਬਿੱਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੋਧਾਂ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਮਾਰੂ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਪੱਖੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੁੰਡੇ 'ਤੇ ਵਿਅੰਗ ਕੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਖੁੰਡਾ ਖੜਕਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ 'ਤੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਦੋ ਹੱਥ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨੇ ਹਨ।

ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਇੰਨਾ ਕਰਜ਼ਾ

ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਤਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮਾਤੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਨਅਤਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਡੱਬੇ ਵਾਲਾ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਕੋਈ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚੋਂ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗੜ, ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ, ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ, ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਗਾਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਹਰਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਵੀ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ।

‘ਆਪ’ ਦੀ ਅੱਖ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ‘ਤੇ

ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ (ਬਠਿੰਡਾ): ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਨੇ ਇੱਥੇ ਵਿਸਾਖੀ ਮੌਕੇ ਆਪਣੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 2017 ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਪਾਰਟੀ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਅਗਲੀ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਜੁਟਣ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਦਿੱਤੀ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਬਾਦਲਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰਨ। ‘ਆਪ’ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਕਾਫੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਵੱਜੀ। ਉੱਝ, ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ ਤਿੰਨ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

‘ਆਪ’ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਗਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ

ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਲੜੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਦਿੱਲੀ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਗਲੀ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਫੈਲ ਰਹੇ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਤੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਉਠਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਬਿੱਲ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਚਿਹਰਾ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਚੁੱਪ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਮੋਹ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਇਕੱਠ ਉਤਾਵਲਾ ਰਿਹਾ। ਉਹਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁਲਾਣੇਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਲ 2017 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਹਨ ਤੇ ਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮੌਕਾ ਖੁੰਝਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ

ਪੰਜਾਬ ਫਿਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਲੱਭਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗੁੰਡਾ ਰਾਜ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਐਚ.ਐਸ. ਫੁਲਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਤਾਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਟੀਮ ਨੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਧੜੇਬੰਦੀ ਵੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਬਠਿੰਡਾ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਹੇ ਜੱਸੀ ਜਸਰਾਜ ਨੂੰ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬੋਲਣ ਸਮੇਂ ਟੋਕਿਆ ਗਿਆ। ਸਟੇਜ ਸੰਚਾਲਨ ਹਲਕਾ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਦੀ ਇੰਚਾਰਜ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਹਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ। ‘ਆਪ’ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਹਿਮਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਸੀ ਸੇਖੋਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਭੜਾਸ ਕੱਢੀ

ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਇੱਥੇ ਵਿਸਾਖੀ ਮੌਕੇ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਤਖ਼ਤ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਚੱਲੀ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾਤੇ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੱਤੀ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਝੋਨੇ ਦੇ ਐਲਾਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਅ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਦੱਸਦਿਆਂ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵਾਲਾ ਧੰਦਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਚ-ਤਾਕਤੀ ਕਮੇਟੀ ਕਾਇਮ ਕਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਗਤ ਤੇ ਭਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਹਾਲੇ ਤਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਨਰਮੰਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਠੇਕੇ ਨੂੰ ਲਾਗਤ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਖੁਬ ਭੜਾਸ ਕੱਢੀ, ਪਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਕ ਵੀ ਲਫਜ਼ ਨਾ ਬੋਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮ ‘ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹ ਫਕੀਰ’ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਵੱਟੀ ਰੱਖੀ।

ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਾਜਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 70 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇਰੀ ਆਖ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਮ

ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਤੇ ਦਾਜ ਦਹੇਜ਼ ਵਰਗੀ ਅਲਾਮਤ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੜਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ।

ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਤੀ। ਸਟੇਜ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ

ਮੰਤਰੀ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਠੇਕੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਮਤੇ ਨਸ਼ੇ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚੋਂ ਭਾਜਪਾ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਿਹਾਤੀ ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਗਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਆਗੂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸੋਨੀ ਦਾ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁੱਛਦੇ ਹੋਏ।

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ: ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ (ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ) ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਸਕੱਤਰ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸੋਨੀ ਨੂੰ ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਫਿਸ਼ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਹਮਲਾਵਰ ਨੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਸੋਨੀ ਦੇ ਦੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮੀਆਂ ਤੇ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਪੁੱਜੀ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 200 ਮੀਟਰ ਦੂਰ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕਰਕੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ। ਹਮਲੇ ਨੂੰ 29 ਮਾਰਚ 2012 ਵਿਚ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਤਿੱਬੜੀ ਰੋਡ ਉੱਤੇ ਵਾਪਰੇ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਕਾਂਡ ਵਾਲੀ

ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਖੰਨਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਗਲਵੰਢੀ ਵਾਸੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ (25) ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਵਿਚ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਮਨ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਹਰ ਹਾਲ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਹ ਇਥੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਆਗੂ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸੋਨੀ ਦਾ ਹਾਲ ਪੁੱਛਣ ਆਏ ਸਨ।

BJ Digital Video & Photos
BROADCAST HD FILM QUALITY
Ph.718-441-6516 Cell No.646-403-7334
Blu-ray DVD

All Work In Digitals
Wedding, Birthday, Ring Ceremony,
Sweet Sixteen & All Others Function
Experience 25 Year
Ph. 718-441-6516 Cell No. 646-403-7334

ਕਤਲੇਆਮ 84 ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਉਡਾਈਆਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਸਾਲ 1984 ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਰਜਿਸਟਰ ਮੁਤਾਬਕ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ (ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ.) ਤਹਿਤ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਬਾਣਾ ਕੋਤਵਾਲੀ ਕਾਨਪੁਰ ਨਗਰ (ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਦੇ ਮੁਖੀ ਨਿਰੀਖਕ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤ ਰਾਹਤ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੋਗਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਸਮੇਤ ਹੋਰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਬੇਗੁਨਾਹ ਪੀੜਤ ਹਾਲੇ ਵੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਹਕੂਮਤਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਪਾਸਾ ਵੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ ਤਹਿਤ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੱਚਮੁਚ ਹੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ

ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਚ ਹੋਏ ਅਹਿਮ ਖੁਲਾਸੇ

ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ ਤੱਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਕਾਰਡ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ, ਉਥੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ 1984 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਕਰਾਰੀ

ਚਪੇੜ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਵਾਉਣ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ। ਭੋਗਲ ਨੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਜਦ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਿਹਾ

ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਕੋਲ 5 ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੰਬਰ 1984 ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਜੇ.ਸੀ.ਓ. ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਫੌਜ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ 15 ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਫੌਜ, ਅੱਠ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਤੇ ਦੋ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫੌਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ। ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਥਿਤ ਫੌਜੀ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੇਰਵੇ ਹੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂ ਰਹੇ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਡਿਫੈਂਸ ਬੁਦਰਹੁੰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਫੌਜੀ ਜਵਾਨ ਤੇ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਲਾਪਤਾ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਣੇ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਸ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ. ਭੋਗਲ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿੰਸਾ ਕਾਨਪੁਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਥੇ 300 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿੱਖ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਦਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜੇ ਸਿਰਫ 127 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਾਨਪੁਰ ਵਿਚ 2700 ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਲਈ ਫਾਰਮ ਭਰੇ ਗਏ ਪਰ 31 ਵਰ੍ਹੇ ਬੀਤਣ ਉੱਤੇ ਵੀ 1300 ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੱਧਾ-ਅਧੂਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ 70 ਕਰੋੜ ਦਾ ਰਗੜਾ

ਬਠਿੰਡਾ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਸੱਤ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਰਸ਼ ਕਾਰਨ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਹੋਏ ਖਰਾਬੇ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਤਕਰੀਬਨ 70 ਕਰੋੜ ਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਲੈਪਸ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਹੁਣ ਇਹ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਨਵੇਂ ਬਜਟ ਵਿਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 2014-15 ਲਈ 203.22 ਕਰੋੜ ਦੇ ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 101.61 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਿਲੀਜ਼ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਪਰ ਇਹ ਫੰਡ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜੇ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਜਾਰੀ ਹੋਈ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿਚੋਂ 70 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਲੈਪਸ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਪੰਜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਫੰਡ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੋਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਕਿਸ਼ਤ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਤੰਬਰ 2014 ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਪਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਨਸਾ, ਬਠਿੰਡਾ, ਮੁਕਤਸਰ,

ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਉਗਰਾਹਾ) ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਭੈਣੀ ਬਾਘਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਰਸ਼ ਨੇ ਦੂਜੀ ਦਫ਼ਾ ਮਾਰ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਖਰਾਬੇ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 23 ਫਰਵਰੀ 2015 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਨੂੰ 19.33 ਕਰੋੜ, ਮੁਕਤਸਰ ਲਈ 22.79 ਕਰੋੜ, ਮਾਨਸਾ ਲਈ 2.20 ਕਰੋੜ ਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਲਈ 8.26 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮਨਜ਼ੂਰ

ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਮਾਨਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ 44 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵੱਖਰੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ, ਜੋ 444 ਨੁਕਸਾਨੇ ਘਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਜੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਮੁਕਤਸਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਾਲਾ ਪੱਤਰ ਤਾਂ ਮਿਲ ਗਿਆ ਪਰ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਪੈਸਾ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਮੁਕਤਸਰ ਜਸਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰ ਰਾਸ਼ੀ 31 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ,

ਗੰਨੇ ਦਾ ਬਕਾਇਆ 19 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਟੱਪਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਗੰਨੇ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਨਿਘਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਖੰਡ ਮਿਲਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਖੰਡ ਦੇ ਭਾਅ ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਖੁਰਾਕ ਮੰਤਰੀ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੰਨਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤਰਸਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਕਾਇਆ 19,243 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਖੰਡ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਮੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ 'ਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰ: ਜਾਖੜ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਰਾਬ ਹੋਈਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੇਮੌਸਮੀ ਬਾਰਸ਼ ਤੇ ਗਤੀਮਾਰੀ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਕਬੇ ਵਿਚ ਕਣਕ ਤੇ ਹੋਰ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 358.68 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ 293 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪਏ ਹਨ ਤੇ ਸਿਰਫ 65 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੋਰ ਲੋੜ ਹੈ ਪਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਫੰਡ ਲੈਪਸ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮੰਗੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 31 ਮਾਰਚ ਨੂੰ

ਪੈਸਾ ਡਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਚਰਨਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਲ 2014-15 ਦੌਰਾਨ 1.06 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਫਸਲ ਦਾ ਮੀਂਹਾਂ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ 14,494 ਘਰਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਲੰਘੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਾਸਤੇ ਐਸ.ਡੀ.ਆਰ.ਐਫ. ਤਹਿਤ 270.96 ਕਰੋੜ ਦੇ ਫੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ 67.74 ਕਰੋੜ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

ਬੈਂਸ ਭਰਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ 'ਪੱਕਾ ਮੋਰਚਾ'

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰੇਤ, ਬਜਰੀ, ਕੇਬਲ ਤੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮਾਫੀਆ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਬੈਂਸ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਮੋਰਚਾ ਖੋਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਰੇਤ ਮਾਫੀਆ ਖਿਲਾਫ 20 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਵ-ਗਠਿਤ ਇਨਸਾਫ਼ ਟੀਮ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸਿਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਵਿਧਾਇਕ ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਜਾਨ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਖੁੰਝ ਕੱਢਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਕਤਲ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੋਨ ਵੀ ਟੈਪ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੈਂਸ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੇਤ ਮਾਫੀਆ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਧਾ ਘਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ ਬਲਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਧਾ ਦੂਸਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਰੇਤ ਦੀ ਖੱਡ ਵੱਲ ਰੁਖ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 20 ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਇਸ ਜਨਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ 14 ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਹਰ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਖੱਡਾਂ ਵਿਚ ਕੱਢੀ ਗਈ ਰੇਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ

ਮੁਫਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਲੜੀ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਡਰੋਂ ਇਕ ਭਰਾ ਨੂੰ ਬਾਣਾ ਡੇਹਲੋਂ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬਾਣਾ ਕੂਮ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਬੈਂਸ ਭਰਾਵਾਂ ਸਮੇਤ 100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਰੇਤ ਮਾਫੀਆ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਤਹਿਤ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਚੇਨ ਬਣਾਉਣ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਵ-ਗਠਿਤ ਟੀਮ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸਿਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਰੇਤ ਮਾਫੀਆ, ਬਜਰੀ ਮਾਫੀਆ, ਕੇਬਲ ਮਾਫੀਆ ਤੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮਾਫੀਆ ਖਿਲਾਫ 'ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ' ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ 20 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬੋਧਲਾਹਟ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

WEBSITE - DHOLRADIO.CO

DHOL RADIO

ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ

ਹੁਣ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਤੋਂ

REQUEST SONG
MUSIC 24/7

LISTEN ON PHONE

Application For Android and iPhone - Dhol Radio

LIVE CALLS ➡ USA 951-824-6365

skype - DHOLRADIO.ORG

LISTEN BY CALL ➡ USA 702-489-0211

Sukhpal Gill
10 pm to 12 am (IST)

Puran singh waraich
2:30 pm to 4 pm (IST)

Punjab Times

Established in 2000
16th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Our Columnists

Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

California

Shiara Dhindsa

661-703-6664

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Circulation

Harbhajan Singh

917-856-5229

Photographer

Kamaljit Singh Viridi

Ph. 847-502-2703

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 95 ਡਾਲਰ
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ
ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ
ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ
ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorse
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.

**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚ ਧਸਿਆ ਪਾਵਰਕਾਮ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕਈ
ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਿਜਲੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ
ਵਾਰ ਘਾਟੇ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ
ਦੁਬਾਰਾ ਯਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਕ
ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਦੇ ਕਰੀਬ ਘਾਟੇ ਕਰਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼
ਬਿਜਲੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਹੋਰ
ਵੀ ਮਾੜੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਕੇਂਦਰ ਦਾ
ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਸਤੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ
ਵੀ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਵਰਕਾਮ
ਦਾ ਘਾਟਾ 23000 ਕਰੋੜ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦੱਸਿਆ
ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਘਾਟੇ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ
ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।
ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ-2003 ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ
ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਤੋੜ ਕੇ ਬਿਜਲੀ
ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਟੁੱਟਿਆ ਸੀ ਤਾਂ
ਉਸ ਵੇਲੇ ਘਾਟਾ 17000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ
ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਘਾਟਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦਾ
ਹੋਇਆ 23000 ਕਰੋੜ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੁੱਜ

ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ
ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ
ਬਿਜਲੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਕੁਝ ਹੱਦ
ਤੱਕ ਸੁਧਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਬੈਂਕ, ਕੇਂਦਰ
ਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਪਣਾ 33-33 ਫ਼ੀਸਦੀ
ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਕੇ ਬਿਜਲੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਘਾਟੇ
ਤੋਂ ਉਭਾਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ

ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਹੋਰ
ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਦੂਰ
ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਬਦਲੇ
ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬਿਜਲੀ
ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ
ਦਾ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗਾ ਤੇ ਉਹ
ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਸੰਸਥਾ ਬਣ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਧੂਰੀ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਦਾ ਚਿੱਤ ਫਿਰ ਡੁਲਾਇਆ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ
'ਤੇ ਮੈਂਬਰ ਭਰਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਛੇਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ
ਕਿਅਸਅਰਾਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਆਪਣੇ ਦਮ
'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਲੜੇਗੀ, ਪਰ ਧੂਰੀ ਚੋਣਾਂ
ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਲੱਤ ਫਿਰ ਉਤੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ
ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਨਾਲ
ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮੁਥਾਸੀ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚ
ਗਿਆ ਹੈ।

ਧੂਰੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ
ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਕਰ ਕੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਪੰਜਾਬ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਪੋਤਰੇ
ਸਿਮਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ
ਵਿਚ ਉਤਾਰ ਕੇ ਨਵਾਂ ਚਿਹਰਾ ਲੋਕਾਂ ਅੱਗੇ
ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਸੱਤ

ਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਵਿਧਾਇਕ ਰਹਿ
ਚੁੱਕੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਆਗੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ
ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ
ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ
ਨੂੰ ਭਖਾਉਣ ਲਈ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ
ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਸਟੇਜ
ਉਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਕਮੁੱਠਤਾ ਦਾ
ਪਾਠ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ
ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਤਣਾਅ ਸਾਫ਼
ਤੌਰ ਉਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਅਕਾਲੀਆਂ
ਨੇ ਰੱਜ ਕੇ ਫਾਇਦਾ ਲਿਆ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਖਾਸਾ ਸੁਸਤ
ਚਾਲ ਚੱਲਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ
ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਦੋਸਤਾਨਾ ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਵਾਂਗ ਜਾਪੀ।
ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸੀ, ਬਰਨਾਲਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਟਿਕਟ
ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੀ ਨਾਖੁਸ਼ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂਆਂ ਦਾ
ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਬਰਨਾਲਾ ਜਾਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਬਾਦਲ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਵੀ
ਚੱਲਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ
ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਾ ਜਾਣ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪਾਟੇਧਾਤ ਨੂੰ

ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ
ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ।
ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ
ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਡਾ. ਸ਼ਕੀਲ
ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਕਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਇਹ
ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਧੜੇਬੰਦੀ ਨੂੰ
ਤੋੜ ਨਾ ਸਕੀਆਂ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਧੂਰੀ ਤੋਂ ਅਧਵਾਟੇ ਅਸਤੀਫਾ
ਦੇ ਗਏ ਵਿਧਾਇਕ ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ ਨੇ 2012
ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ
ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 12473 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫ਼ਰਕ ਨਾਲ
ਹਰਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਚੋਣ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ
51536 ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ 39063 ਵੋਟਾਂ
ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। 2014 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ
ਵਿਚ ਸੰਗਰੂਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ
ਧੂਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ
ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਇਸ ਹਲਕੇ
ਤੋਂ 'ਆਪ' ਨੂੰ 63189, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ
29352 ਵੋਟਾਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼
17398 ਵੋਟਾਂ ਹੀ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ।

‘ਆਪ’ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਦੂਰੀਆਂ ਹੋਰ ਵਧੀਆਂ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ 'ਸੈਟਿੰਗ ਤੇ ਦਲਾਲੀ' ਕਰਨ ਲਈ
ਨਹੀਂ ਜੁੜੇ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ ਨੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ
'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ
ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਲਈ
ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ
ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਪਾਰਟੀ
ਸਿਰਫ਼ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸਿਮਟ ਕੇ
ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਅਰਵਿੰਦ
ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਂਕੜੀ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ,
ਬਲਕਿ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਇਸ
ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ
ਕਈ ਲੋਕ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਚੋਣ
ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ,
ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬਣਾਇਆ, ਉਸ
ਉਤੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਵੱਖਰੀ

ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਹਟਾਉਣ
ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੇ
ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਲੰਮੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ
ਵਿਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੇ ਸਵਰਾਜ ਦੀ ਮੰਗ
ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੀ.ਏ.ਸੀ. ਤੇ
ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਦਿੱਤੀ
ਗਈ ਹੈ। ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਇਕ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ
ਐਡਮਿਰਲ ਐਲ. ਰਾਮਦਾਸ ਦਾ ਆਡੀਓ ਸੁਨੇਹਾ
ਮੰਚ ਤੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਰਾਮਦਾਸ ਨੂੰ ਹਾਲ
ਹੀ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਲੋਕਪਾਲ ਦੇ ਅਹੁਦੇ
ਤੇ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੁਨੇਹੇ ਵਿਚ ਰਾਮਦਾਸ
ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਾਦ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀ
ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ
ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵੋਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹਿਆ ਜਾਵੇ: ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ

ਮੁੰਬਈ: ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ
ਸੰਜੇ ਰਾਊਤ ਨੇ ਵਿਵਾਦਤ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਵਿਵਾਦ
ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੰਜੇ ਰਾਊਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵੋਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹ ਲੈਣਾ
ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ
ਖਤਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੱਤਰ ਵਿਚ
ਸੰਜੇ ਰਾਊਤ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਰਾਜਨੀਤੀ
ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲਾਂ 'ਤੇ ਤੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ
ਦੋਸ਼ ਲੱਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ
ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਵ
ਸੈਨਾ ਕੌਮੀ ਜਮਹੂਰੀ ਗਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ
ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਉਤੇ
ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ
ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਤਾਏ ਕਿਸਾਨ ਵਲੋਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ

ਧਨੌਲਾ: ਨੇਤਲੇ ਪਿੰਡ ਬਡਬਰ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ੇ
ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਕਿਸਾਨ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼
ਜੱਗੂ ਨੇ ਪੱਖੇ ਨਾਲ ਫਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ
ਲਈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਰਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (22)
ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਬੈਂਕ ਤੇ ਕੁਝ
ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ
ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੂਲ ਰਾਸ਼ੀ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਪਰ
ਵਿਆਜ ਦਾ ਭਾਰ ਕੋੜੀ ਵੇਲੇ ਵਾਂਗ ਵਧਦਾ ਰਿਹਾ,
ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ
ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਉਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਤੇ
ਆਖ਼ਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਸਮਾਪਤ
ਕਰ ਲਈ। ਧਨੌਲਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵਾਰਸਾਂ ਦੇ ਦੱਸਣ
ਅਨੁਸਾਰ 174 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਾ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਹਾਈ
ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ 2008 ਦੇ ਮੁੰਬਈ
ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਨਿਬੇੜਾ
ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ
ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ
ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ
ਲਜ਼ਕਰ-ਇ-ਤੋਇਬਾ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਜ਼ਕੀ-ਉਰ-
ਰਹਿਮਾਨ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ
ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਵੇਗੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਮੁੰਬਈ
ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ ਲਖਵੀ ਤੇ ਛੇ ਹੋਰ
ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ 55 ਸਾਲਾ ਲਖਵੀ
ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ
ਅਰਜ਼ੀ ਉਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਜੰਮੂ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ ਘਟਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਜੰਮੂ: ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ
ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜੰਮੂ ਖੇਤਰ
ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਘਟੀਆਂ
ਹਨ। ਇਸ ਵਕਫ਼ੇ ਦੌਰਾਨ ਅਤਿਵਾਦ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ
64 ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ। ਜੰਮੂ ਖੇਤਰ ਦੇ
ਦਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਰਿਆਸੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 2011
ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਤਿਵਾਦ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕੋਈ ਘਟਨਾ
ਨਹੀਂ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਉਧਮਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਇਸ
ਵਕਫ਼ੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕ, ਸਾਂਬਾ ਵਿਚ ਤਿੰਨ, ਰਾਜੌਰੀ
ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਚਾਰ, ਕਠੂਆ ਪੰਜ ਤੇ ਜੰਮੂ, ਡੋਡਾ ਤੇ
ਰਾਮਬਨ (ਹਰੇਕ) ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 6-6 ਘਟਨਾਵਾਂ
ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ।

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆਤਾ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਨੇਤਾਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਸੂਸੀ ਤੋਂ ਸਿਆਸਤ ਭਖੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਬਿਊਰੋ (ਆਈ.ਬੀ.) ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਸਮੇਂ ਆਈ.ਬੀ. ਨੇ ਨੇਤਾ ਜੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ 'ਤੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਤਿੱਖੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਇਸ ਖੁਲਾਸੇ ਤੋਂ ਸਿਆਸੀ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਈ.ਬੀ. ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਤਾਬਕ ਆਈ.ਬੀ. ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 20 ਸਾਲ (1948 ਤੋਂ 1968) ਤੱਕ ਨੇਤਾ ਜੀ ਦੇ ਭਰਾ ਸਰਤ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਸਿਸਿਰ ਕੁਮਾਰ ਬੋਸ ਤੇ ਅਮੀਆ ਨਾਥ ਬੋਸ ਦੀ ਜਾਸੂਸੀ ਕੀਤੀ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 20 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚੋਂ 16 ਸਾਲ ਤੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰੂ ਸਨ। ਹੁਣ ਕੌਮੀ ਪੁਰਾਲੇਖ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਇਸ ਫਾਈਲ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇਬਰਨ ਪਾਰਕ ਤੇ 38/2 ਇਲਾਹਿਨ ਰੋਡ ਉਤੇ ਸਥਿਤ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇਤਾ ਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਉਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਨੇਤਾ ਜੀ ਦੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤੇ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸੁਗਤਾ ਬੋਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਸੂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਪਿਤਾ ਤੇ ਚਾਚੀ (ਨੇਤਾ ਜੀ ਦੀ ਪਤਨੀ) ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਕਾਪੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਸੰਤੁਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮੀਆਂ ਤੇ ਸੰਗਰਾਮੀ ਲਹਿਰ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੈ। ਨੇਤਾ ਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਸੂਸੀ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਜਾਸੂਸੀ ਕਰਨਾ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਨੇਤਾ ਜੀ

ਨੇਤਾ ਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸੀ ਪੁਖਤਾ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਇਹ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨੇਤਾਜੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੇਖਾਗਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਨੇਤਾਜੀ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਪਾਨ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਕਿ ਨੇਤਾਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਨੇਤਾਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਫਾਈਲਾਂ ਗੁਆਚ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਦੋ ਫਾਈਲਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਸੂਸੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਕੌਮੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਚੋਣਵੇਂ ਤੇ ਗਲਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਲੀਕ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਨੇਤਾ ਜੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਚੰਦਰਾ ਬੋਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਸੁਰਯ ਕੁਮਾਰ ਬੋਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਨੇਤਾ ਦੇ ਭੇਤਭਰੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫਾਈਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ

ਕਰੇਗਾ। ਜਾਸੂਸੀ ਉਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਐਮ. ਵੈਂਕਈਆ ਨਾਇਡੂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਨੇਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ 1941 ਵਿਚ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਜਾਪਾਨ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਆਰਮੀ ਬਣਾਉਣ ਬਾਅਦ

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ ਜਾਸੂਸੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਅੱਜ ਇਥੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਗੁਪਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਸੂਸੀ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ, ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੁਪਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਗੇ ਤੇ ਹੋਰ ਵੰਗ ਤਰੀਕੇ ਵੀ ਤਲਾਸ਼ੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਰਟੀਆਈ ਰਾਹੀਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਨਕਾਰ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਤੇ ਫਿਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੀ ਜਾਣਗੇ।

ਨੇਤਾ ਜੀ ਸਾਲ 1945 ਵਿਚ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਨੇਤਾ ਜੀ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭੇਤ ਅੱਜ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਚਾਰ ਅਹਿਮ ਸੰਗਠਨਾਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਚੋਣ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ: ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰਿਕਾਰਡ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਸਬਸਿਡਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ (ਈ.ਸੀ.ਓ.ਐਸ.ਓ.ਸੀ.) ਦੀ ਤਾਲਮੇਲ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਬੈਨਕ ਦੌਰਾਨ ਸਬਸਿਡਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਬਾਨੀ ਵੋਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਥੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ 100 ਫੀਸਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ 13 ਹੋਰਨਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਲ ਕੌਸ਼ (ਯੂਨੀਸੇਫ) ਵਿਚ ਜਨਵਰੀ 2016 ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ 2016-18 ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਖੁਰਾਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਜਨਵਰੀ 2016 ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੇ ਲਈ ਅਪਰਾਧ ਰੋਕਥਾਮ ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਆਯੋਗ (ਸੀ.ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ.ਜੇ.) ਵਿਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਈਰਾਨ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ, ਆਸਟਰੀਆ, ਫਰਾਂਸ, ਸਵੀਡਨ ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸਮੇਤ 19 ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸੀ.ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ.ਜੇ. ਵਿਚ ਚੋਣ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ 2016-2019 ਤੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰਵਾਸ ਦੀ ਸੰਚਾਲਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਿਚ ਮੁੜ ਤੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

A voice you wanted to hear,
A VOICE WHICH IS YOUR OWN...

GLOBAL PUNJAB TV

CHAK PUNJABI

GLOBAL PUNJAB DEBATE

discussion point

HELLO GLOBAL PUNJAB

30 MINUTES

ਨਿਰਭਉ... ਨਿਰਵੈਰ

Punjabi Channel for Global Punjabis

April 15 to April 29

FREE PREVIEW on DISH NETWORK CHANNEL # 739

GLOBAL PUNJAB TV is a premium quality 24X7 Punjabi television channel with a programming focused on quality news, current affairs, business, entertainment, religion, culture and education about Punjab and the Punjabi community in USA and Canada

For Local News and to Advertise or to cover local event >>

GILL PARDEEP	- NEW YORK	: 646.520.6706
JAGDEV BHANDAL	- CALIFORNIA	: 916.543.1313
Dr. SUKHPAL DHANOA	- VIRGINIA, DC & MD	: 804.564.4208
JASWANT SINGH	- TEXAS	: 713.409.3053

For Feedback: Email at Feedback@GlobalPunjabTV.com

or follow us on [f/GlobalPunjabTV](https://www.facebook.com/GlobalPunjabTV) or [t/GlobalPunjabTV](https://www.twitter.com/GlobalPunjabTV)

www.GlobalPunjabTV.com

dish
USA (Channel # 739)

sling
INTERNATIONAL
USA (Channel # 739)

Bell | Fibe
Canada (Channel # 671)

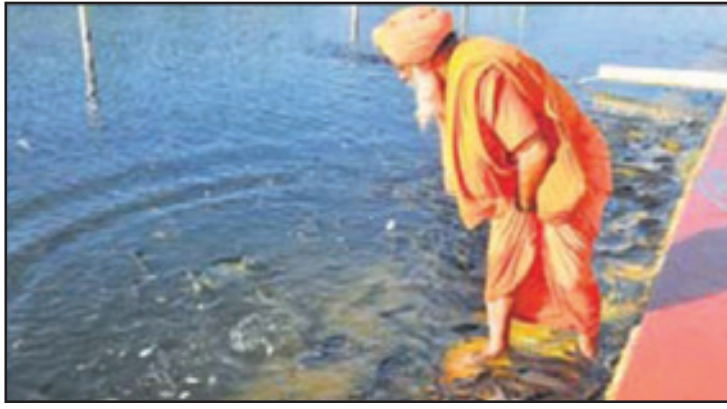
USA | CANADA | INDIA

ਕਾਲੀ ਵੇਈਂ ਉਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਮਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧੀ

ਜਲੰਧਰ: ਪਵਿੱਤਰ ਕਾਲੀ ਵੇਈਂ ਵਿਚ ਪੈ ਰਹੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਗਰਮਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਵੈਟਨਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵੇਈਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਉਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਥੇ ਅਜੇ ਵੀ 22 ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਚਾਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਪਵਿੱਤਰ ਨਦੀ ਵਿਚ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਆਕਸੀਜਨ ਘੱਟ ਹੋਈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੱਛੀਆਂ ਮਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਛੇ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਚੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਉਧਰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਨੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਛੱਪੜਾਂ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਲਈ ਵਰਤਣ ਲਈ ਮੋਟਰਾਂ ਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ।

ਪਵਿੱਤਰ ਕਾਲੀ ਵੇਈਂ ਵਿਚ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਪਹਿਲੇ ਸਰਵੇ ਵਿਚ ਕਪੂਰਥਲਾ ਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ 44 ਦੇ ਕਰੀਬ ਅਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਉਤੇ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਨਦੀ ਵਿਚ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਲ 2005 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਸਾਲ 2006 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸੀਵਰੇਜ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਦੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਸਮੇਂ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ 18 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਛੱਪੜ ਪੁੱਟ ਕੇ

ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਪੋਲ

ਸੀਵਰੇਜ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਅਗਸਤ 2006 ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡਾ.ਏ.ਪੀ.ਜੇ ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਵਿੱਤਰ ਵੇਈਂ ਉਤੇ ਆ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨੋਬਲ ਕਾਰਜ ਦੱਸਿਆ ਸੀ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁੱਲਬ, ਬੇਗੋਵਾਲ ਦੇ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਤਾਂ ਬਣ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟਾਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਸਬਿਆਂ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ। ਦਸੂਹਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਸੰਤ ਸੀਚੇਵਾਲ ਨੇ ਬਣਾ ਕੇ 2009 ਵਿਚ ਚਾਲੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਖੇਤੀ ਲਈ ਵਰਤਣ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨ ਪਾਈ ਸੀ ਜੋ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ

ਪਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਅਜੇ ਵੀ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ। ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਰੂਰਲ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਸਿੱਧਾ ਵੇਈਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਖੇਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਤ ਸੀਚੇਵਾਲ ਨੇ ਅੱਠ

ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਬੇਅੰਤ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਬਹੁ ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਉਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਬੋਰਡ ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕਰਕੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਕੱਤਰ ਜੀ.ਐਸ. ਘੁੱਮਣ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਘਪਲੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਉਜਾਗਰ ਹੋਣ ਬਾਅਦ ਬੋਰਡ ਸਾਬਕਾ ਸਕੱਤਰ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀ ਰੱਖੀਆਂ। ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਐਮ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁਢਲੀ ਪੜਤਾਲ ਉੱਤੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਗਰਾਨ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਵੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਾਕੇਸ਼ ਵਰਮਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਵਿੱਤੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੜਤਾਲ ਕਰਾ ਹੀ ਲਈ ਹੈ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਫਰਾਂਸ ਦੇਵੇਗਾ ਦਿੱਲੀ-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰੇਲ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਰਫਤਾਰ

ਪੈਰਿਸ: ਦਿੱਲੀ-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰੇਲ ਲਾਈਨ ਦੀ ਰਫਤਾਰ 200 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ ਫਰਾਂਸ ਵੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਫਰਾਂਸ, ਅੰਬਾਲਾ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ

ਤੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ। ਫਰਾਂਸ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਥ ਦੇਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਤੇ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਫਰਾਂਸਵਾ ਓਲਾਂਦ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰੇਲਵੇ ਬਾਰੇ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਵੀ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਤੇ ਫਰਾਂਸ ਰੇਲਵੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੈਮੀ ਹਾਈ ਸਪੀਡ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਤੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਉਚਾਈ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤੀ ਰੇਲਵੇ ਤੇ ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਕੌਮੀ ਰੇਲਵੇ (ਐਸ.ਐਨ.ਸੀ.ਐਫ.) ਦਿੱਲੀ-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਨੂੰ 200 ਕਿਲੋਮੀਟਰ

ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਵਾਲਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਫੇਲ੍ਹ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਛੇ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਚੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਭੁੱਲਬ, ਬੇਗੋਵਾਲ ਦੇ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਤਾਂ ਬਣ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟਾਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਸਬਿਆਂ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ। ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਰੂਰਲ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਸਿੱਧਾ ਵੇਈਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਖੇਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਤ ਸੀਚੇਵਾਲ ਨੇ ਅੱਠ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੱਕ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨ ਪਾਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਪੂਰਥਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਦਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਖੇਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੱਕ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦਾ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ।

ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੱਕ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨ ਪਾਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਪੂਰਥਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਦਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਖੇਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੱਕ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦਾ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ।

2007 ਵਿਚ ਬਣੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਵੇਈਂ ਬਾਰੇ ਹੋਈਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਦੀ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੱਪੜਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਖੇਤੀ ਲਈ ਵਰਤੇ

ਜਾਣ ਲਈ ਮੋਟਰ ਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਸਿਰਫ ਇਕ ਪਿੰਡ ਸ਼ਾਹਵਾਲ ਅੰਦਰੀਸਾ ਵਿਚ ਹੀ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੜ ਵੇਈਂ ਬਾਰੇ ਹੋਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੰਤ ਸੀਚੇਵਾਲ ਰੱਖਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਇਸ ਉਤੇ ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਕੱਤਰ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵੇਈਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਧਿਰਾਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿੱਕਜਾ ਕੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਸਾਖੀ ਤੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਚੱਲੇਗੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਇੰਟਰਸਿਟੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਸਤੇ ਰੇਲ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਇੰਟਰਸਿਟੀ ਰੇਲਗੱਡੀ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿਸਾਖੀ ਤੋਂ ਬਦਲੀ ਸਮਾਂ ਸੂਚੀ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਚੱਲੇਗੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੀ 23 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਰੇਲਵੇ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰੇਸ਼ ਪ੍ਰਭੂ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਕੇ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਦੋਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਦਿਨ ਵਾਸਤੇ ਚਲਾਈ ਗਈ ਇਸ ਇੰਟਰਸਿਟੀ ਲਈ ਇਕ ਦਿਨ ਵਾਸਤੇ ਸਮਾਂ ਸੂਚੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਗੱਡੀ ਸਵੇਰੇ 8:00 ਵਜੇ ਨੰਗਲ ਡੈਮ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਕੇ ਵਾਇਆ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੁਪਿਹਰ 1:00 ਵਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚੇਗੀ ਤੇ ਫਿਰ ਦੁਪਿਹਰ 2:00 ਵਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਸ਼ਾਮ 7:00 ਵਜੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚੇਗੀ।

ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਦੇ ਲਾਇਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਿਲ ਕੇ ਇਕ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨਗੇ। ਸਰਵੇਖਣ ਐਸ.ਐਨ.ਸੀ.ਐਫ. ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਅੰਬਾਲਾ ਸਥਿਤ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਤੋਂ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚਾਲੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ ਇਸ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਔਸਤਨ ਰਫਤਾਰ 79.80 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਬਾਬਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਯੋਜਨਾ ਤੇ ਵਾਸਤੂ ਕਾਲਜ, ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ

ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਪੈਰਿਸ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮੀ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਵੇਂ ਮਿਲ ਕੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ ਯੋਜਨਾ ਤੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸਥਾਨਕ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣਗੇ। ਇਸਰੇ ਤੇ ਫਰਾਂਸ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਸਪੇਸ ਸਟੇਡੀਜ਼ ਦਰਮਿਆਨ ਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਤੇ ਵੀ ਹਸਤਾਖਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਪੱਖਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਡ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੇ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਖੇਡ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵੀ ਇਕ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪਾਤਾਲਪੁਰੀ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹੀ ਸਰਕਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਸ੍ਰੀ ਪਤਾਲਪੁਰੀ ਸਾਹਿਬ (ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ) ਲਈ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਕਾਗਜ਼ੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬਣਾਉਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਛੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰਨ ਆਉਂਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਥੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਥੁੜ ਭਾਰੀ ਠੇਸ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਆਪਣੀ ਪੰਜਵੀਂ ਪਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਫਿਲਹਾਲ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੋਰ 200 ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕੇ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਅਸਥਾਪਣ ਸ੍ਰੀ ਪਤਾਲਪੁਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਜੁੜਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਈ ਵਾਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਉਥੇ ਹੀ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਸਥਾਪਣ ਸ੍ਰੀ ਪਤਾਲਪੁਰੀ ਸਾਹਿਬ ਲਈ 100-200

ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪਾਣੀ ਲਈ ਅੱਜ ਵੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ

ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ ਨੰਗਲ ਹਾਈਡੈਲ ਚੈਨਲ ਦੀ ਅਸਕੇਪ ਦੀਆਂ ਗੇਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨੱਕੀਆਂ ਖੱਡ ਵਿਚ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਅਸਥਾਪਣ ਪਤਾਲਪੁਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਸਥੀਆਂ ਦੇ ਯੋਗ ਪ੍ਰਵਾਹ ਲਈ

ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਣੀ ਨਾਲੋਂ 200 ਕਿਊਸਿਕ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਸ ਅਹਿਮ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਲਈ 200 ਕਿਊਸਿਕ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ

ਨੰਗਲ ਹਾਈਡੈਲ ਚੈਨਲ ਭਾਖੜਾ ਬਿਆਸ ਮੈਨਜਮੈਂਟ ਬੋਰਡ (ਬੀ.ਬੀ.ਐਮ.ਬੀ.) ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੀ.ਬੀ.ਐਮ.ਬੀ. ਕੋਲ ਕਈ ਵਾਰ ਪਹੁੰਚ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਵੱਧ ਪਾਣੀ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅਦਾਰਾ ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਫਾਲਤੂ ਪਾਣੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਚੈਨਲ ਤੋਂ 100-200 ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ ਛੱਡਦਾ ਹੈ।

ਸਿੰਜਾਈ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਸਥਾਪਣ ਪਤਾਲਪੁਰੀ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਛੱਡਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਬੇਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਇਹ ਪਾਣੀ ਅੱਗੇ ਰੋਪੜ ਹੈਡਵਰਕਸ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਨਹਿਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਕਾਇਦਾ ਸਿੰਜਾਈ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਹ ਪਾਣੀ ਅਖੀਰ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਕਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਹੁਣ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਉਰਜਾ ਵਿਕਾਸ ਏਜੰਸੀ ਉਪਰ ਕੁਝ ਆਸ ਬੱਝੀ ਹੈ। ਇਸ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਨੱਕੀਆਂ ਖੱਡ ਉਪਰ

ਮਾਈਕਰੋ ਹਾਈਡਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤੋਂ 30 ਕਿਲੋਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤਹਿਤ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਪੰਜਾਬ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਹਾਈਡੈਲ ਚੈਨਲ ਵਿਚੋਂ 200 ਕਿਊਸਿਕ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਨੱਕੀਆਂ ਖੱਡ ਵਿਚ ਛੱਡਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਇਸ 200 ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਮਾਈਕਰੋ ਹਾਈਡੈਲ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੱਕੀਆਂ ਖੱਡ ਰਾਹੀਂ ਅਸਥਾਪਣ ਪਤਾਲਪੁਰੀ ਸਾਹਿਬ ਛੱਡਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਇਹ ਪਾਣੀ ਅਸਥਾਪਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਲੋਹੰਡ ਖੱਡ ਵਿਚ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਿੰਜਾਈ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਉਤੇ ਘੋਖਣ ਉਪਰੰਤ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਨੇ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ ਨੂੰ ਵੀ ਟਿੱਚ ਸਮਝਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ (ਤਰਮੀਮ) ਐਕਟ-2008 ਦੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮੂਹ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਅਰਧ-ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ 31 ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਥਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਫੜੇ ਗਏ। 31 ਜਨਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਸਭ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਵਣ ਮੰਡਲ ਅਫਸਰ ਤੇ ਇਕ ਮਿਊਂਸਪਲ ਟਾਊਨ ਪਲੈਨਰ, ਸੀਵਰੇਜ ਬੋਰਡ ਦਾ ਐਂਸਡੀਓ ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜਨੀਅਰ ਤੇ ਇਕ ਡਾਕਟਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਬਾਕੀਆਂ ਵਿਚ ਕਲਰਕ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਹਾਇਕ, ਖਜ਼ਾਨਚੀ, ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ, ਲੇਖਾਕਾਰ ਤੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਆਈ.ਏ.ਐਸ., ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ., ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ., ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਜਾਂ ਹੋਰ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਈ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਫ਼ਤਰੀ ਕੰਮ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਥਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਸਾਲ 2011 ਵਿਚ 10, 2013 ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤੇ ਸਾਲ 2014 ਵਿਚ ਸਿਰਫ 10 ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਫੜੇ 31 ਅਧਿਕਾਰੀ/ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਛੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਕਪੂਰਥਲਾ, ਪਟਿਆਲਾ, ਰੂਪਨਗਰ, ਤਰਨਤਾਰਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ

ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਅਫਸਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿੰਨੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰੋਮੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 'ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਸੋਧਿਆ ਕਾਨੂੰਨ-2008' ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਧਾਰਾ ਜੋੜਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਮੰਗਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਟਾਲਾ ਵੱਟਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਚੇਤਨ ਸਿੰਘ ਇਹ ਤਰਕ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਡਰਾਵੇ ਦੀ ਥਾਂ ਪਿਆਰ ਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਗੂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ ਪਰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਪਿਆਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਮਝਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਗਸ਼ਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ, ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ

ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਅਸਰ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਸੋਧ ਐਕਟ 2008 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੁਝ ਸਕੂਲ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚੋਂ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਥੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਐਮ.ਏ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਕਈ ਵਾਰ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਾਰ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ ਵਿਚ ਵੀ ਕਈ ਚੋਰ-ਮੋਰੀਆਂ

ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ ਵਿਚ ਵੀ ਕਈ ਚੋਰ ਮੋਰੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਰੋੜ੍ਹ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਉੱਚ ਨਿਆਇਕ ਸੰਸਥਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਤੱਕ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ 'ਪਾਬੰਦ' ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੀ 'ਸਿਫਾਰਸ਼' ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 'ਕਾਰਵਾਈ' ਦੀ 'ਤੀਬਰਤਾ' ਬਾਰੇ ਖਦਸ਼ੇ ਖੜੇ ਹੋਣੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹਨ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਮਤ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਜ-ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਪੱਧਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕਿਸੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਜੱਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਿਟੀ ਤੱਕ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਹੱਥ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ ਦੀ ਕੁਤਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਹੀ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8-ਡੀ ਵਿਚ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ/ਕਰਮਚਾਰੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ/ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਦੰਡ ਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ-1970 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਫਿਲਹਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 8-ਡੀ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ ਵੀ ਅਕਸਰ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਬਿਆਨ ਭੇਜਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਿਰਫ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਯੂ.ਟੀ. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈੱਸ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਬਿਆਨ ਸਿਰਫ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਵੋਟ ਮਾਮਲਾ: ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ 35 ਦਿਨ ਦਾ ਸਮਾਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵੋਟ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਕੋਲ ਪਾਈ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ 35 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਤਾਰੀਕ ਤੈਅ ਹੋਵੇਗੀ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2003 ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਵੋਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਤੇ 2012 ਵਿਚ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ

ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵੋਟ ਅਧਿਕਾਰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ 2011 ਵਿਚ ਹੋਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਰੱਦ ਮੰਨੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਜਿੱਤੇ ਹੋਏ 150 ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਟੇਅ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸਿਰਫ ਪੁਰਾਣੇ ਹਾਊਸ ਦੀ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਹੁਣ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਇਹ ਚੋਣ ਦੁਬਾਰਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਕਤਲ-ਏ-ਆਮ 84 ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਮੰਗਿਆ ਇਨਸਾਫ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਤੇ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ. ਫੁਲਕਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਇਥੇ 31 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੀ ਸਾਈਕਲ ਰੈਲੀ ਕੱਢੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। 31 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਰੈਲੀ ਜੰਤਰ-ਮੰਤਰ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਕੇ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਈ।

ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਵੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਕ ਯਾਦ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਨਾਂਗਲੋਈ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਰਾਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ 237 ਮਾਮਲੇ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਣ ਤੇ ਸਮਾਂਬੱਧ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਨਵੰਬਰ 84 ਦੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ

ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਆਖੇ। ਇਹ ਰੈਲੀ ਤਿਲਕ ਨਗਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤੇ ਰਾਜਾ ਗਾਰਡਨ, ਮਾਇਆਪੁਰੀ ਚੌਕ, ਧੌਲਾ ਕੁੰਘਾ, ਡਿਫੈਂਸ ਕਲੋਨੀ, ਪ੍ਰਗਤੀ ਮੈਦਾਨ, ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਰੋਡ, ਮੰਡੀ ਹਾਊਸ, ਬਾਰਾਂ ਖੰਭਾ ਰੋਡ, ਤਾਲਸਤਾਏ ਮਾਰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਜੰਤਰ-ਮੰਤਰ ਪੁੱਜੀ। ਸ. ਫੁਲਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦਾ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਸੀ ਤੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਉੱਤੇ ਵੀ ਇਨਸਾਫ ਨਾ ਮਿਲਣਾ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੇ

ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਹਵਾ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਯਤਨਾਂ ਤਹਿਤ ਸਾਈਕਲ ਰੈਲੀ ਦਿੱਲੀ ਅੰਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਈਕਲ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਬਚਪਨ ਬਚਾਓ ਅੰਦੋਲਨ, ਲੋਕ ਰਾਜ ਸਰੀਨਠਨ, ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ, ਯੋਗ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਜ਼ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਕੇਬਲ ਕਾਂਡ: ਜੱਸੀ ਨੂੰ ਤੜਫਦਾ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜ ਨਿਕਲੇ ਸਨ ਜੱਜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਜੱਜਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਬਲ ਆਪ੍ਰੇਟਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਜੱਸੀ ਵੱਲੋਂ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, ਹਾਈਕੋਰਟ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ 92 ਸਾਲਾ ਜਸਟਿਸ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਜੱਜ ਵੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਗਵਾਹ ਨਾ ਬਣੇ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉਠ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਥੇ ਸੈਕਟਰ-2 ਵਾਲੀ ਅਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਉੱਤੇ ਜਸਟਿਸ ਬੈਂਸ ਤੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੇਰਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁਢਲੀ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਈ ਤੇ ਘਟਨਾ ਵੇਲੇ ਖਿਸਕ ਗਏ।

ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਾਈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੇਸ ਵਿਚ ਗਵਾਹ ਬਣੇ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਨੇ 28 ਮਾਰਚ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਵਿਖਾਈ ਤੇ ਸਬੂਤ

ਜਸਟਿਸ ਬੈਂਸ ਨੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਿਆ

ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਕੇਬਲ ਆਪ੍ਰੇਟਰ, ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਤੇ ਮੰਚ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਜੱਜ ਉਥੋਂ ਚਲਦੇ ਬਣੇ ਜਦਕਿ ਜਸਵਿੰਦਰ ਜੱਸੀ ਨੇ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਸ਼ੀਸ਼ੀ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਪੀ ਲਿਆ ਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਤੜਫਦਾ ਰਿਹਾ।

ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੱਸੀ ਨੇ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਜਾ ਕੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਨੋਟ ਦਿੱਤਾ, ਜ਼ਹਿਰ ਪੀਤੀ ਤੇ ਕੁਝ ਭਲਾ-ਬੁਰਾ ਬੋਲਿਆ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸ ਵਲ

ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਕੇਬਲ ਆਪ੍ਰੇਟਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਸਟਿਸ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ 14 ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਤਿੰਨ ਸਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਬਲ ਆਪ੍ਰੇਟਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਜੱਸੀ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰ ਪੀਤੀ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਬਤੌਰ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ, ਆਪਣੀ ਮੁਢਲੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਭੁੱਲ ਗਏ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੀ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਾਈ। ਪੰਜਾਬ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 23 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਛੇਤ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਨਕਲੀ ਤੇ ਬੁਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਿਟੀ ਕੇਬਲ ਸੈਕਸ ਸਕੈਂਡਲ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕਈ ਜੱਜ ਵੀ ਫਸੇ ਸਨ। ਗੁਰਦਾ ਵੇਚ ਕਾਂਡ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਤੇ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਹੁਣ ਜੱਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਭਾਏ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ

ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਬੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਜੱਜ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਜੱਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਭਾਈ ਗਲਤ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਉਂਗਲੀ ਉਠਾਉਣਾ ਕੋਈ ਮਾਤੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਜੱਜਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਸਟਿਸ ਬੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਨਿਆਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਖਤਰਨਾਕ ਤੇ ਖੋਫ਼ਨਾਕ ਜ਼ਰਾਇਮਪੇਸ਼ਾ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਡਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਕਰਕੇ ਖੁਦ ਜ਼ੁਲਮ ਵਿਰੁੱਧ ਡਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ 14 ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਕੇਬਲ ਆਪ੍ਰੇਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਸਟਿਸ ਆਫਤਾਬ ਆਲਮ, ਇਸੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਜਸਟਿਸ ਆਦਰਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੋਇਲ ਤੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਜਸਟਿਸ ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਿੱਤਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹੁਣ ਰੱਬ ਆਸਰੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਸੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਵਾਈ-ਦਾਰੂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 100 ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਵਾਲਾ ਹਸਪਤਾਲ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਪਰ ਇਥੇ ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 60 ਤੋਂ 70 ਹੀ ਹੈ। ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ 200 ਵਿਚੋਂ 150 ਬਿਸਤਰ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਨਾਲੇ ਵਿਚ 100 ਵਿਚੋਂ 70, ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ 200 ਦੀ ਥਾਂ 120, ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ 200 ਦੀ ਥਾਂ 100, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 200 ਵਿਚੋਂ 100, ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 100 ਵਿਚੋਂ 80 ਤੋਂ 90, ਤਰਨਤਾਰਨ 100 ਵਿਚੋਂ 70-80, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਵਿਚ 100 ਵਿਚੋਂ 50 ਤੋਂ 60 ਬਿਸਤਰੇ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੰਨ 1945 ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਹਰ ਕਮੇਟੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਦਾਲੀਅਰ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਫਿਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਮੇਟੀ ਗਠਿਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 500-500 ਬੈੱਡਾਂ (ਮੌਜੂਦਾ) ਵਾਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹਨ।

ਸੂਬੇ ਵਿਚ 1186 ਪੇਂਡੂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੂਰੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜੀਆਂ ਤੇ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਜਾਂਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਤੇ ਥਰਮੋਮੀਟਰ ਵੀ ਘੱਟ ਹੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ

ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਤੇ ਪਖਾਨੇ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸਾਲ 2012-13 ਵਿਚ 80 ਲੱਖ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2015-16 ਦੇ ਬਜਟ ਵਿਚ ਸੂਬੇ ਦੇ 444 ਸਰਕਾਰੀ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਸਿਹਤ ਮਾਹਿਰ ਡਾ. ਪੀ.ਐਲ. ਗਰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਇਕ ਕੋਝਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ 20 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕੀ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਗਾਇਨੀ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਛੇ ਤੋਂ ਸੱਤ ਤੱਕ ਜਣੇਪਾ ਅਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਪੈ

ਰਹੇ ਹਨ। ਗਾਇਨੀ ਡਾਕਟਰ 28, ਆਮ ਸਰਜਨ ਦੀਆਂ 29, ਬਾਲ ਰੋਗਾਂ ਦੇ 119, ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੇ 30, ਮੈਡੀਸਨ ਦੇ 36, ਰੇਡੀਓਲੋਜੀ ਦੇ 38, ਐਨੇਸਥੀਸੀਆ ਦੇ 58 ਤੇ ਚਮੜੀ ਦੇ ਸੱਤ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚੋਂ 175 ਮਾਹਿਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਇਕੋ ਦਿਨ ਇਕੱਠਿਆਂ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਨੌਕਰੀ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਰੈਜੀਡੈਂਟ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਖੋਜ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ 250 ਸੀਨੀਅਰ ਰੈਜੀਡੈਂਟ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਜਨਵਰੀ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ

ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਕਿਨਾਰਾ

ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਮਾਹਿਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀਆਂ 40 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਨਵੇਂ ਡਾਕਟਰ ਲੱਭਣੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਮਾਹਿਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਹੀ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਮਾਹਿਰ ਡਾਕਟਰ ਲੱਭਣ ਵਾਸਤੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਡੇਢ ਦਰਜਨ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਕੇ ਵੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਾਹਿਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹਨ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਵੀ ਭਾਅ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਸੂਬਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਐਮਬੀਬੀਐਸ ਤੇ ਮਾਹਿਰ ਇਕੋ ਜਿੰਨਾ ਸਕੇਲ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦੋਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਭੱਤਿਆਂ ਦਾ ਫਰਕ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਲਈ 400 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 250 ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ।

ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਪੌਣੇ ਦੋ ਸੌ ਮਾਹਿਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਖੋਜ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਜੁਆਇੰਟ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਵਿਚ 75 ਹੋਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੈ। ਚੁਣੇ ਗਏ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ 17 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਮਿਲੇ ਸਨ ਤੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਤੀ

ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੈਂਸਰ ਰਾਹਤ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦੇ-ਉਡੀਕਦੇ 500 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। 15 ਨਵੰਬਰ 2011 ਤੋਂ ਮਈ 2014 ਤੱਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਫਰੀਦਕੋਟ ਨੂੰ 2950 ਕੈਂਸਰ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਤਕਰੀਬਨ 32 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਕੇ ਆਏ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੀ ਕੈਂਸਰ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 637 ਕੈਂਸਰ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਰੁਪਈਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨ ਵੱਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ‘ਚ ਮੋਦੀ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੌਰੇ ਮੌਕੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਕੇ 2002 ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਤਹਿਤ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ (ਐਸ.ਐਫ.ਜੇ.) ਨੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰੀ ਪੀਟਰ ਮੈਕਾਏ ਕੋਲ 16 ਸਫਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੱਤਰ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮੋਦੀ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਹੀ ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਸਤੰਬਰ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਦੇ

ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਉਥੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਤਿਆਚਾਰ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਮਾਰਲਿਸ ਐਡਵਰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਛੋਟ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ।

ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪਨੂੰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਛੋਟ ਹਾਸਲ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੇ ਬਦਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 1973 ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ 42 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਦੌਰੇ ‘ਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬਿੱਟੂ ਔਲਖ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ‘ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਬਿਊਰੋ): ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਭੱਲਾ ਨਜ਼ਾ ਕੇਸ ਦੇ ਸਹਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਆਗੂ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਬਿੱਟੂ ਔਲਖ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ‘ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਔਲਖ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ (ਲੁਧਿਆਣਾ ਜੇਲ੍ਹ), ਰਵੀ ਉਰਫ ਅਨਿਲ ਚੌਹਾਨ, ਦੇਵ ਰਾਜ ਉਰਫ ਦੇਵ ਬਹਿਲ, ਦਵਿੰਦਰ ਕਾਂਤ ਸਰਮਾ, ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਾ ਬਨੂੜ ਤੇ ਲਾਂਬੜਾ ਤਹਿਤ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਤੇ ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਹਨ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਏ.ਕੇ. ਮਿੱਤਲ ਤੇ ਰੇਖਾ ਮਿੱਤਲ ਵਾਲੇ ਡਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗ ਤਹਿਤ ਆਈਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਉਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ 22 ਅਪ੍ਰੈਲ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਰਾਜਸਥਾਨ ‘ਚ ਭੁੱਕੀ ਠੇਕਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਪੁੱਜਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਭੁੱਕੀ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਭਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਮਾਰਗਾਂ ਕਿਨਾਰੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਤਾਰ ਅਦਾਲਤੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੀ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ‘ਅਰਾਈਵ ਸੇਫ’ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਾਬਤ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈਕੋਰਟ (ਜੈਪੁਰ) ਨੇ ਆਉਂਦੀ 19 ਅਪਰੈਲ ਤੱਕ ਹੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ, ਆਬਕਾਰੀ ਕੰਟਰੋਲਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਨਾਰਕੋਟਿਕਸ ਬਿਊਰੋ, ਕੋਟਾ ਤੇ ਗਵਾਲੀਅਰ (ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਸਣੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜੁਆਬਤਲਬੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗ ਤੇ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਤੱਤ ਨਿਯਮ 1985 ਦੇ ਰੂਲ 45 ਤਹਿਤ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਖਪਤ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਭੁੱਕੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ‘ਅਰਾਈਵ ਸੇਫ’ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸ. ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਐਕਟ 1975 ਦੀ ਧਾਰਾ 74-ਏ ਅਧੀਨ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਰਚ 2015 ਮਗਰੋਂ ਭੁੱਕੀ (ਐਲ.ਪੀ.ਐਚ.-ਲੈਂਡ ਪੌਪੀ ਹੈਂਡਲ) ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਕਰੀ ਬੰਦ

ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਲ 2015-16 ਲਈ ਭੁੱਕੀ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਮੁੜ

ਨਿਵਿਆ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਰਾਸਰ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉਤੇ ਤੁਰੰਤ ਰੋਕ ਲੱਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਪਾਣੀ ਤੇ ਪਖਾਨੇ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਸੂਬਾ ਬਣੇਗਾ ਪੰਜਾਬ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਰ ਪੇਂਡੂ ਘਰ ਨੂੰ ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਤੇ ਪਖਾਨੇ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੂਬਾ ਬਣਨ ਕੇਂਦਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਗਲੇ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਮਿਆਰ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਜਲ ਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਪੱਧਰ ਉਚਾ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ 2200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦਿਹਾਤੀ ਜਲ ਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਸੈਕਟਰ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ 1540 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤਹਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 10 ਘੰਟੇ ਜਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ

ਹੈ। ਪਖਾਨੇ ਰਹਿਤ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪਖਾਨੇ, 315 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸੀਵਰੇਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ 121 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 121 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਰੀ ਧਾਤਾਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 80.47 ਲੱਖ ਦਿਹਾਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਉਤੇ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਵਿਚ 40 ਲੱਖ ਔਰਤਾਂ ਤੇ 20.44 ਲੱਖ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਛੇ ਲੱਖ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪਖਾਨਿਆਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਪਲਬਧਤਾ (95 ਫੀਸਦੀ) ਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ (71 ਫੀਸਦੀ) ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਿਹਾਤੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਸੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਹਨ।

ਅਟਾਰੀ ਦੀ ਦਰਸ਼ਕ ਗੈਲਰੀ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਾਇਮ ਕਲਪ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਟਾਰੀ ਸਰਹੱਦ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਦਿਖ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ.ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. ਡੀ ਦਰਸ਼ਕ ਗੈਲਰੀ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਵੱਡੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਗੈਲਰੀ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਵਿਚ ਦੁੱਗਣੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਟਾਰੀ ਸਰਹੱਦ ਉਤੇ ਦਰਸ਼ਕ ਗੈਲਰੀ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ 5000 ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 13525 ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਦਸੰਬਰ 2016 ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਤਹਿਤ 24 ਕਰੋੜ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਨਵੀਂ ਗੈਲਰੀ, ਅਜਾਇਬ ਘਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਤੇ ਸੇਵੀਨਾਰ ਲਈ ਸਥਾਨ, 20 ਬੈਂਡਾਂ ਵਾਲਾ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਲ, 31 ਸੀਟਾਂ ਵਾਲਾ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹਾਲ,

ਰਸੋਈ ਨਾਲ ਡਾਇਨਿੰਗ ਹਾਲ, 11 ਕਮਰੇ ਤੇ ਗਾਰਡਾਂ ਲਈ ਇਕ ਬੈਰਕ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਸ਼ਕ ਗੈਲਰੀ ਦੇ ਨੇੜੇ 85 ਵਾਹਨ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਕਿੰਗ

ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਤਹਿਤ ਕੈਫੇਟੇਰੀਆ, ਸੰਗੀਤਕ ਫੁਹਾਰਾ, ਬੁੱਤ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ, ਯਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਉਡੀਕ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ, ਪਖਾਨੇ, ਯਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਪਾਰਕਿੰਗ ਤੇ

ਚਾਰ ਲਿਫਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤੀ ਦਿੱਖ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਾਂਝੀ ਚੈਕ ਪੋਸਟ ਜਿਥੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੈਲਾਨੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਦਿੱਖ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ.ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. ਡੀ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਭਰਿਆ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਟਰੀਟ ਸੈਰੋਮਨੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਿਆਂ ਉਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਗੈਲਰੀ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਨਵੀਂ ਗੈਲਰੀ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਮ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਲਾਕਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵੀ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਨਵੀਂ ਦਰਸ਼ਕ ਗੈਲਰੀ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ 22 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਟਾਰੀ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਮੋਦੀ ਦਾ ਯੂਨੈਸਕੋ 'ਚ ਦਿੱਤਾ ਭਾਸ਼ਣ ਨੇਕ-ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਦੂਰ

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਹੋਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰੇ ਲਈ ਤੁਰ ਗਏ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਪੈਰਿਸ ਵਿਚ ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਸੀਂ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ ਫਿਰ ਇਹੋ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁੱਧ ਸਮਝਣ ਜਾਂ ਬੁੱਧ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਇਸ ਮਕਸਦ ਵਿਚ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਰਾਜ ਵੀ ਸਮਝਣਾ ਔਖਾ ਨਹੀਂ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਮੋਦੀ ਨੇ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ, ਉਥੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਕੱਠ ਦਾ ਅਗਾਊਂ ਪਤਾ ਕਰ ਕੇ ਭੀੜ ਵਿਚ ਪੰਜਵਾਂ ਕੁ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਪੁਚਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 'ਮੋਦੀ-ਮੋਦੀ' ਦਾ ਜਾਪ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹ ਲੈਣ ਜੋਗੇ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੋ ਕੁਝ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬੰਦੇ ਉਸ ਭਾਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਮਿਲਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਮੁਤਾਬਕ ਜਦੋਂ ਤਾੜੀ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੰਜ ਤਾੜੀਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਕੋਰੀਆਂ ਗੱਪਾਂ ਵੀ ਸੁੱਚੇ ਸੋਨੇ ਵਾਂਗ ਵਿਕੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਭਾਸ਼ਣ ਮੋਦੀ ਨੇ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਸਨ ਕਿ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ 'ਉਮੀਦ ਦੀ ਚਮਕ' ਨਾਲ ਮਾਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਹ ਬੰਦਾ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਕਾਲਾ ਧਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੇ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਤੇ ਪੰਜਾਂ ਜੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸਿਰਫ ਸੌ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਹੁਣ ਤਿੰਨ ਸੌ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਲੰਘ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਪਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਟੇਟਕੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਬੋਲਦੇ ਹੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਾਰ ਧੱਪਰ ਉਤੇ ਘਟ ਗਈਆਂ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵੀ ਤੇ ਸਕੈਂਡਲਾਂ ਦੀ ਸਤ੍ਹਿਆਂਦ ਵੀ। ਤਾਜ਼ਾ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤਿਨ ਗਡਕਰੀ ਵਿਰੁਧ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਨਹੀਂ, ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇੱਕ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਆਗੂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਵਿਹੜੇ ਵੱਲ ਵੇਖੇ ਬਿਨਾਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ 'ਉਮੀਦ ਦੀ ਚਮਕ' ਦਾ ਚੋਗਾ ਪਾਉਂਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਕਦੀ ਖੜੋਤੇ ਹਾਂ, ਨਾ ਖੜੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਹੜੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਹਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਉਥੇ ਉਸ ਦੇ

ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਸਮੇਤ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿਸ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਆਣ ਕੇ ਕਰੇ, ਬਾਹਰ ਤਮਾਸ਼ਬੀਨੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਮਾਸ਼ਬੀਨੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, ਸੱਚਮੁੱਚ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਵੀ ਮਗਰਮੱਛ ਨਾਲ ਵੈਰ ਪਾਉਣ ਤੱਕ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਵਜ਼ਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਹਕੀਕਤਾਂ ਦੇ ਚੌਖਟੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਉਪਰ ਵਾਲੀ ਤਕਰੀਰ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਪੜ੍ਹਨੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨੀ ਪਈ ਹੈ ਕਿ ਅਮਲ ਇਸ ਤਕਰੀਰ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਥੇ ਇਹ ਉਭਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਇਹੀ

ਬਦਤਮੀਜ਼ੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਪੈਰਿਸ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਆਏ ਹਨ, ਜੇ ਵਿਚਾਰ ਪੱਖੋਂ ਮੋਦੀ ਏਦਾਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਾਧਵੀ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਬਿਸਤਰਾ ਸਿਰ ਉਤੇ ਚੁਕਵਾ ਕੇ ਡੇਰੇ ਵੱਲ ਤੌਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਏਦਾਂ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਗਿਰੀਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਬਾਰੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਨਸਲੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਫਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਵਲੰਧਰੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਉਹ ਬੰਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਮਾਣਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ। ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ।

ਇਹੋ ਨਹੀਂ, ਪੈਰਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇਪਣ ਤੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਧਰਤੀ

ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਖੜੇ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਏਨੀ ਤਿੱਖੀ ਬੋਲੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਫਿਰ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮੋਹਣ ਭਾਗਵਤ ਨੇ ਸਮਝਾਉਣੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਏਦਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ, ਭਾਰਤੀ ਔਰਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਹਨ, ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਦਾ ਮੁਖੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਟੱਬਰ ਦੇ ਜੀਅ ਵੀ ਕੁਝ ਅਕਲ ਕਰਨਗੇ, ਪਰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਿੱਛੋਂ ਇਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਧਵੀ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, 'ਅਸੀਂ ਦਸ-ਦਸ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ, 'ਦੂਸਰੇ' ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਦਸ-ਦਸ 'ਕਤੂਰੇ' ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ।' ਇਹ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛਪੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ਬਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਪਰ ਪੈਰਿਸ ਜਾ ਕੇ ਕੱਟਤਪੰਥ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਬਣਨ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿਤਾ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਨਾਲ ਖੜਾ ਹੈ।' ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀਓਂ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਵਾਪਸ ਜਾਓ।' ਗੋਪਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਾਂਗੇ।'

ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਘਰ-ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮ ਨਹੀਂ ਚਲਾਈ, ਬਲਕਿ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਰੂਸ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ 'ਰਿਸ਼ੀ-ਗਾਨ' ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਰੂਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿਚ 'ਵਾਪਸ' ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ। 'ਦੇਸ਼ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ' ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਫਾਰਮੂਲਾ ਜਦੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਉਦੋਂ ਹਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲੇ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹੋਰ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰੇ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਕੀ ਮੂੰਹ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵਾਂਗਾ? ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇੱਕੋ ਦਿਨ ਵਿਚ ਏਨਾ ਦਬਾਅ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਵਾਜਪਾਈ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੂਸਰਾ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਆਪ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਵੱਸਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਸਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੂੰ ਬੋਲੀ ਬਦਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਆਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਕੇ ਸਾਧਵੀਆਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਾਲੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਜ਼ਰਾ ਜ਼ਬਾਨ ਨੂੰ ਬਰੇਕਾਂ ਲਾਓ, ਮੈਂ ਪੈਰਿਸ ਵਿਚੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਚੱਲਿਆ ਹਾਂ। ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਹਕੀਕੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਭੁਚਲਾਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਸੀ ਡੀ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਾਸਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਮੋਦੀ ਤੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ 'ਮੋਦੀ-ਮੋਦੀ' ਦੇ ਜਾਪ ਵਿਚ ਹੀ ਉਲਝ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਹਕੀਕਤਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ।

ਪੈਰਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇਪਣ ਤੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਅਦਭੁਤ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਰਾਜ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿ ਭਾਰਤ 'ਅਦਭੁਤ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ' ਵਾਲਾ ਸਮਾਜ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਰਾਜ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਤੱਕ ਪੁਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਲੋਕ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਖੋਖਲੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਰੋਕਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਸਾਡਾ ਪੱਥ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਹਰ ਸ਼ਰਧਾ, ਹਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਹਰ ਨਸਲ ਦੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਵੇ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵੰਡਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ, ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੱਟੜਵਾਦ, ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਵੰਡ ਦੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਉਠਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਉਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਕਰੀਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵੀ ਗੱਲ ਸਾਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਕਿੱਤੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਟੀਮ ਦੇ ਅਮਲ ਇਸ ਤਕਰੀਰ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ।

ਮੋਦੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਇੱਕ ਬੀਬੀ ਮੰਤਰੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦਾ ਅੰਗ ਰਹੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂਆਂ ਬਾਰੇ ਭੱਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਰਤਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਬੀਬੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਚੋਣ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਰਾਮ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 'ਰਾਮ-ਜਾਦੇ' ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲਈ 'ਹਰਾਮਜਾਦੇ' ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਣ ਤੱਕ ਦੀ

ਉਤੇ ਅਦਭੁਤ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਰਾਜ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿ ਭਾਰਤ 'ਅਦਭੁਤ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ' ਵਾਲਾ ਸਮਾਜ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਰਾਜ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਤੱਕ ਪੁਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਲੋਕ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਖੋਖਲੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਰੋਕਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਤਾਜ਼ਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰੇ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਬਿਆਨ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਜੈਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਵੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਓਨੇ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ, ਜਿੰਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਨੇਤਾ ਨੇ ਹਰ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਗੂ ਨੇ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੇ ਦਸ-ਦਸ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਦਿੱਲੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਾਰ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਜਪਾ

ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੱਟਤਪੰਥੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ।

ਅਜੇ ਵੀ ਗੱਲ ਮੁੱਕ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਹੋਰ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਛਾਪਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਦੇ ਸੇਵਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗਠਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਗੋਪਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਭਾਰਤੀ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬਚਾ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ' ਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ 'ਈਸਾਈਅਤ ਤੇ ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ' ਨਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਮਾਂ ਸਮਾਜਕ, ਧਾਰਮਕ ਅਤੇ ਆਰਥਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਦੌਰ ਸੀ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਤਿੰਨ-ਬਿੰਨਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਬੜਾ ਕੁਝ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਛੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲੰਮੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਰਹੀ ਅਤੇ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਹਤ ਬਦਲਣ ਲਈ ਹੋਈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਬੈਕਲਾਗ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਆਪਣੀ ਸੁਭਾਵਕ ਤਾਕਤ ਤੇ ਮਾਣ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ
ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ
ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
*2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi

Office: (866) 933-3038

Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733

Yuba City Ph:530-419-5058

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 18 ਅਪਰੈਲ 2015

ਮੋਦੀ ਦਾ ਮਿਹਣਾ

ਜਰਮਨ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖੀਆਂ (ਸੈਕੂਲਰਿਸਟਾਂ) ਨੂੰ ਮਿਹਣਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀ ਲੀਹ ਪਾਉਣ ਤਹਿਤ ਮੋਦੀ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਾਂ-ਜਥੇਬੰਦੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਤਿੱਖੀ ਸਰਗਰਮੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਹਿਤ, ਖਾਸ ਕਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬੜੇ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਵਸੀਲੇ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਸਿਮਰਿਤੀ ਇਰਾਨੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦਿਆਲਿਆਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ ਜਰਮਨ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਥਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਬੀਬੀ ਇਰਾਨੀ ਜੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬੜੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ, ਨੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚਕਾਰ ਹੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਰੰਭ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਯਕਦਮ ਅਰੰਭ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਅਗਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਉਦੋਂ ਛੇਤੀ ਪਿਛੋਂ ਜੀ-20 ਦੇਸਾਂ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਲਈ ਗਏ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਜਰਮਨ ਚਾਂਸਲਰ ਏਂਜਲਾ ਮਾਰਕਲ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਲਟਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਰਮਨ 'ਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਚੱਲਦੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਰੇਡੀਓ ਬੁਲੇਟਿਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦੇ; ਨਾਲ ਹੀ ਕਹਿ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਇੰਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਹੀ ਖਤਰਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਵੇ!

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਇਉਂ ਮਖੌਲ ਉਡਾਇਆ ਹੈ। ਉਂਜ ਇਹ ਕੋਈ ਇਤਫਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਵਾਰ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੌਰੇ ਉੱਤੇ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਉਹ ਜਪਾਨੀ ਦੌਰੇ ਮੌਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ 'ਗੀਤਾ' ਲੈ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਪਾਨੀ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਅਕੀਹਿਤੋ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਇਉਂ ਗੀਤਾ ਲਿਜਾਣ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰਕ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਥੇ ਜੋ ਕੁਝ ਬੋਲਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਅਰਥ ਜਰਮਨ ਦੌਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੜੇ ਗੜ੍ਹਕੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ 'ਗੀਤਾ' ਭੇਟ ਕਰਨ ਕਰ ਕੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖੀਆਂ 'ਤੇ ਬੜੇ ਤਿੱਖੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਸਨ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਉਥੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਦਾ। ਪ੍ਰਸੰਗ ਤਾਂ ਖੈਰ, ਹੁਣ ਜਰਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ 1960ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਜਰਮਨੀ ਨੇ 'ਰੇਡੀਓ ਡਿਊਸ਼ ਵੇਲੇ' ਤੋਂ ਗੈਰ-ਜਰਮਨ ਭਾਸ਼ਾਈ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਰੰਭ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਇਕ ਬੁਲੇਟਿਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਂਜ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਅਤੇ 'ਰੇਡੀਓ ਮਾਸਕੋ' ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਕਸਰ ਨਸ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ' ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਹੀ 1956 ਵਿਚ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਮੋਦੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ।

ਉਂਜ, ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਐਂਡ ਪਾਰਟੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਫਿਰਕੂ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਕਸਰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਮਖੌਲ ਉਡਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਖੌਲ ਦੀ ਧਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ 'ਅਖੌਤੀ' ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਮੁੱਦੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਬਹਿਸ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਾਲੀ ਪਹੁੰਚ ਕਿੰਨੀ ਉਣੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਹਰ ਧਰਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਤਿਕਾਰ ਤੋਂ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖੀ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਗਦਰੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਧਿਆਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚੀ, ਤਾਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਮਸਲਾ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ। ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਛਿੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕ ਤਬਕੇ ਨੂੰ ਵੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਬਾਬਤ ਕੁਝ ਵਧੇਰੇ ਹੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਹਨ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਤੋੜਨ-ਮਰੋੜਨ ਦਾ ਸਦਾ ਹੀ ਯਤਨ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਜ਼ਹਿਰੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਵਿਚਾਰਨਾ ਹੁਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਗਦਰੀ ਯੋਧੇ ਮਿਸਾਲ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਦੌਰ ਵਿਚ ਖੁਦ ਨੂੰ 'ਹਿੰਦੀ' ਅਖਵਾਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਖਾਤਰ ਜਾਨਾਂ ਹੁਲੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਹਿੰਦੀਆਂ' ਦੀ ਇਸੇ ਪਹੁੰਚ ਵਿਚੋਂ ਫਿਰ ਮੋਦੀ ਐਂਡ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 'ਹਿੰਦੂਤਵ' ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਰਾਰਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਆਓ, ਮੋਦੀ ਦੀ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਗਦਰੀ ਯੋਧਿਆਂ ਦਾ ਅਨਮੋਲ ਖਜ਼ਾਨਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਫਰੇਲੀਏ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਦਰਬਾਨ-ਰਾਜ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ

ਇਸ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਫਰਯਾਫ਼ਤਾ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੋਦੀ ਯੂਰਪ ਦੇ ਦੌਰੇ ਉੱਤੇ ਗਏ। ਮੋਦੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਫਰਾਂਸ ਅਤੇ ਜਰਮਨ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ। ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਆਲਮੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਆਲਮੀ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਫਰਾਂਸ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਰਮਨ ਦੇ ਹਨੇਵਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਵਪਾਰ ਮੇਲੇ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਦਘਾਟਨੀ ਤਕਰੀਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ 130 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ 125 ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂ ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ 'ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ ਮੋਹਰੀ' ਬਣਾ ਕੇ 'ਮੇਕ ਇਨ ਇੰਡੀਆ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦਾ

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ

ਫੋਨ: 91-97811-21873

ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸੁਆਲ ਕੀਤੇ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਮਸਲਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸ ਭਾਰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਯੂਰਪੀ ਬਸਤਾਨਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਵਾਮ ਨਾਲ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ, ਜਮਹੂਰੀਅਤ, ਇਨਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਾਨ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ, ਸਿਆਸੀ-ਸਮਾਜਕ ਵਧੀਕੀ, ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਗੁਰਬਤ, ਵਿਤਕਰੇ ਅਤੇ ਜਹਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਓਟੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਆਵਾਮੀ ਖਾਸੇ ਨੇ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨਾਲ ਬਣੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਮੋਦੀ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਭਾਰਤ ਦੇ 'ਆਵਾਮ ਦੇ ਪਿਆਰ' ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿਚ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਮਾਹੌਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰਜ਼ ਉੱਤੇ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਿਰਫ਼ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਦੀ ਹਰ ਔਕੜ ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ ਨਿੱਘਾ ਸੁਆਗਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਬਹੁਹਾਂ ਉੱਤੇ ਬਗਲਗੀਰ ਹੋਣ ਲਈ ਬੇਤਾਬ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ।

ਬਸਤਾਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਇਲਜ਼ਮ ਤਾਂ ਇਹੋ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਆਏ ਅਤੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਬਣ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਹਵਾਲਾ ਲੋਕਧਾਰਾ ਵਿਚੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗ ਲੈਣ ਆਈ ਘਰ ਦੀ ਮਾਲਕਣ ਬਣ ਬੈਠੀ। ਜਦੋਂ ਵਪਾਰੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਬਣੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਲਾਮ ਮੁਲਕ ਦੇ ਬਾਜ਼ਿਦਿਆਂ ਤੋਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕਰਵਾਈ। ਬੇਗ਼ਾਨੀਆਂ ਧਰਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਜੰਗੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਆਬਾਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੇਲ ਪਟੜੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ। ਗੁਲਾਮ ਮੁਲਕ ਤੋਂ ਰੇਲਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਭਰ-ਭਰ ਗੱਭਰੂ ਬਸਤਾਨੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿੰਨੀਆਂ, ਬੇਗ਼ਾਨੀਆਂ ਧਰਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਬਣੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਧਾਰਾ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਉਕੇ-ਹਾਵੇ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਪੱਖ ਉੱਤੇ ਅਸਰ-ਅੰਦਾਜ਼

ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵਿਚ ਬਸਤਾਨਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਤਮਗੇ, ਤਾਮਰ ਪੱਤਰ, ਰੁਤਬੇ ਅਤੇ ਮੁਰੱਬੇ ਵੰਡੇ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਬਸਤਾਨੀ ਜੰਗਾਂ ਤਾਂ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਆਲਮੀ ਜੰਗ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਸਤਾਨਾਂ ਦੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਝਾਤੂਬਰਦਾਰ ਹੁਣ ਵੀ ਉਸ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਨੂੰ ਬਸਤਾਨ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਫੌਜ ਦੀ ਭਰਤੀ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਸੇ ਤਰਜ਼ ਉੱਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਤਕਰੀਰਾਂ ਕਰਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਸਤਾਨ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਗੁਲਾਮ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਜੋਂ ਵਡਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਨਸਲੀ ਪਛਾਣ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਜੰਗੀ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਬਹਾਦਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਫੌਜੀ ਪਲਟਣਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵੇਲੇ ਦੇ ਤਮਗਿਆਂ ਅਤੇ ਤਾਮਰ ਪੱਤਰਾਂ ਦਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਇਸੇ ਲੜੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਬਸਤਾਨ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀ ਕਿਸੇ ਹੁਨਰ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲਈ ਅਰਬ-ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਤੱਤੇ ਰੇਤਿਆਂ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਦੀਆਂ ਬਰਫੀਲੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਵਿਚ ਗਰਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋਏ। ਉਹ ਬਸਤਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪ ਸਹੇੜੀਆਂ ਮਾਨਸਖੇਰੀ ਜੰਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕ ਜਾਂ ਕੌਮ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਬਸਤਾਨੀ ਜੁਲਮਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੰਗੀ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਵਡਿਆਉਣਾ ਬਸਤਾਨੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਅਟੱਟ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਡਿਆਈ ਦੀ ਸਦੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਵਾਹੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਪਈ ਹੈ। ਇਸ ਮਨੁੱਖੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਵਿਚੋਂ ਸਹਾਦਤ ਲੱਭਣਾ ਬਸਤਾਨਾਂ ਦੀ ਅਣਸਰਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਬਸਤਾਨ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਠਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕਦੇ ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਨੂੰ ਝੱਲਣ ਦਾ ਧਰਵਾਸਾ ਬਣੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਕਤੀ ਧਰਵਾਸੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸਹਾਦਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜੰਗੀ ਹੁਨਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਨ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਜੰਗੀ ਹੁਨਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਜਾਬਰਾਂ ਦਾ ਜੰਗੀ ਹੁਨਰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਮਲਜ਼ੂਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਬਸਤਾਨ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਆਲਮੀ ਜੰਗ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫੌਜੀ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਤਕਰੀਬਨ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਗੁਲਾਮ ਮੁਲਕ ਦੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਬਸਤਾਨ ਮੁਲਕਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਫੋਟੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਕਈ ਬਸਤਾਨ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਜੰਗਾਂ ਦੇ ਨਿਹੱਕੇ ਖਾਸੇ ਉੱਤੇ ਸੁਆਲ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਬਸਤਾਨੀ ਜੁਲੇ ਹੋਏ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਬਗ਼ਾਵਤੀਆਂ ਨੇ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰੀਆਂ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਜਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ, ਤੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਬਸਤਾਨ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਪੱਥਾਂ ਭਾਰ ਹੋਏ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਖਾਸਾ ਬਸਤਾਨ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿਚ ਬਸਤਾਨ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ 'ਅੰਤਿਮ' ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ? ਕੀ ਪੁਰਾਣੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਬਸਤਾਨ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜੰਗੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦਾ ਖਾਜਾ ਬਣਿਆ ਆਵਾਮ ਹੁਣ ਮੁੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਜੰਗੀ ਸਨਅਤ ਦਾ ਸੀਲ ਖਪਤਕਾਰ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ? ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਦੀ ਬਸਤਾਨ ਸੋਚ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸਵਾ ਅਰਬ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ?

ਜਰਮਨ ਦੇ ਵਪਾਰ ਮੇਲੇ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ੋਰ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਮੰਜ਼ਿਲ

ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਲੱਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਹਰ ਮੁਸਕਿਲ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰ ਸਹੂਲਤ ਅਤੇ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੋਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਾ ਰਾਹ ਸੁਖਾਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਸਤਾਨ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਗੁਲਾਮ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ, ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਉਜਰਤ ਬਸਤਾਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਵਸਤਾਂ ਤੁਰੀਆਂ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਤੁਰਿਆ ਅਤੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ, ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਵਜੋਂ ਸਰਮਾਇਆ ਬਸਤਾਨ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਇਸੇ ਦਲੀਲ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਾਸਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਅਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀ ਬਸਤਾਨੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਸ਼ਕ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੱਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ ਬਸਤਾਨ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਨ ਤੱਕ ਕਿਉਂ ਮਹਿਦੂਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਪਹਿਲਾਂ ਵਪਾਰੀ ਤੋਂ ਹੁਕਮਰਾਨ ਬਣਿਆ ਬਸਤਾਨ, ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਪੁਰਾਣੇ ਗੁਲਾਮ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਆਵਾਮ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤਹਿਤ ਉਹ 'ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੋਧ' ਲਈ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਟਾਪੂ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਖਪਤਕਾਰ ਦੀ ਹਰ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਤੋਂ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ, ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਵਾਮ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਦੀ ਤਕਰੀਰ ਦਾ ਸਾਫ਼ ਅਰਥ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁਲਕ ਕਾਰਖਾਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਰਜਿਆਂ ਅਤੇ ਸੀਲ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਦੇਸੀ ਸਨਅਤ, ਚੌਗਿਰਦੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਕੀਮਤ ਉੱਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਪੂੰਜੀ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਵਰਗਾ ਝੂਠ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜੇ ਭਾਰਤੀ ਸਰਮਾਏ ਨੇ ਹੀ ਮਾਰੀਸ਼ਸ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਗ਼ਜ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇਸੀ-ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਫਰਾਂਸ-ਜਰਮਨ ਫੌਰੀ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਰਮਜ਼ ਬੇਪਰਦ ਹੋਈ ਹੈ? ਉਹ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਰਮਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦਾ ਖਾਕਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਬੁਨਿਆਦ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਸਿਆਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਇਸ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਬਸਤਾਨਾਂ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਪੈਂਤੜੇ ਤੋਂ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਇਹ ਨਿਜ਼ਾਮ ਬਸਤਾਨਾਂ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਦਰਬਾਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਠੇਕੇਦਾਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਸਤਾਨੀ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਿਚ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਦੇ ਸੁਫ਼ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਆਵਾਮੀ ਪੈਂਤੜੇ ਤੋਂ ਸਮਝ ਕੇ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤ, ਅਰਥਚਾਰੇ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਸੁਆਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਨਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਰਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਕਰੇ ਕੀ ਕਲਮ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀ...

ਹੋਣੀ ਕਦਰ ਕੀ ਲਾਲ ਤੇ ਹੀਰਿਆਂ ਦੀ, ਭਾਅ ਸੋਨੇ ਦੇ ਵਿਕ ਰਿਹਾ ਕੱਚ ਹੋਵੇ। ਉਥੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ ਕਾਟ ਨਾ ਕਰੇ ਕੋਈ, ਕੁਫ਼ਰ ਟਹਿਕਦਾ, ਸਹਿਕਦਾ ਸੱਚ ਹੋਵੇ। ਭੇਡਾਂ ਵਾਂਗ ਜੋ ਤੁਰਨ, ਕੀ ਜਾਣ ਸਕਦੇ, ਕਿੱਦਾਂ ਖੰਡੇ ਦੀ ਧਾਰ 'ਤੇ ਨੱਚ ਹੋਵੇ। ਆਟੇ ਦਾਲ ਤੇ ਮੁਫਤ ਦੇ ਸਾਈਕਲਾਂ ਦਾ, ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਜੇ ਲੱਚ ਹੋਵੇ। ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਹੀ ਰੱਖਦੇ ਅਕਲ ਵਾਲੇ, ਪੈਂਦੀ ਢੋਲ-ਢਮੱਕੇ ਦੀ ਖੱਚ ਹੋਵੇ। ਉਥੇ ਕਰੇ ਕੀ ਕਲਮ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀ, ਜਿਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਰ ਗਿਆ ਮੱਚ ਹੋਵੇ।

ਰਾਜਕੀ ਅਤਿਵਾਦ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤ-ਪਨਾਹੀ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੱਤ ਅਪਰੈਲ ਦੇ ਦਿਨ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ 25 ਬੰਦੇ ਫਰਜ਼ੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਵਿਚ 5 ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ 20 ਆਦਿਵਾਸੀ ਲੋਕਤਹਾਰਿਆਂ ਦੇ ਫਰਜ਼ੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਕੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਬੋਲਬਾਲੇ ਵਾਲੇ ਇਸ ਰਾਜਤੰਤਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿੰਨੀ ਸਸਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਰਿਦਰੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 1999 ਦੀ ਇਕ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਬਾਬਤ ਆਪਣੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਚ “ਰਾਜਕੀ ਪੁਸ਼ਤ-ਪਨਾਹੀ ਵਾਲੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ” ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੀ ਘਸੀਪਿਟੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲੇ ਖਾਸ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 91-94634-74342

ਮਨੋਰਥ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ। ਪੰਜ ਬੰਦਿਆਂ (ਵਿਕਾਰੂਦੀਨ, ਅਮਜਦ ਅਲੀ, ਮੁਹੰਮਦ ਹਨੀਫ਼, ਜ਼ਾਕਿਰ ਅਲੀ ਅਤੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਖਾਨ) ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਹਾਣੀ ਬਣਾਈ ਕਿ ਜਦੋਂ 17 ਮੈਂਬਰੀ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੈਨ ਵਿਚ ਵਾਰੰਗਲ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਹੋਦਰਾਬਾਦ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ੀ ‘ਤੇ ਲਿਆ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ਾਬ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ‘ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਚਲਾਈ ਗੋਲੀ ਵਿਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਾਰੇ ਗਏ। 2010 ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੱਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਉਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ‘ਮੁਸਲਿਮ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ’ ਜਥੇਬੰਦੀ ‘ਤਹਿਰੀਕ ਗਲਬਾ-ਏ-ਇਸਲਾਮ’ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਹੋਦਰਾਬਾਦ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਉਪਰ ਹਮਲਿਆਂ ‘ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੇ ਨਰੋਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ। ਗ਼ੋਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਖ਼ਰੀ ਪੜਾਅ ‘ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਛੇਤੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਗਿਣ-ਮਿਥ ਕੇ ਮੁਸਲਿਮ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਦਸ-ਦਸ ਬਾਰਾਂ-ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਤਨ ਦੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਤੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਬਰੀ ਕਰਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ

ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਬੇਕਸੂਰ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ‘ਚ ਖਾਕੀ ਵਰਦੀ ਹੋਰ ਕਲੱਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਮੀਡੀਆ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ‘ਪ੍ਰਾਪਤੀ’ ਪਰੋਸਦੇ ਵਕਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮਾਹਿਰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਿ ਵੈਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਡਿੱਗੇ ਪਏ ਇਹ ਲੋਕ ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਵਿਚ ਜਕੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ 17 ਪੁਲਸੀਆਂ ਕੋਲ ਹੱਥਕੜੀਆਂ ‘ਚ ਜਕੜੇ ਪੰਜ ਨਿਹੱਥੇ ‘ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ’ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹੀ ਇਕੋ ਇਕ ਢੰਗ ਸੀ ਕਿ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਆਂਧਰਾ ਦੇ ਚਿਤੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸ਼ੇਸ਼ਾਚਲਮ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਹੋਏ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਇਸੇ ਦਿਨ ਮਾਰੇ ਗਏ 20 ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਂ ਵੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਫਰਜ਼ੀ ਹੋਣ ਦਾ ਹੀ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਚੰਦਨ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਵਿਰੋਧੀ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਤਸਕਰਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਹ ਲੋਕ ਉਦੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਦੋਂ ਰੁਖ਼ ਵੱਢਦੇ ਵਕਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਤੇ ਅੱਗਿਉ 100 ਤੋਂ ਉਪਰ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਪੱਥਰਾਂ ਤੇ ਦਾਤਰਾਂ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੇ ਬਚਾਓ ਲਈ ਫੋਰਸ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਵਿਚ 20 ਬੰਦੇ ਮਾਰੇ ਗਏ; ਪਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਦਨ ਦੇ ਤਸਕਰਾਂ ਵਲੋਂ ਇਹ ਬੇਬਾਹ ਕੀਮਤੀ ਲੋਕਤੀ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਜੰਗਲ ‘ਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 12 ਬੰਦੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਵੈਲੋਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਠ ਤਿਰੂਵਨਮਲਾਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅਰਜੁਨਪੁਰਮ ਪਿੰਡ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 7 ਨੂੰ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ ਉਦੋਂ ਉਤਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ 6 ਅਪਰੈਲ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਤਿਰੂਵਨਮਲਾਈ ਤੋਂ ਬੱਸ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਚਿਤੂਰ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਸਾਥੀ ਉਪਰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਪਈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਚ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ

ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਇਉਂ ਅਸਲ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਉਠ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਉਪਰ ਅਖੌਤੀ ਪਥਰਾਓ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਤਨ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਚੰਦਨ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਖ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਖ਼ਮੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਚੰਦਨ ਦੇ ਕੋਈ ਰੁੱਖ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਵੱਢ ਰਹੇ ਸਨ? ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਇਹ ਕਿ ਮਹਿਜ਼ ਪਥਰਾਓ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ

ਭੂਟੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਮਾਰਚ।

ਆਪਣੇ ਬਚਾਓ ਲਈ ਚਲਾਈ ਗੋਲੀ ਵਿਚ 20 ਬੰਦੇ ਕਿਵੇਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਬਚਾਓ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਥਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਉਂ ਲੱਗੀਆਂ?

ਚੰਦਨ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਡੇ ਤਸਕਰਾਂ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹੇ ਰੁਪਿਆਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਰੁੱਖ ਵੱਢਣ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਵੱਡੇ ਤਸਕਰ ਫੜੇ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਰਾਜਮੁੰਦਰੀ ਵਰਗੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਐਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ‘ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਵੱਡੇ ਤਸਕਰ ਜੰਗਲਾਤ ਤੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀਤੰਤਰ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਚੰਦਨ ਦੀ ਲੋਕਤੀ ਚੋਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਭਾਅ 3-4 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਵਿੰਟਲ ਹੈ। ਚੰਦਰਬਾਬੂ ਨਾਇਡੂ ਵਲੋਂ ਆਂਧਰਾ ਦੇ ਮੁੱਖ

ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਸਾਰ ਚੰਦਨ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੇਠ ਲੈਣ ਦਾ ਮਨਸੂਬਾ ਦਮਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਦੌਰ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਸੀ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਬਦਨਾਮ ਚੰਦਰਬਾਬੂ ਨਾਇਡੂ ਦਾ ਮੁਜਰਮਾਨਾ ਕਿਰਦਾਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਚੰਦਨ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਉਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਨੇ ਅਖੌਤੀ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਸਕਰ ਗਰੋਹਾਂ ਉਪਰ ਦਬਾਓ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ‘ਤੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਫਰਜ਼ੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਹਿਸ਼ੀ ਦਮਨ ਰਾਹੀਂ ਨਕਸਲਵਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਪੱਖੋਂ ਆਂਧਰਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਹਾਰਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਜ਼ਰੀਏ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦਾ ਲਹੂ ਇਸ ਕਦਰ ਲੱਗ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਾਓਵਾਦ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਉਸ ਪੱਧਰ ਦੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੇ ਧੜਾਧੜ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣਾ ਕੇ ਇਨਾਮ-ਸਨਮਾਨ, ਤਰੱਕੀਆਂ ਅਤੇ ਫੰਡ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ, ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਸ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਅਤੇ ਚੰਦਨ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਖ਼ਤਰੇ ਵਜੋਂ ਈਜਾਦ ਕਰ ਲਿਆ।

ਦਰਅਸਲ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਹੁਕਮਰਾਨ, ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਕੜੇ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ਾਂ, ਅਦਾਲਤੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਗੇਰਾ ਨੂੰ ਹੁਕਮਰਾਨ ਜਮਾਤ ਟਿੱਚ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਚੋਟੀ ਦੇ ਮਾਓਵਾਦੀ (ਮਰਹੂਮ) ਆਜ਼ਾਦ ਨੇ ਸਟੇਟ ਦੇ ਹਕੀਕੀ ਖ਼ਾਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਟੱਟੀ ਪੂੰਝਣ ਵਾਲੇ ਕਾਗਜ਼ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਦੱਸੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ-ਚਿਦੰਬਰਮ ਸਮੇਤ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਰਾਖਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਐਕਰਾਂ-ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਹਰਾਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਮਹਾਂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੈ! ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਪੁਸ਼ਤ-ਪਨਾਹੀ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਇਦੇ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬੇਲਗਾਮ ਪੁਲਿਸ

ਤੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਖੁਦ ਕੇਂਦਰੀ ਤੇ ਸੂਬਾਈ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਘੋਰ ਤੰਗੀ ਕਦੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਾਧਾਰਨ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਦਲਿਤਾਂ, ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਤਸਕਰਾਂ/ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਬਣਦੇ ਹਨ?

ਇਥੇ ਰਾਜਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੁਝਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਜੱਜ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕਦੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਜਦੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਫਰਜ਼ੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਸੂਤਰਧਾਰਾਂ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਨਰੋਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਹੇਤੇ “ਐਨਕਾਊਂਟਰ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ” ਆਹਲਾ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਡੀ.ਜੀ. ਵੰਜਾਰਾ ਤੇ ਪਾਂਡੇ ਵਰਗਿਆਂ ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਹਾਸ਼ਿਮਪੁਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ; ਜਦੋਂ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬੰਧੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ‘ਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ‘ਚ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਂਦੇ ਮਜ਼ਲੂਮ ਹਰਾ-ਥਕਾ ਕੇ ਬਿਰਖ਼ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋਣ; ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਬਾਰੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਆਂਧਰਾ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੂਝ ਪਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਕੰਨਾਬਿਰਨ ਵਰਗੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਅਣਥੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਦੀ ਬਦੋਲਤ ਸੰਭਵ ਹੋਈਆਂ ਸਨ; ਤੇ ਨਾਇਡੂ, ਮੋਦੀ ਤੇ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਵਰਗੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਸ ਸੂਰਤ ‘ਚ ਆਂਧਰਾ, ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਲਾਕਾਨੂੰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਤਾਂ ਵਧਣਗੇ ਹੀ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੂਨੀ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਜਮਹੂਰੀ ਲਹਿਰ ਦਰਕਾਰ ਹੈ। ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਰਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਪਰ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਾਂਝੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਕਰ ਲੈਣਗੀਆਂ, ਉਨਾ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ।

{ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਾਲੀਆ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰਸਾਲੇ ‘ਇਕਨਾਮਿਕ ਐਂਡ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਵੀਕਲੀ’ ਦੀ ਸੰਪਾਦਕੀ ਟਿੱਪਣੀ। ਰਤਾ ਕੂ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤੀ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਤਰਜਮਾ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ -ਸੰਪਾਦਕ}

ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਮੁੰਬਈ ਤੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੱਕ, ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਗ਼ੈਰਨਿਆਂਇਕ (ਐਕਸਟ੍ਰਾ-ਜੁਡੀਸ਼ਲ) ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚੱਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ “ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੌਤਾਂ” ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਾਧਾ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ, ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਆਪਮੁਹਾਰੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦਰਸਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਉਪਰ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਗਈ, ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਮੁਜਰਿਮ ਮਾਰੇ ਗਏ।

ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੌਤਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆਮ ਤੌਰ ਉਤੇ ਇਸੇ “ਗੋਲੀ ਚੱਲਣ” ਦੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ, ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ “ਫਰਜ਼ੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ” ਦਰਮਿਆਨ ਨਿਖੇੜਾ ਭੁਲੇਖਾ-ਪਾਊ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਇਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਝੂਠੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਫਰਜ਼ੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ: ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਹਥਿਆਰ ਤੇ ਗੋਲੀਸ਼ਿੱਕਾ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਾਰੇ ਗਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਹੀ ਦਫਨਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ

ਗ਼ੈਰਨਿਆਂਇਕ ਹੱਤਿਆਵਾਂ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰੇ ਗਏ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ “ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ” ਸੀ। ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਕਤਲਾਂ ਬਦਲੇ ਇਨਾਮਾਂ-ਸਨਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜ਼ ਕੇ ਹੋਰ ਕਤਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਉਸ ਹੱਕ ਦਾ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣ ਬਣਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ ਵਜੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਪਵਿੱਤਰ ਦਰਜਾ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਬਦੋਲਤ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ੈਰਨਿਆਂਇਕ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਜੋ ਉਝ ਹੀ ਦਬਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜਿਹੜੇ ਮਾਮਲੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗ਼ੈਰਨਿਆਂਇਕ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਕਾਮੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ 2009 ਦੀ ਗ਼ੈਰਨਿਆਂਇਕ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਦਰਖ਼ਾਸਤ ਉਪਰ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਲਗਾਈ ਰੋਕ ਹੈ ਜੋ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਫ਼ੈਸਲੇ

ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 2014 ਦੇ ਇਕ ਅਹਿਮ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ “ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਦੀ ਵਿਧੀ” ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜੋ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਧੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਪਰਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ। ਆਂਧਰਾ ਪੁਲਿਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਆਂਧਰਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਚੁਣੌਤੀ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਣੀ ਹੈ।

ਆਂਧਰਾ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਉਠਾਏ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸਪਸ਼ਟ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਚ ਆਂਧਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ-ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਗ਼ੈਰਅਦਾਲਤੀ ਮੌਤ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਗ਼ੈਰਨਿਆਂਇਕ ਹੱਤਿਆ ਬਿਨਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਚ ਨਾ ਸਕੇ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਹੀ ਤੌਰ-ਤਰੀਕਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੌਰ-ਤਰੀਕੇ ਵਿਚ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅੰਦਰ ਹਰ ਹੱਤਿਆ ਨੂੰ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਜ਼ਰਮ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕਰਨਾ, ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਅਦਾਰੇ ਵਲੋਂ ਹਰ ਵਾਕਿਆ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ, ਤੇ ਉਸ ਵਾਕਿਆ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਜ਼ਰਮ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਉਪਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰੋਕ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਅਣਸੁਲਝਿਆ ਹੀ ਛੱਡ

ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਉਪਰ ਅਣਮਿੱਥੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਗ਼ੈਰਨਿਆਂਇਕ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿਣਾ ਹੈ; ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਕਤਰਫ਼ਾ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗ਼ੈਰਨਿਆਂਇਕ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਉਪਰ ਅਦਾਲਤੀ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ, ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਬਚਾਓ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹਾਨਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਗ਼ੈਰਨਿਆਂਇਕ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਕਸਰ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਾਂ ਬਸ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਵੇਰਵਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਸਲਨ, ਕੌਮੀ ਜੁਰਮ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ ਵਲੋਂ ਅੰਕੜੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤੀਆਂ ਕੈਟੇਗਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਰਫ਼ “ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣ ਦੇ ਚਾਰ ਹਾਲਾਤ” ਹੁੰਦੇ ਹਨ: “ਫਸਾਦਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ

ਸਮੇਂ”, “ਡਕੈਤਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮੇਂ”, “ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼” ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਮੇਂ, ਤੇ “ਬਾਕੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼” ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਗੋਲਮੋਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ। 2009 ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈ ਗੋਲੀ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਕੁਲ ਮੌਤਾਂ ਅਤੇ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ 49.9 ਫ਼ੀਸਦੀ ਨੂੰ ਮਗਰਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਖ਼ਾਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਕਤੂਬਰ 1993 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ 2560 ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 1224 ਫਰਜ਼ੀ ਮੰਨੇ ਗਏ। ਉਝ, ਸਦਾਮਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਗ਼ੈਰਨਿਆਂਇਕ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਅਜਿਹੇ ਵਤੀਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਅਖਾਉਤੀ “ਐਨਕਾਊਂਟਰ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ” ਪੁਲਸੀਆਂ ਦਾ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਣਾ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਗ਼ੈਰਨਿਆਂਇਕ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ।

“ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ” ਵਿਚ ਗ਼ੈਰਨਿਆਂਇਕ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਝ ਹੀ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਢਾਹੇ ਗਏ ਜਬਰ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਦਰਖ਼ਾਸਤ ਨੂੰ ਅਣਮਿੱਥੇ ਵਕਤ ਲਈ ਲਟਕਾ ਕੇ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੇ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਲਸਿਲੇ ਨੂੰ ਇਕਤਰਫ਼ਾ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਝਿਜਕ, ਇਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕ ਮਨਸੂਖ਼ ਕਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਜੁਰਮ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੱਦਾਂ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਬੇ-ਮੌਕਾ ਬੱਦਲ ਕਿਉਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਵਰ੍ਹਦੇ?

ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਾਰੇ ਮਾਤੀ ਮੋਟੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਝਵਾਨ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਸਾਰੇ ਵਿਗਾੜ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਦੇ ਬਦਲ ਰਹੇ ਮਿਜਾਜ਼ 'ਤੇ ਹੋਰ ਤਬਸਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਬਿਪਤਾ ਆਪ ਸਹੇੜੀ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਕਾਸੀ ਨਾਲ ਲਾਲਚੀ ਬਿਰਤੀ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਛੋੜਛਾੜ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਦਰਖਤਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਬੇ-ਮੌਸਮੀ ਵਰਖਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥ, ਸਿੱਕੇ-ਬੰਦ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀਆਂ ਜਾਂ ਉਲਟਾਇਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਿੱਧੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਹੀਏ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੱਚ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਹ ਮਿੱਥਾਂ/ਮਨੋਂ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ 'ਤੇ ਖਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੀਆਂ, ਉਹ ਸਭ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਪਈਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੀ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸੀਨਾ-ਬ-ਸੀਨਾ ਚਲੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਨੋਂ/ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਖਾੜ ਕੱਢਣਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੈ।

ਅਕਸਰ ਮੂੰਹ-ਜ਼ੋਰ ਰਵਾਇਤਾਂ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਸੱਜਣ ਵੀ ਛਿੱਬੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੱਚੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਲੋਕ ਭਾਖਿਆ ਦਾ ਦਬਾਅ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਾਤ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹ ਮਚਦੀ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਈ ਅਜਿਹੀ ਇਕ 'ਕਮਜ਼ੋਰੀ' ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਗਿਆਨੀ ਗੈਲੀਲੀਓ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਕ ਵਾਰ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਬਣਾਈ ਦੂਰਬੀਨ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਦੇਖ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿਚ ਚੰਦਰਮਾ ਵੀ ਧਰਤੀ ਵਾਂਗ ਗ੍ਰਹਿ ਹੈ ਜਿਸ ਉਤੇ ਟੋਏ ਟਿੱਬੇ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਗ਼ੈਰਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਮਾਂ ਦੱਸਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚਿਓ, ਆਸਮਾਨ ਵਿਚ ਚਮਕਦਾ ਚੰਦ, ਪਨੀਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਹੈ। ਕਿੱਡੀ ਮਜ਼ੇਦਾਰ

ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਗੈਲੀਲੀਓ ਦੇ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਇਟਲੀ ਦੇਸ ਦੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਚੰਦ ਨੂੰ ਪਨੀਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਦੱਸਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਸਾਡੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਚੰਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ 'ਮਾਮਾ' ਦੱਸਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਉਹਨਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਕੰਮ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਵੀ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਨੇ;... ਉਹ ਹੈ-ਕਰਵਾ ਚੌਥ ਮੌਕੇ ਛਾਣਨੀ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ 'ਚੰਦ ਭਰਾ' ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਪਤੀਆਂ ਦੀ 'ਉਮਰ ਵਧਾਉਣ' ਦਾ ਕੰਮ!

ਹੁਣ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਉਸ ਜਵਾਬ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੱਚ ਤੋਂ

ਉਦਾਸ ਬਜ਼ੁਰਗ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਅਪਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਹੋਈ ਠੰਢ ਤੋਂ ਬਚਦਿਆਂ, ਉਤੇ ਚਾਦਰ ਲਈ ਬੈਠੇ ਇਕ ਬਾਪ ਨੇ ਇਉਂ ਕਥਾ ਸੁਣਾਈ-

...ਲਓ ਜੀ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ ਵਰਗੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਪਏ ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਇਕ ਸੌਦਾਗਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੋਝੇ ਵਿਚ ਸਮਾਨ ਲੱਦ ਕੇ ਵਪਾਰ ਲਈ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਨਿੱਲੂ ਪਿਆ। ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦ ਉਹਦਾ ਬੋਝਾ ਕਿਸੇ ਟਾਪੂ ਕੰਢੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਕਰਨੀ ਰੱਬ ਦੀ...ਐਸਾ ਭਿਆਨਕ

ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਜੜ੍ਹਾਂ ਜਮਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਜਾਂ ਅਧਪੜ੍ਹ ਲੋਕ ਸੋਲਾਂ ਆਨੇ ਸੱਚ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਅੱਗੜ-ਪਿੱਛੜ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕਣਕ ਸੋਨੇ ਰੰਗੀ ਹੋਈ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਸੋਨੇ ਦੀ ਕਿਣੀ ਪੈਣ ਤੋਂ ਵੀ ਤ੍ਰਾਹ-ਤ੍ਰਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਸਾਲ ਮੋਹਲੇਧਾਰ ਵਰਖਾ ਨੇ ਜਲ-ਬਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੂਰਾ ਦਿਨ ਤੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਬੱਦਲ ਚੁੱਕ ਹੋਏ। ਪੁੱਤਾਂ ਵਾਂਗ ਪਾਲੀ ਫਸਲ ਦਾ ਹਾਲ-ਹਵਾਲ ਦੇਖਣ ਲਈ ਘਰਾਂ ਦੇ ਕਾਮੇ ਬੰਦੇ ਤਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵੱਲ ਨਿਕਲ ਗਏ, ਪਰ ਬੇ-ਮੌਸਮੀ ਵਰਖਾ ਨਾਲ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਝੁਰਦੇ

ਤੁਫ਼ਾਨ ਉਠਿਆ ਕਿ ਭਰਿਆ-ਭਰਾਇਆ ਬੋਝਾ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨੇ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤਾਂ ਬਚ ਗਈ, ਪਰ ਉਹਦਾ ਬੋਝਾ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ।

ਤਕੜਾ ਤੈਰਾਕ ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਉਹ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਜਾ ਉਤਰਿਆ। ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬੋਝਾ ਡੁੱਬਣ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਦੱਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਮਦਰਦੀ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਸੌਦਾਗਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਈ, ਇਸ ਟਾਪੂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰਹਿਮ-ਦਿਲ ਅਤੇ ਨਿਆਪਸੰਦ ਹੈ, ਤੈਨੂੰ ਸੈਂਕੜੇ-ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਾ ਜੋ ਘਾਟਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੂੰ ਰਾਜੇ ਕੋਲ ਫਰਿਆਦ ਲੈ ਕੇ ਜਾਹ, ਉਹ ਤੇਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਇਮਦਾਦ ਕਰਨਗੇ।

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਹੇ-ਕਹਾਏ ਉਹ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲੈ ਕੇ ਟਾਪੂ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾ ਵਤਿਆ ਅਤੇ ਪੁੱਛਦਾ-ਪੁਛਾਉਂਦਾ ਰਾਜੇ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਰਾਜੇ ਦਾ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹਾ ਘਰ ਦੇਖ ਕੇ ਸੌਦਾਗਰ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਅੰਦਰ ਵਤਿਆ। ਅੰਦਰੋਂ ਸਾਦੀ ਜਿਹੀ ਔਰਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜੇ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ, ਪਰ ਰਾਜਾ ਘਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਗਿਆ ਹੋਇਆ।

ਦੱਸੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਜਾ ਲੱਭਿਆ। ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਕਹੀ ਚੁੱਕੀ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲਾ ਰਹੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਸੌਦਾਗਰ ਨੇ ਸਾਰੀ ਵਿਖਿਆ ਸੁਣਾਈ। ਦਰਖਾਸਤ ਉਤੇ ਕੁਝ ਲਿਖ ਕੇ, ਰਾਜੇ ਨੇ ਸੌਦਾਗਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਸੌਦਾਗਰ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਘਰੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਕੰਮ-ਧੰਦਾ ਕਰਨ ਗਿਆ ਹੋਇਆ। ਉਹਨੂੰ ਲੱਭਿਆ, ਉਹਨੇ ਵੀ ਸੌਦਾਗਰ ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ ਉਪਰ ਕੁਝ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਦਰਖਾਸਤ ਉਥੇ ਸੁੱਟ ਦੇਈਂ, ਜਿਥੇ ਕੁ ਤੇਰਾ ਬੋਝਾ ਡੁੱਬਿਆ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਸੌਦਾਗਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਨੇ ਉਵੇਂ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਦਰਖਾਸਤ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟਦਿਆਂ ਸਾਰ ਉਹਦਾ ਡੁੱਬਿਆ ਬੋਝਾ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਤੈਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਉਹਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਉਸ ਟਾਪੂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਘੁੰਮ-ਫਿਰ ਕੇ ਵੇਚਿਆ। ਪੈਸਾ-ਪੋਲਾ ਸਾਂਭ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਦੇਸ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਰਾਜੇ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ। ਕੁਦਰਤੀ ਉਸ ਦਿਨ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਅਤਿ ਸਾਦਗੀ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸੌਦਾਗਰ ਨੇ ਸਭ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਉਸਤਤ ਕੀਤੀ।

ਆਪਣੀ ਸੋਭਾ ਸੁਣ ਕੇ ਫੁੱਲ ਕੇ ਕੁੱਪਾ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰਾਜੇ ਤੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨੇ ਉਲਟਾ ਸੌਦਾਗਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਸੌਦਾਗਰ! ਜਿਸ ਦੇਸ ਦਾ ਤੂੰ ਬਜ਼ਿਦਾ ਏਂ, ਉਥੋਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨੇ? ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਨਹੀਂ?

ਆਪਣੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਸੌਦਾਗਰ ਨੇ ਭਰੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਗਿਣ-ਗਿਣ ਦੱਸੀਆਂ ਕਿ ਉਹਦੇ ਦੇਸ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ-ਸੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਲੁੱਟ ਮਚਾਈ ਹੋਈ ਹੈ! ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਐਨੀ ਧਨ-ਸੰਪਤੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਨੇ

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ
ਫੋਨ: 408-915-1268

ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵਿਹਲੀਆਂ ਬਹਿ ਕੇ ਖਾ ਸਕਦੀਆਂ ਨੇ। ਸਾਦਗੀ ਦੀ ਥਾਂ, ਉਹ ਲਗਜ਼ਰੀ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹਰਲ-ਹਰਲ ਕਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ। ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਦੇਹੀਂ ਹੱਥੀਂ ਲੁੱਟਦਿਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੁੱਗਣੀਆਂ-ਤਿੰਗਣੀਆਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪੁੱਤ-ਭਤੀਜੇ, ਸਾਲੇ-ਨੂੰਹਾਂ ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਦੇ ਗੱਡੇ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ। ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਦਿਨੀਂ ਉਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਦਿਨ ਘੁੰਮ-ਫਿਰ ਲੈਂਦੇ ਨੇ, ਫਿਰ ਪੂਰੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਆਮ ਆਦਮੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਹਿਲਾਂ ਵਰਗੇ ਬੰਗਲਿਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਫਟਕ ਸਕਦਾ। ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹਦੇ ਦੇਸ ਦੇ ਰਾਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੂਨ...!

ਸੌਦਾਗਰ ਨੂੰ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਟੋਕਦਿਆਂ ਉਸ ਸਭਾ ਦੇ ਮੁਖੀਏ ਨੇ ਫੌਰਨ ਵਰਖਾ ਦੇ 'ਇੰਚਾਰਜ' ਇੰਦਰ ਦੇਵਤ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪਾਪੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਮੀਂਹ ਕਿਉਂ ਪਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ?

“ਦੇਖੋ ਜੀ, ਰਿਜ਼ਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਵਰਖਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਮੇਰੀ ਡਿਊਟੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ...” ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੌਦਾਗਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਹੋਰ ਆਖਿਆ, “ਹਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਮੀਂਹ ਪਾਉਣ ਲੱਗਿਆਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ...ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੁੱਡੀਆਂ ਫੂਕ-ਫੂਕ, ਦਲੀਏ ਦੇ ਦੇ, ਮੀਂਹ ਲਈ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਨ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਟੱਸ ਤੋਂ ਮੱਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਜਦ ਇਹ ਸੋਨੇ ਦੀ ਕਣੀ ਵੀ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਝੜੀ ਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਦਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਟੇਸ਼ਨ

ਸਾਡਾ ਭਤੀਜਾ ਵਿੰਗ ਕਮਾਂਡਰ ਐਚ ਐਸ ਸੇਖੋਂ ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਦੀ ਵੀਹ ਸਾਲ ਸਰਵਿਸ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਪੁਨਾ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ, ਬੰਗਲੌਰ, ਆਗਰਾ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ, ਪਾਲਮ, ਗਾਂਧੀਆਬਾਦ ਤੇ ਜੋਰਹਾਦ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਂਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਖਾਣ-ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਵਸਤਾਂ ਤੋਂ ਵਧ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਿਖਾਂਦੇ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਹ ਲੰਮੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਵਿਦਾਇਗੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਮੁਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸਾਂ। ਦਰਜਨਾਂ

ਅਫਸਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਏਅਰ ਕਮੇਡੋਰ ਐਫ ਕੇ ਇੰਦੋਰੀਆ ਤੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਅਮੀਤਾਬ ਭੱਲਾ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ।

ਏਸ ਪਾਰਟੀ ਸਮੇਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਏਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਲੂਜ਼ਨ 76 ਤੇ ਐਨਟੋਵ 32 ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਤੇ ਮਿੱਲ 26 ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਲੇਹ, ਲੱਦਾਖ ਤੇ ਸਿਆਚਿਨ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਹਿਮਾਚਲ, ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਕੁਝ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਦੌਲਤ ਬੇਗ ਓਲਡੀ ਨਾਂ ਦੀ ਰੇਤਲੀ

ਗਰਾਊਂਡ ਵੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਥੱਲੇ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤੋਂ ਉਚਾ ਰਣ ਖੇਤਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਸੇਖੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਟੀਸੀ ਉਤੇ ਉਤਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰਖਦੇ ਸਨ। ਸਿਵਲ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਓਥੇ ਉਤਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੇ ਉਤਰਾਂਚਲ ਦੀ ਹੜ੍ਹਾਂ ਮਾਰੀ ਵੱਸੋਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਸਮਗਰੀ ਪਹੁੰਚਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਤਰ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜਿੰਮੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਸਾਹਿਤ: ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਵਲੋਂ ਰਚਾਈ ਪੰਜਾਬੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਗੋਸਟੀ ਵਿਚ ਬਚਿਤ ਕੌਰ ਦੀ 'ਪਗਡੰਡੀਆਂ' ਦੇ ਸੱਚ ਤੇ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ 'ਖਾਨਾ ਬਦੋਸ਼' ਦੇ ਕਚ-ਸੱਚ ਉਤੇ ਭਰਵੀਂ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਜੋ ਸੱਚ ਨਿਰਾ ਸੋਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕੱਚ-ਸੱਚ ਸੋਨੇ ਤੇ ਸੁਹਾਗਾ। ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਮਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਚਾਰ ਦਰਜਨ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਡੇਢ ਦਰਜਨ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀਆਂ ਭਾਰੂ ਰਹੀਆਂ। ਇਥੇ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਕੱਚ-ਸੱਚ ਨੂੰ ਡਾ. ਵਨੀਤਾ ਨੇ ਪਛਾਣਿਆ ਤੇ ਪੁਣਿਆ ਤੇ ਪਗਡੰਡੀਆਂ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਡਾ. ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਗੌਰਵ ਗਾਥਾ ਵੱਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਾ. ਧਨਵੰਤ ਕੌਰ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਭੁੱਲੀ ਵਿਸਰੀ 'ਰਸੀਦੀ ਟਿਕਟ' ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ।

ਗੋਸਟੀ ਦਾ ਅਰੰਭ ਅੰਮੀਆ ਕੰਵਰ ਦੇ 16 ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਿਕਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਲਿਖੀਆਂ 16 ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ 'ਘਨੇੜੀ ਚੜ੍ਹੇ ਵਰ੍ਹੇ' ਤੇ ਅਫਜ਼ਲ ਤੌਸੀਫ ਦੀ 'ਮਨ ਦੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ' ਨੂੰ ਬੜੇ ਆਦਰ ਤੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਚੇਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ ਤੇ ਕਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਤ੍ਰੈ-ਲਤੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀਆਂ ਦੀ ਪੁਣ ਛਾਣ ਵੀ ਬੜੇ ਪਾਰਖੂ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸੀ ਪਰ ਬਲਬੀਰ ਮਾਧੋਪੁਰੀ ਦੀ 'ਛਾਂਗਿਆ ਰੁੱਖ' ਦੀ ਨਵੇਕਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਬਿਆਨ ਵਧੇਰੇ ਚਰਚਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣੇ। ਗੋਸਟੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇਕੀ ਦੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਵੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਏਸ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਕਵਿਤਾ 'ਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ,

ਕੱਚ ਮੇਰੇ ਗਲ ਲਟਕੇ
ਨੀ, ਮੈਂ ਹੀਰਾ ਸਮਝ ਸੰਭਾਲਾਂ,
ਤੋੜੀ ਨਾ ਭੁਲੇਖਾ ਹੀਰਿਆ,
ਮਤੇ ਕੱਚ ਵੀ ਹੱਥੋਂ ਗੁਆ ਲਾਂ।
ਇਹ ਵੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀਆਂ 'ਪੀਰੋ ਪੋਮਣ' ਤੇ 'ਉਪਦੇਸ਼' ਸੰਤਣੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਵਿਧਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਗਿਲੇ ਸ਼ਿਕਵਿਆਂ ਤੇ ਭੁੱਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ ਕਿ ਏਥੇ ਆਪ ਬੀਤੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਬਣਾ ਸਿੰਗਾਰ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੀਵਨੀ ਸਾਹਿਤ ਵਧੇਰੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਮਾਨਣ

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
Sandhugulzar@yahoo.com

ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਖੇਡ ਦਿਵਸ: ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਸਵੈ-ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾ ਖੇਡਸ਼ਾਲਾ ਨੇ ਏਸ ਵਾਰੀ ਦਾ ਖੇਡ ਦਿਵਸ 6 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੁਰਾਲੀ-ਬੱਦੀ ਮਾਰਗ ਉਤੇ ਪੈਂਦੇ ਮਾਜਰਾ ਨਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ। ਖੇਡਸ਼ਾਲਾ ਦਾ ਮੰਤਵ ਤੇ ਮਨੋਰਥ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਟੈਨਿਸ, ਬੈਡਮਿੰਟਨ, ਵਾਲੀਬਾਲ, ਬਾਸਕਟਬਾਲ, ਰੱਸਾਕਸ਼ੀ ਤੇ ਦੋੜਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰ ਕੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਏਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਢਾਈ ਸੌ ਬੱਚੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਮਾਜਰਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਵਲੋਂ ਏਸ ਘਟਨਾ-ਕ੍ਰਮ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਾ ਬੜਾ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਵੀ ਰਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਖੇਡਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਗਵਾਂਢੀ ਪਿੰਡ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਖੇਡਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਸਤਿੰਦਰ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ।

ਅੰਤਿਕਾ: (ਅਦਮ)
ਮਰਨੇ ਵਾਲੇ ਤੇ ਖੈਰ ਬੇਬਸ ਹੈ।
ਜੀਨੇ ਵਾਲੇ ਕਮਾਲ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਦਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੰਗ

ਨਿਰਵਿਘਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ 16ਵੇਂ ਸਾਲ 'ਚ (ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ 2000-2015)

ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸਮੂਹ ਸਟਾਫ਼, ਕਾਲਮਨਵੀਸਾਂ,
ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕਾਂ ਵਲੋਂ ਸਭ ਨੂੰ

ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਪਿਛਲੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ, ਵਿਗਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਵਲੋਂ ਮਿਲੇ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਦਿਲੀ ਧੰਨਵਾਦ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਢਿਲੋਂ

ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਰਮਦੇਵ

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ
ਗਾਖਲ

ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਸੰਧੂ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ
(ਨਿੱਕੀ) ਸੇਖੋਂ

ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ
ਬਸਰਾਨ

ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ
ਦਿਓਲ

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਸਾਹੀ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਸੰਧੂ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਟਿਵਾਣਾ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਦਰੜ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਬੈਂਸ

ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ
ਭੱਠਲ

ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਗਰੇਵਾਲ

ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ
ਸਿੰਘ

ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਮੰਡੇਰ

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਭੂਰਾ

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ
ਕਲੇਰ

ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਗਿੱਲ

ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਬਿਆੜਾ

ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਿਯੋਗੀ

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਜੈਰਾਮ ਸਿੰਘ
(ਨੀਟੂ) ਕਾਹਲੋਂ

ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ
ਭੁੱਲਰ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਭਾਟੀਆ

ਇੰਦਰਮੋਹਨ ਸਿੰਘ
ਫਾਬੜਾ

ਸਾਡੇ ਸਥਾਈ ਲੇਖਕ ਤੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ

ਗੁਰਬਚਨ ਭੁੱਲਰ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ

ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ

ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Ph: 847-359-0746

ਬੇਲਾਗ, ਬੇਬਾਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਈ

Published simultaneously from Chicago, California & New York.

e-mail: punjabtimes1@sbcglobal.net, website: www.punjabtimesusa.com

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਤ ਸਾਗਰ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ

Gurdwara Sant Sagar: 242-25 Braddock Ave., Bellerose, NY 11426, Ph: 718-343-1030

ਖਾਲਸਾ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਵਸ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜਾ 19 ਅਪਰੈਲ, ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਅਤੇ ਕਥਾਵਾਚਕ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਕਥਾ ਵਿਆਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਆਪ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ।

ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ 17 ਅਪਰੈਲ 2015 ਦੋ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਅਰੰਭ: ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ

ਐਤਵਾਰ 19 ਅਪਰੈਲ 2015 ਭੋਗ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ

ਪਹਿਲੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਕਲੱਬ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਵਲੋਂ
ਦੂਜੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬੈਮਾਰਟ ਵਲੋਂ

ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਤੇ ਕਥਾਵਾਚਕ

ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਾਲੇ, ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਭਾਈ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ, ਕਥਾਵਾਚਕ ਗਿਆਨੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਢਾਡੀ ਜਥਾ ਭਾਈ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿਲਬਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਤੇ ਕਥਾਵਾਚਕ

**ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ
ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲੇ ਕਰੋ ਜੀ**

ਆਪ ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਦਾਸ: ਭਾਈ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ (ਸਾਬਕਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 718-347-5659 ਅਤੇ ਫੋਨ: 718-343-1030

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ)

95-30, 118 ਸਟਰੀਟ, ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ)

ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਮਨਹਾਟਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਮੂਹ ਟਰਾਈ ਸਟੇਟ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ, ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਕਮੇਟੀਆਂ, ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ

28ਵੀਂ ਸਿੱਖ-ਡੇਅ ਪਰੇਡ

ਮਿਤੀ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ 2015, ਦਿਨ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12:30 ਵਜੇ ਸਜਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪ ਸਭ ਨੂੰ ਸਨਿਮਰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਇਸ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ ਜੀ।

ਆਉ, ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਿਓ ਇਸ ਪਰੇਡ ਰੂਪੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲੇ ਕਰੀਏ।

ਇਹ ਪਰੇਡ 37 ਮੈਡੀਸਨ ਐਵਨਿਊ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੋ ਕੇ 23 ਸਟਰੀਟ ਮੈਡੀਸਨ ਐਵਨਿਊ ਵਿਖੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਵੀਰ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕੇਸਰੀ ਦਸਤਾਰਾਂ ਸਜਾ ਕੇ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਕੇਸਰੀ ਦੁਪੱਟੇ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਪਹਿਚਾਣ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾ ਸਕੀਏ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੁੱਜ ਰਹੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਜਥੇ

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿ. ਮੰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਜਥੇਦਾਰ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ

ਭਾਈ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਸੀਆ
ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਾਲੇ

ਗਿ. ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਗਰ ਅਤੇ ਜਥਾ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਾਲੇ

ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਥਟਾਲੇ ਵਾਲੇ

ਭਾਈ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਟਰਸਾਲ ਵਾਲੇ (ਰਬਾ ਵਾਦਕ)

ਭਾਈ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇਹਾੜਕ
ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਹੀਂ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ

ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਹਿੱਤ

- ਸੰਗਤਾਂ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ 12:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਮਨਹਾਟਨ ਦੇ ਮੈਡੀਸਨ ਐਵਨਿਊ ਅਤੇ 37, 38 ਤੇ 39 ਸਟਰੀਟ ਵਿਖੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋਣਗੀਆਂ।
- ਠੀਕ ਦੁਪਹਿਰ 12:30 ਵਜੇ ਮੈਡੀਸਨ ਐਵਨਿਊ ਅਤੇ 37 ਸਟਰੀਟ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਪਰੇਡ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ 23ਵੀਂ ਸਟਰੀਟ ਮੈਡੀਸਨ ਐਵਨਿਊ ਵਿਖੇ ਖਤਮ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਮੈਡੀਸਨ ਐਵਨਿਊ ਅਤੇ 23ਵੀਂ ਸਟਰੀਟ 'ਤੇ ਸਟੇਜ ਸਜਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਥੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਉਪਰੰਤ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਥਕ ਆਗੂ ਆਪਣੇ ਵੀਚਾਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨਗੇ।
- ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰ ਫੁੱਟਪਾਥ 'ਤੇ ਖੜੇ ਨਾ ਹੋਇਆ ਜਾਵੇ, ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਆਪ-ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਫਲੋਟ ਮਗਰ ਚਲਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜੀ।
- ਬੱਸਾਂ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਲਈ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਪਰਮਿਟ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁ: ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।
- ਇਸ ਪਰੇਡ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ 'ਜਸ ਪੰਜਾਬੀ ਟੀਵੀ, ਪੀ.ਟੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬ ਟੀਵੀ' ਰਾਹੀਂ ਲਾਈਵ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ :

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਨੰ:

718-974-4827

ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ

ਗਿ: ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

917-353-7265

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੰਗ
ਪ੍ਰਧਾਨ
718-974-4827

ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਖੇਟਾਡਾ
ਓਅਰੀਨ, ਬਿਰਡ ਆਫ ਟਰੇਸਟ
917-662-3749

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚਿੱਲੋਂ
ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ
347-324-2405

ਵਾਦਾ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲੀ
ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ
917-805-0202

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਚਿੱਲੋਂ
ਓਅਰੀਨ ਸਪਿਰਟਸ ਵਿੰਗ
917-515-1721

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਡਾ
ਖਜ਼ਾਨਚੀ
917-518-1574

ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
ਮੀਡੀਆ ਇਨਚਾਰਜ
347-837-5615

ਜਾਰੀ ਕਰਤਾ : ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰਜ਼, ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਆਫ ਟਰੱਸਟ

ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ

ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਬਗਾਵਤ

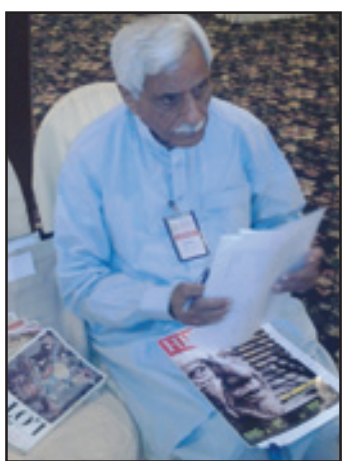
ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੇਖਕ ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਜੋ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੌਰੇ ਉਤੇ ਹਨ, ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲਿਖਾਰੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਬਾਗੀ ਹੈ। ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸੱਚ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਛਾਣੇਗਾ ਕੌਣ? ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਨਿਆਂ ਉਤੇ ਉੱਗਲ ਧਰਨ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਉਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਦੀ ਹੈ।

ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਚਾਅ ਨਾਲ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰ ਫੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਫੈਜ਼ ਦਾ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਲਜ

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ

ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਫੈਜ਼ ਹੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਯਾਦ ਵੀ ਤਾਜ਼ਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਅੱਖੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੈਜ਼ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਰੱਦੀ ਵਿਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਫੈਜ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਨੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਵਿਕਦੀਆਂ ਉਹੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਫੈਜ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਧਰੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਜ਼ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਪੁੱਛਿਆ, ਤੇ ਫਿਰ ਕਾਲਜ ਦਾ ਖਰਚਾ ਦੇਣ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਉੱਤੇ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਫੈਜ਼ ਉਤੇ ਲਿਖੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਤਰਤੀਬ ਦੇਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਫੈਜ਼ ਦੇ ਅਤੇ ਫੈਜ਼ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਡਿਜੀਟਲ ਕਰ ਕੇ ਤਮਾਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਭਾਰਤ ਆ ਕੇ ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਨੂੰ ਮਾਨੋ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਰਹਿਤਲ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਸਾਂਝੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਆਸੀ ਰੰਜਿਸ਼ਾਂ ਕਰ

ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਨੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਚਾਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡੂੰਘੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਬਹੁਤ ਧੂਹ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਹਰ ਵਕਤ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਗੂੰਜਦੀਆਂ ਸੁਣਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕੇ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਵੀਜ਼ਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਦਿਕਤ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕ

ਤਾਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਲਵਰਤਣ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਿਆਸਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਦਾ ਰੋੜਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 6 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਵੀਜ਼ੇ ਦੌਰਾਨ 10 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਸਕਣਗੇ। ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਬਾਰੇ ਉਹ ਰਤਾ ਕੁ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਬਾਝੋਂ ਅਧੂਰੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਪੁਲਾਂ ਹੇਠੋਂ ਇੰਨਾ ਪਾਣੀ ਵਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੇ ਰਲੇਵੇਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਬਹੁਤੀ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਤਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਹੀ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਉਤੇ ਰੋਕਾਂ ਭਲਾ ਕਿਉਂ ਲੱਗਣ? ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪੈਂਤਰੇ ਤੋਂ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਰਾਬਤਾ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਕਰੀਬਨ 100 ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ, ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸ, ਕਲਾ, ਸਭਿਆਚਾਰ, ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਬਾਰੇ ਖੂਬ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਾਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡੂੰਘੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਬਹੁਤ ਧੂਹ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਹਰ ਵਕਤ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਗੂੰਜਦੀਆਂ ਸੁਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੋਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ 1970ਵਿਆਂ ਅਤੇ 80ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਦਾ ਘਰ ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੰਨ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜਿੰਨਾ ਵੱਧ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਨਾ ਹੀ ਸਾਹਿਤ ਲਈ ਮੁਆਫਕ ਹੈ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 25 ਅਪਰੈਲ 2015 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-165

ਪਾਉਂਦਾ ਵੰਡੀਆਂ ਕਿੱਥੇ ਤਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਏ,
ਸੌਂਤੀ ਸੋਚ ਦਾ ਅੱਜ ਇਨਸਾਨ ਯਾਰੋ।
ਜਿੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਸੁਆਹ ਬਣਨਾ,
ਉਹ ਵੀ ਵੰਡਿਆ ਦੇਖੋ ਸਮਸ਼ਾਨ ਯਾਰੋ!

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-163

ਕੋਈ ਮੁਰਮਰੇ, ਕੋਈ ਖਿਲ੍ਹਾਂ
ਬੱਕਲੀਆਂ ਕੋਈ ਕਢਵਾਈ ਜਾਵੇ।
ਭੱਠੀ ਵਾਲੀ ਪਾ ਪਰਾਗਾ
ਦਾਤੀ ਨਾਲ ਹਿਲਾਈ ਜਾਵੇ।
ਭੁੱਜੇ ਦਾਣਿਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੋ
ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਲਚਾਈ ਜਾਵੇ।
ਵਾਰੀ ਸੁੱਧੇ ਭਰ ਕੇ ਪੱਲੇ
ਹਰ ਕੋਈ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਈ ਜਾਵੇ।
ਟਾਵੀ ਟੱਲੀ ਜੋ ਰਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ
ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਮੁੱਕਦੀ ਜਾਵੇ।

-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ
ਫੋਨ: 91-98783-37222

ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ

ਕਦੇ ਭੱਠੀਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀ ਆਉਂਦਾ।
ਭੁੱਜੇ ਹੋਏ ਮੱਕੀ, ਛੋਲੇ ਚੌਥਣਾ
ਬੱਚਿਆਂ-ਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸੀ ਮਨ ਭਾਉਂਦਾ।
ਸਮੇਂ ਨੇ ਬਦਲੇ ਸ਼ੌਂਕ ਐਸੇ
ਕਿ ਕੁਰ-ਕੁਰੇ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਏ।
ਪੌਪ ਕੌਰਨ ਤੇ ਸਬ-ਵੇਅ ਆ ਗਏ
ਹੁਣ ਮੁਰਮਰੇ-ਖਿਲ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਏ।
'ਸ਼ਿਵ' ਹੁਣ ਕਿਸ ਦੇ ਗੀਤ ਲਿੱਖੂ
ਭੱਠੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੜੀ ਦੂਰ।
'ਪੀਤਾ' ਦੇ ਪਰਾਗੇ ਕਿੱਥੋਂ ਭੁੰਨਾਉ
ਚਾਹੇ ਟੁਰ ਜਾਏ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਪੂਰ।

-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ
ਸੈਨ ਹੋਜੇ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-162

ਨੰਗ-ਧੜੰਗੇ ਢਿੱਡ ਪਿਆ ਨਾ ਝੁਲਕਾ
ਉਠ ਜਾਗ ਕਚਰਾ ਫਰੋਲਣ ਨਿਆਣੇ।
ਜੋ ਲੱਭਿਆ ਸੋ ਪੇਟੇ ਪਾਇਆ
ਵਿਚੋਂ ਚੁਗ ਸੁੱਟੇ ਹੋਏ ਜੂਠੇ ਖਾਣੇ।
ਕਚਰਾ ਚੁਗਿਆ, ਕਬਾੜੀਆਂ ਲੁੱਟਿਆ
ਮੁੱਲ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਤੱਕ ਛੋਟੇ ਨਿਆਣੇ।
ਫਿਰ ਵੀ ਤੇਰਾ ਸੂਕਰ ਮਨਾਉਂਦੇ
ਸੌਂ ਜਾਂਦੇ ਜਦੋਂ ਭੁੱਖਣ ਭਾਣੇ।

-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਪਾਸ਼ ਅਤੇ ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ

ਇਨਕਲਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰ ਪਾਸ਼ ਨੇ 1970ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਦੇ ਨਾਂ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖੀ ਸੀ ਜੋ ਬੜੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਈ। ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਮੁਤਾਬਕ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪਾਸ਼ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਵੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਬੜੀ ਚੜ੍ਹਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਚੁਫੇਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਵਿਤਾ 'ਚ ਲੋਕ-ਦਰਦ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਏ ਪਏ ਸਨ।

ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ

ਪਾਸ਼

ਕਾਵਿ-ਵਿਅੰਗ

ਕ੍ਰਿਕਟ

ਮਿੱਤਰ ਆਖਿਆ-ਕਾਕੇ ਨੇ ਦੁਖੀ ਕੀਤੈ ਚਿੱਤ ਲਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਦਾ।
ਜੁੱਡੇ ਪੁੱਟਦਾ ਹੈ ਸਹਿਪਾਠੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਕਰਦਾ।
ਹੀਰੇ ਹਾਂਡੇ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦਾ ਬਣ ਹੀਰੇ ਸੜਕਾਂ ਕੱਢਦਾ ਹੋਇਆ ਰਗੜਾਈ ਕਰਦਾ।
ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਇਉਂ ਜਾਵੇ ਨਾਦਰ ਦਿੱਲੀ 'ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਦਾ।

-ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੈਲਵੀ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਕੁਚੱਜੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਕੁਚੱਜੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਕਰਕੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਦੇ 21 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ/ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਫੇਲ੍ਹ ਆਈ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਸਥਿਤੀ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਫਰੀਦਕੋਟ, ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਮਹਿਕਮੇ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ 22 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਢੇ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਹਾਈ/ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ 465 ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ/ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਲਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 105 ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਫੇਲ੍ਹ ਭਾਵ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹਲਕੇ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ 218 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ 86 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਫੇਲ੍ਹ ਆਈ ਹੈ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ 531 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ 78, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ 417 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ 59, ਬਠਿੰਡੇ ਦੇ 274 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ 31, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ 233 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ 62, ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ 166 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ 90, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ 579 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ 35, ਮਾਨਸਾ ਦੇ 190 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ 53, ਮੋਗਾ ਦੇ 239 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ 54, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ 374 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ 39, ਰੂਪਨਗਰ ਦੇ 275 ਸਕੂਲਾਂ

ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਟਿਆ ਪਾਸਾ

ਵਿਚੋਂ 41, ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ 358 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ 42, ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੇ 266 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ 86, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ 221 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ 26 ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਦੇ 213 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ, ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ 211 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਛੇ, ਜਲੰਧਰ ਦੇ 491 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਠ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ 277 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 218 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ 114 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਫੇਲ੍ਹ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਕੱਲਾ ਪਠਾਨਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ 157 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵੀ ਨਮੂਨਾ ਫੇਲ੍ਹ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ. ਰਾਉਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਥੇ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਆਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਪੱਕੇ (ਆਰ.ਓ.) ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ

ਦਾ ਕੰਮ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਮਹਿਕਮੇ, ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਤੇ ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਤੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਹਿਯੋਗ ਮੰਗਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹੀ ਮੰਦਾ ਹਾਲ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੇ 1168 ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਸੌਂਪੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਭਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਦੇ 665 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਕੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਪਦਉੱਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਈ ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਰਹਿ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ

ਬੱਚੇ ਮਿਡ-ਡੇ ਮੀਲ ਖਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿਹਤਮੰਦ ਨਹੀਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਕਾਲੋਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ 83 ਫੀਸਦੀ ਸਕੂਲੀ ਬੱਚੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਡੀ ਮਾਸ ਇੰਡੈਕਸ 18.5 ਹੈ, ਜੋ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਪੈਮਾਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਭਾਰ ਘੱਟ ਹੈ ਜਾਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦਾ ਇਕ ਮੰਤਵ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਦੇ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਪੋਸਟ ਡੋਕਟੋਰਲ ਫੈਲੋ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ 500 ਬੱਚਿਆਂ, ਜਿਸ ਵਿਚ 250 ਮੁੰਡੇ ਤੇ 250 ਕੁੜੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਉਤੇ ਇਹ ਸਰਵੇ ਕੀਤਾ। 500 ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ 38 ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ। 26 ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਖਾਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ 436 ਅਜੇ ਵੀ ਖਾਣਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਿਲਚਸਪ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁੜੀਆਂ, ਮੁੰਡੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ।

ਮੁਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪਿੱਛੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੱਚੇ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਸਕੂਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸਕੂਲ ਨਾ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਦਾਦ ਵਿਚ 90 ਫੀਸਦੀ ਕਮੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਕੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਭਾਵੇਂ 'ਸਭ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ' ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਢਲੀ ਤੋਂ ਅਗਲੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕਾਫੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਤੱਥ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਯੂਨੈਸਕੋ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ (2000 ਤੋਂ 2015 ਤੱਕ) ਸਭ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਆਲਮੀ ਜਾਇਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਇਰੀਨਾ ਬੋਕੋਵਾ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੌਜਵਾਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ 1990 ਤੋਂ 2012 ਦਰਮਿਆਨ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਪਿੱਛੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ ਪਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ 40 ਲੱਖ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ।

ਪਦਉੱਨਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 90 ਅਧਿਆਪਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਵੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਾਲੀ ਸਕੂਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਹਨ।

ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 140 ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ 131 ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਹਨ। ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ 28, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ 54, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ 60 ਕਪੂਰਥਲਾ 39,

ਸੰਗਰੂਰ 72, ਬਠਿੰਡਾ 61, ਮੋਗਾ 56, ਮੁਹਾਲੀ 24, ਪਟਿਆਲਾ 59, ਤਰਨਤਾਰਨ 79, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ 32, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ 25, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 64, ਰੋਪੜ 32, ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ 46, ਮੁਕਤਸਰ 44, ਪਠਾਨਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 15, ਮਾਨਸਾ 38 ਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 33 ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਹਨ। ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ 32 ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਹਨ।

ਡਿਊਟੀ ਭੁੱਲਣ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਪ੍ਰਵਾਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਤੇ ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਹਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸਤੀਫਾ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਹਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਅਸਲੀਅਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਅਸਤੀਫਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਅਰੰਭਤਾ ਸਮੇਂ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥੀ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੋਂ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 15 ਮਿੰਟ ਦੀ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਰੁਲਦਾ ਸਿੰਘ ਕੇਸ ਵਿਚ ਤਾਰੇ ਖਿਲਾਫ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼

ਪਟਿਆਲਾ: ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰੁਲਦਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਟਾਈਗਰ ਫੋਰਸ ਦੇ ਆਗੂ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਖਿਲਾਫ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਥਾਣਾ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਦੇ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰਾਜੇਸ਼ ਛਿੱਬੜ ਨੇ ਇਥੇ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਰੁਲਦਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 29 ਸਤੰਬਰ 2009 ਨੂੰ ਅਣਪਛਾਤੇ

ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਫਿਰ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਕਾਰੋਪੁਰ, ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਮੁਹੱਲਾ ਸਿੰਘਪੁਰਾ ਬਸੀ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਸੈਕਟਰ 6 ਅਰੋਲੀ ਮੁੰਬਈ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਨੰਗਲ ਤੇ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਖੇਤੀ ਸ਼ੀਸ਼ਗਰਾਂ ਪਿਹੋਵਾ ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 27 ਫਰਵਰੀ 2015 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਤਾਰਾ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਹੁਣ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਹਿਜ਼ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹੇ ਲਈ ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਚੇਅਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਖੇਡ

ਪਟਿਆਲਾ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡ ਘੁਮਾਣ ਵਿਚ ਮਰਾਠੀ ਸਾਹਿਤ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਐਲਾਨੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਚੇਅਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਥੇ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੇਅਰਾਂ ਬਾਰੇ ਨੀਅਤ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਸੱਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਚੇਅਰਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੇਅਰਾਂ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਚੇਅਰ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਚੇਅਰ, ਸੰਤ ਕਬੀਰ ਚੇਅਰ, ਡਾ. ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਚੇਅਰ, ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਚੇਅਰ, ਗੁਰੂ ਰਵੀਦਾਸ ਚੇਅਰ ਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਚੇਅਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਚੇਅਰ ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਚੇਅਰ ਦਾ ਅੱਜ ਕਿਧਰੇ ਨਾਮੋ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਚੇਅਰ ਨੂੰ ਕਦੇ ਫੰਡ ਹੀ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਰਾਜੀਵ-ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਚਰਚਿਤ ਰਹੇ। ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਬਰਸੀ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਵਿਖੇ ਰੈਲੀਆਂ

ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਵੀ ਜਿਤਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਚੇਅਰ ਦਾ ਵਜੂਦ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ 20 ਅਗਸਤ, 1985 ਨੂੰ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਬਾਅਦ 1986 ਵਿਚ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਚੇਅਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਚੇਅਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ

ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੇਅਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਣੇ ਸਨ ਪਰ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਭੋਗ ਪੈ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਚੇਅਰ ਲਈ ਕਦੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਚੇਅਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਚੇਅਰ ਲਈ ਹਰ ਸਾਲ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਬਜਟ ਵਿਚ ਚਾਰ ਲੱਖ, 98 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਚੇਅਰ

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਰਗ ਬਾਰੇ ਤਜਵੀਜ਼ ਵਿਸਾਰੀ

ਬਠਿੰਡਾ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਮਾਰਗ ਐਲਾਨਣ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਗੁੱਠੇ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ ਐਤਕੀ ਮੁੜ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਰਗ ਉਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਵੀ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 24 ਅਗਸਤ 2014 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਮਾਰਗ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਇਸ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਮਿਲੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਰਗ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਤੱਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਤਕਰੀਬਨ 577 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ, ਉਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ 55 ਠੇਕੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕੌਮੀ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਤਾਂ ਠੇਕੇ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਪਰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਦਾ ਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਇਹ ਬਜਟ ਅਣਵਰਤਿਆ ਹੀ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਨਾ ਛਾਪਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਇਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਚੇਅਰ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਚੇਅਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਿਆਸਤ

'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰੀ ਸਿਆਸਤਾਂ ਖੇਡਣ ਲਈ ਚੇਅਰਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕੁਝ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਚੇਅਰ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੇਅਰਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉਤੇ ਖੋਜਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਥੇ ਚੇਅਰਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਮਹਿਜ਼ ਸਿਆਸੀ ਸਟੇਟ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਸਤੀ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੋਜ ਉਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਇਰਾਨ ਦਾ ਪਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤਾ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ

ਅਠਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ਲੰਮੀ, ਸਖ਼ਤ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਖਰਕਾਰ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੇ ਲਾਓਸੇਨ ਵਿਖੇ ਇਰਾਨ ਅਤੇ ਫ਼ੋ ਦੇਸ਼ (ਅਮਰੀਕਾ, ਫਰਾਂਸ, ਬਰਤਾਨੀਆ, ਚੀਨ, ਰੂਸ ਤੇ ਜਰਮਨੀ) ਇਰਾਨ ਦੇ ਪਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ-ਉੱਤਰੀ ਅਫਰੀਕਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਇਹ ਢਾਂਚਾ ਜਿਸ ਨੂੰ 30 ਜੂਨ ਤੱਕ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਵੱਡੇ ਭੂਗੋਲਿਕ-ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਇਰਾਨ ਕੌਮਾਂਤਰੀ

ਪ੍ਰਭੂਲ ਬਿਦਵਦੀ

ਪਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਪਰਮਾਣੂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘਟਾਏਗਾ। ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ, ਯੂਰਪੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਇਸ ਤੋਂ ਉਹ ਸਖ਼ਤ ਆਰਥਿਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹਟਾ ਲੈਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਰਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤੇਲ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇ-ਤਿਹਾਈ ਤੱਕ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨੇ ਗਰੀਬੀ ਵਧਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕਰੰਸੀ ਦੀ ਕੀਮਤ 40 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਡੇਗ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਜੇ ਸਮਝੌਤਾ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਰਾਨ ਨਾਲ ਪੱਛਮ ਦੇ 12 ਸਾਲ ਲੰਮੇ ਪਰਮਾਣੂ ਅਤਿਕੇ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਵੱਲੋਂ ਪਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਘਟ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਹੋਰ ਆਸ਼ਾ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਰਾਨੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ 36 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਅਮਰੀਕਾ-ਇਰਾਨ ਨੇਤਤਾ ਲਈ ਵੀ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰੇਗਾ।

ਲਾਓਸੇਨ ਸਮਝੌਤਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਰਾਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਇਰਾਨ ਆਪਣੇ ਪਰਮਾਣੂ ਯੰਤਰਾਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੁਦਰਤੀ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਨੂੰ ਰਿਐਕਟਰ/ਬੰਬ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਗਿਣਤੀ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ 19000 ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ

6000 ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। 15 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਇਰਾਨ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੀ ਭਰਪੂਰਤਾ ਦੀ ਹੱਦ 3.67 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖੇਗਾ (ਬੰਬ ਲਈ 90 ਫੀਸਦੀ ਭਰਪੂਰਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ) ਅਤੇ ਘੱਟ ਭਰਪੂਰਤਾ ਵਾਲੇ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਭੰਡਾਰ ਨੂੰ 10,000 ਕਿਲੋ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 300 ਕਿਲੋ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਅਰਕ ਵਿਚਲਾ 'ਹੈਵੀ ਵਾਟਰ ਰਿਐਕਟਰ' ਮੁੜ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਪਲੂਟੋਨੀਅਮ ਦੀ ਧੁਰੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਰਾਨ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ 25 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤਹਿਤ ਰਹੇਗੀ। ਇਰਾਨ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ 'ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾਵਾਦੀ' ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇ, ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਉੱਝ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਿ 30 ਜੂਨ ਤੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਹੀ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨੇਟ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਾਉਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਧੇ ਸੈਨੇਟ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਰਾਈਲ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਇਰਾਨ ਦੇ ਕੱਟੜਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸਾਬੋਤਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹਸਨ ਰੁਹਾਨੀ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀ ਸੰਘ ਨਾਲ ਸੁਧਰੇ ਹੋਏ ਰਿਸ਼ਤੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪੂਰੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਆਗੂ ਅਲੀ ਖੁਮੈਨੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਇਸਲਾਮਿਕ ਐਲਾਨਣ ਦਾ ਫ਼ਤਵਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਵੀ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ।

ਉੱਝ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਵਿਚ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਅਤਿਕਾ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਈ ਸਹਿਮਤੀ ਬਾਰੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਰਕ ਵਿਚਲੇ ਰਿਐਕਟਰ ਦੀ ਧੁਰੀ 'ਤਬਾਹ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹਟਾਈ ਜਾਵੇਗੀ' (ਜਿਵੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ) ਜਾਂ 'ਮੌਜੂਦ ਤਾਂ ਰਹੇਗੀ ਪਰ ਵਰਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗੀ' (ਜਿਵੇਂ ਇਰਾਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ)। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀ

ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੀ ਭਰਪੂਰਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਾਂ-ਹੱਦ 15 ਸਾਲ (ਅਮਰੀਕਾ) ਹੈ ਜਾਂ 10 ਸਾਲ (ਇਰਾਨ)। ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਛੋਟ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਨਿਰੀਖਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਜਦ ਕਿ ਇਰਾਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਮਝੌਤੇ ਉਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਅਜਿਹੇ

ਇਰਾਨ ਦਾ ਅਰਕ ਜਲ ਰਿਐਕਟਰ।

ਨਾਜ਼ੁਕ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡੇ ਆਪਸੀ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਖੈਰ ਜੇ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਲਾਓਸੇਨ ਵਿਚਲੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਵਡੇਰੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਜ਼ਾਦੇਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਰਾਨ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। 2003 ਵਿਚ ਬਰਤਾਨੀਆ, ਫਰਾਂਸ ਅਤੇ ਜਰਮਨੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ ਆ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 2010 ਵਿਚ ਵੀ ਤੁਰਕੀ ਅਤੇ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਨੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੱਲ ਲੱਭ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਏਜੰਸੀ ਵਿਚਲੇ

ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ 2011 ਵਿਚ ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਅੱਸਬ ਭਰਪੂਰ ਰਿਪੋਰਟ ਛਪਵਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਇਰਾਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ।' ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਸ਼ੱਕੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਚਿਤਾਵਨੀ ਭਰੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਛਪਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਰਾਨ ਵੱਲੋਂ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਬਾਕੀ ਹਨ। 2013 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਮੁਲੰਕਣ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੇ ਇਰਾਨ ਨਾਲ ਪਰਦੇ ਪਿੱਛੇ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਕਈ ਗੁਪਤ ਦੁਵੱਲੀਆਂ ਵਾਰਤਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲੀ, ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਰੁਹਾਨੀ ਜੂਨ ਵਿਚ ਇਰਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਓਸੇਨ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਨ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ.ਐਸ. ਖਿਲਾਫ ਜੇ ਮੁਕੰਮਲ ਸਾਬੀ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਸਰੋਤ ਜ਼ਰੂਰ ਸਿੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਰਾਨ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਇਰਾਕ ਵਿਚਲੀਆਂ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਰਾਨ ਵੱਲੋਂ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਬਾਕੀ ਹਨ।

2013 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਮੁਲੰਕਣ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੇ ਇਰਾਨ ਨਾਲ ਪਰਦੇ ਪਿੱਛੇ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਕਈ ਗੁਪਤ ਦੁਵੱਲੀਆਂ ਵਾਰਤਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲੀ, ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਰੁਹਾਨੀ ਜੂਨ ਵਿਚ ਇਰਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਓਸੇਨ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਨ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ.ਐਸ. ਖਿਲਾਫ ਜੇ ਮੁਕੰਮਲ ਸਾਬੀ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਸਰੋਤ ਜ਼ਰੂਰ ਸਿੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਰਾਨ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਇਰਾਕ ਵਿਚਲੀਆਂ

ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ

ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਖਾਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਉਸ ਸ਼ੱਕੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਗਠਜੋੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੇ 'ਪਿਛਲੇ ਵਿਹੜੇ' ਵਿਚ ਹਾਊਦੀ ਸੀਆ ਬਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਇਸ ਮੰਗ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਯਮਨ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਗਠਜੋੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਜਾਂ

ਆਰਿਫ ਨਿਜ਼ਾਮੀ

ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਸੈਸ਼ਨ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ 'ਸਾਡੇ ਸਾਊਦੀ ਭਰਾਵਾਂ' ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਸਦਨ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਸੈਸ਼ਨ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੀ ਸੀ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਜੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਹਿਮ ਮਾਮਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੱਲੋਂ ਅਕਸਰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਟੀਚੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਅ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੈਟਰੋਡਾਲਰਾਂ ਦੇ ਬੋਰੋਕ ਵਹਾਅ ਜਿਸ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੀ ਖਿੱਚ ਇੰਨੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਸਾਊਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਫ਼ੌਜੀ ਗਠਜੋੜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਵਾਲਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪਹਿਲਾ ਗ਼ੈਰ-ਅਰਬ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਗਠਜੋੜ ਵਿਚ ਮਿਸਰ, ਸੁਡਾਨ, ਕਤਰ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਅਰਬ ਅਮੀਰਾਤ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੀ ਇਕਜੁਟਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਹਿਤਾਂ

ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਜਲਾਵਤਨੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜੱਦਾਹ ਵਿਚ ਬਿਤਾਏ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਾਬਕਾ ਮੇਜ਼ਬਾਨਾਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਨ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਦਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਤੀਤ ਵਾਂਗ ਫ਼ੌਜੀ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਆਗੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਧਨ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਹੇਠ ਪੱਛਮੀ ਏਜੰਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤਹਿਤ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 1954 ਵਿਚ 'ਸੀਟੇ' (ਸਾਊਥ ਈਸਟ ਏਸ਼ੀਆ ਟ੍ਰੀਟੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ) ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ 'ਸੈਟੋ' (ਸੈਂਟਰਲ ਟ੍ਰੀਟੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ) ਵਰਗੇ ਅਮਰੀਕੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਗਠਜੋੜਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਠਜੋੜਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਕੇ ਪੱਛਮ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਸਵੈ-ਇਛਕ ਔਜ਼ਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਸਾਬਕਾ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਨੇਤਲਾ ਬਾਤਾਬੇਰ ਅੱਡਾ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1960 ਵਿਚ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਦੇ ਪਾਇਲਟ ਗੈਰੀ ਪਾਵਰਸ ਵੱਲੋਂ ਉਡਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਯੂ-2 ਜਾਸੂਸੀ ਜਹਾਜ਼ ਸੋਵੀਅਤ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਾਰ ਗਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਜਹਾਜ਼ ਬਾਤਾਬੇਰ ਫ਼ੌਜੀ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਹੀ ਉਡਿਆ ਸੀ। ਦੁੱਖ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਭਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜਨ ਬਦਲੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਲ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਠੰਢੀ ਜੰਗ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਰੋਧੀ ਗਠਜੋੜਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 1979 ਵਿਚ ਜਨਰਲ ਜ਼ਿਆ ਉਲ ਹੱਕ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਫ਼ੌਜੀ

ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੋਵੀਅਤ ਧਾੜਵੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਗੁੱਝੀ ਜੰਗ ਲੜਨ ਵਿਚ ਵੀ ਬੜਾ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਫਗਾਨ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸਪਲਾਈ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਡਾਲਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਮੁਖੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ (ਰਿਟਾਇਰਡ) ਹਮੀਦ ਗੁੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਸਾਬਕਾ ਫ਼ੌਜੀ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਨ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਝੂਠੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਰਲਿਨ ਦੀ ਕੰਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਹੀ ਡਿੱਗੀ ਸੀ।

ਖੈਰ, ਅਜਿਹੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਕੀਕਤ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ਲਤ ਬਿਆਨੀ ਵਾਲੇ ਕੌਮੀ ਹਿਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਯਮਨ ਦੇ ਹਾਊਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਅੰਦਰੂਨੀ ਲੜਾਈ ਕਾਰਨ ਖ਼ੁਦ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਹੂ-ਲਹਾਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫ਼ੌਜ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਤਾਲਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਹਕੀਕੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਉਲਝੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਖੇਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਬੇਯਕੀਨੀ ਭਰੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਜਦੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਪੱਛਮੀ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਤਣਾਅ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਵਧੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਇਰਾਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਬੰਧ ਠੰਢੇਪਣ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਸੋ, ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਹਰਗਿਜ਼ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਪੈਟਰੋਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਲਲਕ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਖ਼ੁਦਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਇਕ ਹੋਰ ਫ਼ੌਜੀ ਦੁਸਾਹਸ ਵਿਚ ਉਲਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਥੇ ਫ਼ੌਜੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਊਦੀ ਬਾਗੀ ਯਮਨ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਹਿੱਸੇ

ਅਜਿਹੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬੇਵੱਸ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਦਲੇ ਹਾਸਲ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਡਾਲਰਾਂ ਅਤੇ ਪੈਟਰੋਡਾਲਰਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਮਾਜਕ ਸੂਚਕ ਅੰਕਾਂ ਪੱਖੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਜੇ ਵੀ ਪੌੜੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਡੰਡਿਆਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਲੀਰਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਨੁਕਸਪੂਰਨ ਰਣਨੀਤਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਹਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੰਤਾਪ ਹੰਢਾਉਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਯਮਨ ਵਿਚਲੇ ਹਾਊਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਅੰਦਰੂਨੀ ਲੜਾਈ ਕਾਰਨ ਖ਼ੁਦ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਹੂ-ਲਹਾਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫ਼ੌਜ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਤਾਲਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਹਕੀਕੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਉਲਝੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਖੇਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਬੇਯਕੀਨੀ ਭਰੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਜਦੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਪੱਛਮੀ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਤਣਾਅ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਵਧੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਇਰਾਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਬੰਧ ਠੰਢੇਪਣ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਸੋ, ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਹਰਗਿਜ਼ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਪੈਟਰੋਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਲਲਕ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਖ਼ੁਦਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਇਕ ਹੋਰ ਫ਼ੌਜੀ ਦੁਸਾਹਸ ਵਿਚ ਉਲਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਥੇ ਫ਼ੌਜੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਊਦੀ ਬਾਗੀ ਯਮਨ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਹਿੱਸੇ

ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਰਾਨ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ.ਐਸ. 'ਤੇ ਵੀ ਹਮਲੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਿਕਰਿਤ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਪਰਦੇ ਹੇਠ ਇਰਾਨ ਨੇ ਸੁੰਨੀ ਬਾਗੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਖ਼ਤ ਹਮਲਾਵਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਛੇਤੀ ਜਾਂ ਦੇਰ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਇਰਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ 'ਮੁੱਖ ਖਿਡਾਰੀ' ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਦੇਵੇਗਾ।

ਤੀਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਨ 'ਸਾਧਾਰਨ', ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਵੇਖੇ ਜਾਣ ਦਾ ਖਾਹਿਸ਼ਮੰਦ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ 'ਬੁਰੇ' ਮੁਲਕ ਵਜੋਂ, ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਉੱਭਰ ਰਹੀ ਤਾਕਤ ਹੈ। ਕੱਟੜ ਧਾਰਮਿਕ-ਇਸਲਾਮਵਾਦੀ ਹਕੂਮਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਫਸਾਦੀ ਤਾਕਤ ਵਰਗਾ ਵਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਦੇ ਇਰਾਕ ਜਾਂ ਅਜੋਕੇ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਰਾਨ 'ਤਰਕਪੂਰਨ' ਪਾਤਰ ਹੈ ਜੋ ਖੇਤਰੀ ਸਥਿਰਤਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਲਾਓਸੇਨ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ-ਇਰਾਨ ਸੁਲਾਹ-ਸਫਾਈ ਘੱਟ ਅਸਥਿਰ, ਘੱਟ ਹਿੱਸਕ ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੀ ਹਿਤ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਇਰਾਨ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲਾਭ ਹਾਸਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤੁਰੰਤ ਹਾਸਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਲਾਭ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਘੱਟ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਹੈ।

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਏਜੰਸੀ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਇਰਾਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਵੋਟ ਦੇ ਕੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗ਼ਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਰਾਨ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਭਾਰਤ ਗੈਸ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਠੰਢੇ ਬਸਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ। ਮੌਜੂਦਾ ਘੜੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵੱਲ ਮੁੜ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਬਣਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇਰਾਨ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਸਕਣ।

ਸੰਗੀਤ ਸਮਰਾਟ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ

ਪੈਸੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਯਾਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਜਾਂ ਉਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿ ਕੇ ਪੈਸਾ ਹੋਰ ਕਮਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੈਸੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਲਾ ਤੇ ਕ੍ਰਿਤ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਹੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਨੱਚ ਕੋਈ ਹੇਠਾਂ ਚਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤੇ ਢੋਲ ਚੁਬਾਰੇ 'ਤੇ ਵੱਜਣ ਲੱਗ ਪਵੇ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਖਾਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਭਾਵੇਂ ਲਗਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂ ਤੇ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੇ ਕਲਾ ਦੀ ਗਲਵੱਕਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੈਂ ਉਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਕੰਜਰਖਾਨਾ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਨੇ ਇੱਜ਼ਤ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿਵਾਇਆ, ਸਗੋਂ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਪਹਿਨਣ, ਵਿਚਰਨ, ਕਮਾਉਣ ਤੇ ਆਪਣਾ ਮੁੱਲ ਪੁਆਉਣ ਦਾ ਹੁਨਰ ਵੀ ਉਸੇ ਨੇ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਜਿਸ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਸਮਰਾਟ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਪੂਰੇ ਚੌਤੀ ਸਾਲ ਵਿਚਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਨਾਲੇ ਜਿਸ ਜੇ ਦੇਵ, ਬਬਲੂ ਦੀ ਇਸ ਵਕਤ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਾਇਕਾਂ ਲਈ ਮਹਿੰਗੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਹਨ, ਉਹ ਕਦੇ ਚਰਨਜੀਤ ਨਾਲ ਤੇ ਉਹਦੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਸਾਗ' ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ, ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਬੈਂਕ' ਦੀ ਬੁਲੰਦੀ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਹੂਜਾ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, 'ਜਾਓ! ਅਸ਼ੋਕ ਨੂੰ ਚਾਹ ਪਿਆ ਕੇ ਲਿਆਓ।' ਜੈ ਦੇਵ ਹੋਰੀ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸਵੀਕਾਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟੀਸੀ ਦਾ ਇਹ ਬੋਰ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਹਨ।

ਜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਲਾਣਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਚਿਸ਼ਤੇ ਫੂਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੇ, ਜੇ ਗਾਇਕ ਵਪਾਰੀ ਬਣ ਗਏ ਨੇ, ਜੇ ਨਿਮਰਤਾ ਤੇ ਸਾਦਗੀ ਨਾਲੋਂ ਫਤੂਰ ਤੇ ਫੁਕਰਾਪਨ ਸਿਰ ਨੂੰ ਆਣ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕਿ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਵਟਣਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਹੈ; ਮਤਲਬ, ਕਈ ਵਿਚਾਰੇ ਗਾਇਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਅਖਵਾਉਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਪੰਨਾ ਨਾਲ, ਸੋਹਣ ਲਾਲ, ਜਸਵੰਤ ਭੰਵਰਾ ਤੇ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਰੂਲਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਵੰਡ ਤੋਂ ਮਗਰਲੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਮੁਲਕਣ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਦੀ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਬਣਨ ਪਿਛੋਂ ਖੰਨੇ ਵਿਚ ਅਮਰ ਨੂਰੀ, ਸੰਗੀਤ ਆਹੂਜਾ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮਿੱਠਾ ਕਰਦੀ ਹੋਈ।

ਰਤਾ ਇਕਾਗਰ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਦੇਖੋ-ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਹੇਠ 'ਦਿਲ ਸਾਫ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ' ਨਾਲ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਕਿਥੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸ਼ਿੰਦਾ ਨੂੰ 'ਜਿਓਣਾ ਮੌਤ' ਨਾਲ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਚਿਜ਼ਰਵ ਬੈਠ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਣ ਵਾਂਗ ਹਾਲਾਤ ਕੀਹਨੇ ਬਣਾਏ ਸਨ, ਚਮਕੀਲੇ ਦੇ ਹਿੱਟ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਕੀ ਰਾਜ ਸੀ, ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ 'ਚਿੰਨੀਏ ਨੀ ਚਿੰਨੀਏ' ਨਾਲ ਕਿਥੇ ਔਪੜਿਆ ਸੀ, 'ਜਦ ਵਿਛੜੇਗੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ' ਨਾਲ ਬੁੱਗੇ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਬ੍ਰੇਕ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਦੁਰਗੇ ਰੰਗੀਲੇ ਨੂੰ 'ਖੁਫੀਆ ਜਸ਼ਨ' ਨਾਲ ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਕੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕਮਲਜੀਤ ਨੀਰੂ ਦੇ ਹਿੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਕੀ ਰਾਜ ਹਨ। ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ, ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਤਾਂ ਆਹੂਜਾ ਨੇ ਹੀ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਹਨ,

ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵਪਾਰ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਸੌਦਾ ਫਿਰ ਕਈ ਥਾਂ ਮਿਲਣ ਤੇ ਵਿਕਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੇਬੀ ਮਖਸੂਸਪੁਰੀ, ਦਵਿੰਦਰ ਖੰਨੇਵਾਲਾ, ਸਵਰਨ ਸਿਵੀਆ, ਸੰਜੀਵ ਆਨੰਦ, ਜਸਵੀਰ ਗੁਣਾਚੋਰੀਆ ਤੋਂ ਲਾਲ ਅਨੌਲੀ ਵਾਲੇ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਗੀਤਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਆਰਤੀ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਦੀ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਉਤਾਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੋਹਰਤ ਦੀ ਤਿੱਲੇ ਵਾਲੀ ਜੁੱਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

1994 ਵਿਚ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਨਾਲ ਸ਼ੌਂਕੀ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ। ਵਿਚਕਾਰ ਹਨ ਦਵਿੰਦਰ ਖੰਨੇਵਾਲਾ, ਪਿਛੇ ਹਨ ਦੇਬੀ ਮਖਸੂਸਪੁਰੀ ਤੇ ਖੱਬੇ ਗਾਇਕਾ ਕਮਲਜੀਤ ਨੀਰੂ।

ਪੈਰੀਂ ਪੁਆਈ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਸੀ।

ਇਕ ਅੰਕੜਾ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ ਕਿ 'ਜਿਓਣਾ ਮੌਤ' ਸੁਰਿੰਦਰ ਸ਼ਿੰਦੇ ਦਾ ਹਿੱਟ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਕੋਲ ਖੰਨੇ ਸਾਂਝੀ ਪਈ ਹੈ। 'ਜਿਓਣਾ ਮੌਤ' ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਦੇ ਦੀ ਸਿਖਰ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਚਿੱਟੀ ਅੰਬੋਸਡਰ ਕਾਰ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਦੀ ਵੇਚੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ 'ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀ ਲਾਰੀ' ਚੜ੍ਹਨ ਪਿਛੋਂ ਸਰਦੂਲ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰ ਉਸ ਤੋਂ ਚਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਖਰੀਦੀ ਤੇ ਉਹਨੇ ਇਹ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਸਾਂਝੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਨੈਪੋਲੀਅਨ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਦੇ ਖਤ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਮੇਰਾ ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ 1981-82 ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਡੀ ਮੁਹੱਬਤ ਨੂੰ ਕਲਿਪ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਦਰਿਆਗੰਜ ਦੀ ਭਰਤ ਰਾਮ ਰੋਡ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ

ਦੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ 'ਦਿੱਲੀ ਡਾਇਰੀ' ਬਣਾ ਕੇ ਜਦੋਂ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਹੱਸ ਪਏ, 'ਤੂੰ ਬੰਗਿਆਂ ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਲਿਖ, ਅਜੇ ਨਿਆਣੈ... ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਛਾਲਾਂ ਨਾ ਮਾਰ।' ਖੈਰ! ਇਹ ਡਾਇਰੀ ਛਪਣ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਵੱਡੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਸੰਗੀਤਕ ਪੱਖ ਮੇਰੇ ਨਾਂ ਇੱਤਕਾਲ ਵਾਂਗ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਫਿਰ ਘਰ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ

ਰੂਪ ਕਾਹਮਾ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਲਿਖੇ ਚਾਰ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਬੋਲੀ ਯਾਦ ਹੈ,

ਚਿੱਟੀ ਘੋਗਰੀ ਦਾਜ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ

ਉਤੇ ਪੁਆਈਆਂ ਤਾਰਾਂ।

ਮਾਂ ਤੇਰੀ ਦੇ ਨੌਂ ਨਿਆਣੇ

ਭੂਆ ਤੇਰੀ ਦੇ 'ਠਾਰਾਂ।

ਬੋਲੀ ਦੇਹ ਮੁੰਡਿਆ,

ਵਿਕਦੀਆਂ ਵਿਚ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ...।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਝੋਰਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਾਹਿਤ ਵੱਲ ਝੁਕ ਗਿਆ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਫਿਰ ਕਈ ਚਿਰ ਪਿਛੋਂ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਦੀ ਐਚ.ਐਮ.ਵੀ. ਦੀ ਐਲਬਮ 'ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੀ ਨੱਚੀ' ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਗੀਤ 'ਬਿਸ਼ਨ ਕੁਰੇ ਭਾਬੀਏ ਨੀ, ਸਾਨੂੰ ਗਿਧੇ ਵਿਚ ਨੱਚਣਾ ਸਿਖਾ ਦੇ' ਚੰਗੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਸ਼ੌਂਕ ਨੰਬਰ ਦੇ 'ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ।

ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਕੁਝ ਯਾਦਾਂ ਐਸੀਆਂ ਨੇ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਉਬਲ-ਪੁਬਲ ਕਰੀ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦਾ ਭਾਰ ਹੌਲਾ ਕਰਨਾ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਅਸਲੀਅਤ ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਐਲ.ਪੀ. 'ਜੋਗੀਆਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ' ਐਚ.ਐਮ.ਵੀ. ਨੇ ਚਰਨਜੀਤ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਹੇਠ ਚਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਗੀਤ ਚੰਨ ਗੁਰਾਇਆ ਵਾਲੇ ਤੇ ਦੇਵ-ਮਲਕੀਤ ਖਾਬਰਿਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲਿਖੇ ਸਨ। 'ਸੱਸੀ ਸੁੱਤੀ ਨਾਲ ਪਾ ਗਿਓਂ ਜੁਦਾਈ ਪੁੰਨਣਾ', 'ਪੱਲੇ ਪਾ ਗਈਆਂ ਫਕੀਰੀ ਔਖਾਂ ਹੀਰ ਦੀਆਂ' ਜਲੰਧਰ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਚੱਲੇ। ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਚਰਨਜੀਤ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਤਾਂ ਹੰਸ ਦੀ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨੀ ਕਿਉਂਕਿ ਫਿਰ ਕਈ ਸਾਲ ਉਹ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਕਹਿਣਾ, "ਉਹਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੈਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਾਂਗਾ, ਉਹ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿਥੇ ਹੈ?" ਫਿਰ 1986-87 ਦੇ ਕਰੀਬ ਬਲਦੇਵ ਮਸਤਾਨੇ ਨੇ ਹੰਸ ਦੀ 'ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ' ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 'ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਕਾਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ' ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ। ਹੰਸ ਪੂਰੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਉਪਰ ਵੱਲ ਖਿਸਕ ਗਿਆ, ਤੇ ਜਦੋਂ ਫਿਰ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਹੇਠ 'ਤੇਰਾ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰ' ਆਈ। 'ਬੱਸਾ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀਆਂ', 'ਸਾਨੂੰ ਕਾਹਨੂੰ ਚਾਹ ਪੁੱਛਦੇ', 'ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸੁਣਿਆ ਫਤੂਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ' ਗੀਤ ਸੁਪਰ-ਡੁਪਰ ਹਿੱਟ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਚਰਨਜੀਤ ਬਾਗੋਬਾਗ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਇਕ ਪੂਰਾ ਦਿਨ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਜਾਗ੍ਰਤੀ ਇਨਕਲਾਵ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਦਵਾਈਆਂ ਬੈਠ 'ਤੇ ਖਿਲਾਰ ਦੇ ਕਿਹਾ, "ਆਹ ਮੈਨੂੰ ਹੰਸ ਨੇ ਖਾਣ ਲਾਇਆ ਹੈ।" ਮੇਰੇ 'ਕਿਉਂ?' ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, "ਵਰਤ ਗਏ ਕਈ ਮੈਨੂੰ ਵੀ।"

'ਮਾਝੇ ਮਾਲਵੇ ਦੁਆਬੇ ਦੀਆਂ ਜੱਟੀਆਂ', 'ਰੀਲਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ', 'ਹੁਸਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕੋ', 'ਸੌਰੀ ਰੌਂਗ ਨੰਬਰ' ਤੇ 'ਸਿੱਖ ਲੈ ਕਲਹਿਰੀਆ ਮੇਰਾ' ਬਾਰੇ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਤੇ ਅਮਰ ਨੂਰੀ ਦੇ ਸੰਗੀਤਕ ਕੈਰੀਅਰ ਵਿਚ ਇਹ ਤੋਹਫ਼ੇ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ। ਹਰ ਵਕਤ ਸਰਦੂਲ ਦੇ ਘਰ ਖੇਤੀ ਤੇ ਖੰਨੇ, ਨੂਰੀ ਦੇ ਘਰ ਰੋਪੜ ਚੌੜੇ ਪਹਿਰ 'ਗੁਰੂ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ' ਨਾਲ ਚਰਨਜੀਤ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ
ਫੋਨ: 510-415-3315

ਸਰਦੂਲ ਨੇ ਫਿਰ ਉਹਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਉਸਤਾਦ ਵੀ ਧਾਰਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਮਾਂ ਸਰਸਵਤੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਾਂਗ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਦੀ ਫੋਟੋ ਅੱਗੇ ਵੀ ਧੂਫ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਿੰਦਣ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਖੰਨੇ ਆਉਣਾ ਸੀ, ਸਰਦੂਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨਾਲ ਖੰਨੇ ਆਉਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਭੇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ। ਘਰ ਵਿਚ ਤਿਆਰੀ ਵਿਆਹ ਵਾਂਗ ਸੀ। ਸਰਦੂਲ ਤੇ ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਮੰਡੀ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ ਵਾਲੇ ਚੌਕ ਵਿਚ ਜਿਪਸੀ ਲੈ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਗੁਰੂ ਜੀ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਨਾਲ ਬੀਬੀ ਜੀ ਵੀ।" ਫੋਨ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੱਥਾਂ ਵਾਲੇ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਅਸੀਂ ਉਥੇ ਅੱਡੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੇ, ਫਿਰ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਫੀਅਟ ਕਾਰ ਵਿਚ ਚਰਨਜੀਤ, ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ ਸੰਗੀਤਾ ਤੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਲਵ ਤੇ ਕੁਸ਼ ਆਏ ਸਨ। ਉਂ ਘਰ ਵਿਚ ਦਵਿੰਦਰ ਖੰਨੇਵਾਲਾ ਤੇ ਹੋਰ ਨਾਮੀ ਲੋਕ ਸਨ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਚਹਿਲ-ਪਹਿਲ ਰਹੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਨੂਰੀ ਨੇ ਚਰਨਜੀਤ ਦੀ ਸਾਗਿਰਦ ਬਣਨਾ ਸੀ। ਰਸਮਾਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਮਾਹੌਲ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਵੀ ਘਰ ਦਾ ਇੰਦਾ ਦਾ ਰਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਦੇਵਤਾ ਸ਼ਾਇਦ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਸਰਦੂਲ-ਨੂਰੀ ਦੀ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮੈਂ ਚਰਨਜੀਤ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, 'ਦੁਨੀਆਂ' 'ਤੇ ਯੁੱਗ ਯੁੱਗ ਜਿਉਣ ਭਾਈਆਂ।' ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਤਤੱਕ ਤਤੱਕ'। ਹੁਣ 'ਗੁਰੂ ਜੀ' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਮੱਠੀ ਤਾਂ ਪੈ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਕਿ ਨੂਰੀ ਤੇ ਸਰਦੂਲ ਗ੍ਰਾਫ਼ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਖਿਸਕ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਚਰਨਜੀਤ ਦੀ ਖਿੱਚ ਕਾਇਮ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੀ ਪੈੜ ਦੋਹਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਸਚਿਨ ਤੇ ਪੰਕਜ ਨੇ ਮੱਲ ਲਈ ਹੈ।

ਚਰਨਜੀਤ ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਚੇਨ-ਸਮੋਕਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਕਦੇ ਪੈਂਗ ਲਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਲਮਰੇਟਾ ਸਕੂਟਰ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਰਿਹਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਯਮੁਨਾ ਪਾਰ 'ਮਦਰ ਡੇਅਰੀ' ਕੋਲ ਪੈਂਦੇ ਸੇਨੇਟੋਨ ਸਟੂਡੀਓ ਤੋਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਹੈਲਮਟ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨਗਰ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਤੰਗ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਦੀ ਘਰ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ।

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 24 ਉੱਤੇ)

ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਨਹੀਂ

-ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਮੁਰਗੇ ਦੀ ਬਾਂਗ

ਮੁਰਗੀ ਪੁੱਛੇ ਮੁਰਗੇ ਨੂੰ, ਕਿਉਂ ਦੇਨੈਂ ਤੂੰ ਬਾਂਗ।

ਸੁਬਾ ਜਗਾਉਨੈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਆਬਣੇ ਦੇਂਦੇ ਛਾਂਗ।

ਪਹਿਲਾਂ ਤੈਨੂੰ ਭੁੰਨ ਕੇ ਫਿਰ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ ਪੈਗ,

ਕੁੱਤੇ ਵਾਂਗ ਚਰ੍ਹੰਡਦੇ ਨੇ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਤੇਰੀ ਲੈਗ।

ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਕਲਗੀ ਕੱਸੀ, ਚੁੱਝ ਸਾਣ 'ਤੇ ਲਾਈ,

ਪੌਂਚੇ ਦੇ ਵਿਚ ਖੰਭ ਫਸਾ ਕੇ ਮੁਰਗੀ ਗਲ ਨਾ ਲਾਈ।

ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਮੁਰਗਾ ਧੌਣੋਂ ਫੜ੍ਹਿਆ,

ਮੁਰਗੀ ਭਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਫੌਜਾਂ ਮੂੰਹ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ।

ਸਤਿਸੰਗ ਕਰਕੇ ਆਏ ਬਾਬੇ ਜਾ ਪਤੀਲਾ ਚਾੜ੍ਹਨਗੇ,

ਬਲੈਕ ਲੇਵਲ ਦੀ ਪੀ ਕੇ ਬੋਤਲ, ਮੁਰਗਾ ਪੂਰਾ ਪਾੜਨਗੇ।

ਰੱਬ ਹੀ ਜਾਣੇ ਕਦ ਤੱਕ 'ਭੌਰੇ' ਏਦਾਂ ਪਉਗਾ ਮਰਨਾ,

ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ, ਕਿੱਥੇ ਲਾਈਏ ਧਰਨਾ!

ਉਹ ਖਾਣਾ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ 'ਜਿਓਣਾ ਮੌਤ' ਅਤੇ ਮਾਣਕ ਦਾ 'ਜੁਗਨੀ ਯਾਰਾਂ ਦੀ' ਉਹਦੇ ਸੰਗੀਤ ਹੇਠ ਹਿੱਟ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਲਬਾਂ 'ਤੇ ਸਨ, ਤੇ ਉਦੋਂ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸੰਵਾਦ ਸੁਣਿਆ, "ਅਸ਼ੋਕ, ਆ ਜਾ, 'ਕੱਠੇ ਖਾ ਲੈਨੇ ਆ ਖਾਣਾ।'" ਰੋਟੀ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਇਕ ਹੀ ਖਾਧੀ ਸੀ, ਪਰ ਮਹਾਨ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨਾਲ ਹੱਥ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਜੁੜ ਹੀ ਗਿਆ ਸੀ।

ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਘਟਨਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਐਚ.ਐਮ.ਵੀ. ਵਰਗੀ ਵੱਡੀ ਗ੍ਰਾਮੋਫੋਨ ਕੰਪਨੀ ਬਿਰਲਾ ਗਰੁਪ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਈ। ਆਰ.ਪੀ.ਜੀ. (ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੋਇਨਕਾ) ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਟੋਪਾਂ ਤੇ ਤਵਿਆਂ ਉਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਫੋਟੋਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜੋ ਗੋਇਨਕਾ ਵਲੋਂ ਇਕ ਖਾਸ ਸਮਾਗਮ

ਐਚ.ਐਮ.ਵੀ. ਤੇ ਉਥੇ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਾਲ ਇਹ ਖਾਹ-ਮਖਾਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੰਦਰ ਦੇਵ ਬਰੀਕਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਦੁਹਾਈਆਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜਨਾਨੀਆਂ ਦੇ ਮੋਢਾ ਮਾਰ ਕੇ ਲੰਘਣਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਬੰਦਾ ਜੁੱਤੀਆਂ ਨੂੰ ਥਾਂ ਸਿਰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ; ਇਥੋਂ ਨਿਆਣ-ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਇਕ ਗੀਤ ਮੇਰਾ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋ ਗਿਆ ਉਹਦੇ ਸੰਗੀਤ ਹੇਠ, ਪਰ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਕੁ ਮੈਨੂੰ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਫਿੱਟ ਲਾਹਨਤ ਪਾਉਣਗੇ; ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਂ ਸ਼ਰੀਕੇ ਵਿਚੋਂ ਹਨ, ਉਹ ਜੱਖਣਾ ਤੇ ਦਫ਼ਾ ਪੁੱਟ ਦੇਣਗੇ। ਉਂ ਉਸ ਦੇ-ਗਾਣੇ ਦੇ ਬੋਲ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸ ਦਿਨਾਂ, 'ਜਦੋਂ ਦਾ ਜੱਟ ਫੇਰ ਗਿਆ ਹੱਥ, ਬੜਾ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਉਂਦੀ ਆ।' ਘਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਕੋਲ ਬੋਲ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਹੱਸ ਪਿਆ, 'ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਤਾਂ ਤੂੰ ਹੈ ਨੂੰ, ਪਰ ਝੱਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰੋਂ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਚੱਕ'ਤੇ'। ਨਾਲ ਹੀ ਅੱਗ ਦੀ ਨਾਲ ਬਣ ਗਿਆ, 'ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਸਿਆਣਾ ਸਮਝਦਾ ਸੀ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਲੁੱਚਾ ਨਿਕਲਿਆ।' ਹੈਦਾਂ ਦੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਨਾ ਮੁੜ ਕੇ ਆਵੀਂ।' ਅਹਿਸਾਸ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚੁਪੋਤ ਇਕ ਪਾਸੇ ਵੱਜੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੂੰਹ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਲਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਫਿਰ ਬਲੂ ਸਟਾਰ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅਸਰ ਹੋਇਆ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਹੀ ਲੋਕ ਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਹਰੀਸ਼ ਜੈਨ ਨੇ ਸਟਾਰ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਦਾਖ਼ਲਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਦਾ 'ਚੱਕਰ' ਐਲ.ਪੀ. ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦਾ 'ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਕਾਲਜੇ ਨੂੰ ਹੌਲ ਪੈ ਗਿਆ, ਸਾਡੀ ਮੁੰਦਰੀ ਵਗਾਹ ਕੇ ਮਾਰੀ' ਸਟਾਰ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਹੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਸਨ। ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਜ਼ਰੀਏ ਮੇਰੀ ਹਰੀਸ਼ ਜੈਨ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਅਕਸਰ ਅਸੀਂ ਤੇ ਜੈਨ ਦਾ ਭਰਾ ਅਸ਼ੋਕ ਵੀ ਪਹਾੜਗੰਜ ਦੇ 'ਅਪਸਰਾ ਹੋਟਲ' ਠਹਿਰਦੇ। ਮੇਰਾ ਖਰਚ-ਪਾਣੀ ਆਹੂਜੇ ਵੱਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਵੀ ਮੈਂ ਇਸੇ ਅਪਸਰਾ ਹੋਟਲ ਵਿਚੋਂ ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲਿਆ ਸਾਂ।

ਫਿਰ ਦੋ-ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਪੁਨਮ ਬਾਲਾ (ਜੋ ਪੂਰਨ ਸ਼ਾਹਕੋਟੀ ਦੀ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਸੀ ਤੇ ਗਾਉਂਦੀ ਬਹੁਤ ਸੁਰੀਲਾ ਸੀ, ਪਰ ਰੰਗ ਤੋਬਾ ਤੋਬਾ) ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿਲਾਇਆ ਤਾਂ ਚਰਨਜੀਤ ਹੰਸ ਪਿਆ, "ਮੈਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਲਿਆਇਆ ਕਿ ਇਹਨੂੰ ਗਵਾਉਣ।" ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਸੁਣੋ ਤਾਂ ਸਹੀ।" ਖੈਰ, ਆਵਾਜ਼ ਪਸੰਦ ਆ ਗਈ, ਸਾਡੇ ਲਾਗੇ ਕਾਹਮੇ ਦੇ ਮੁੰਡੇ

ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਦੇਸੀ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵਾਂ ਵਰ੍ਹਾ ਚੇਤ ਜਾਂ ਚੇਤ੍ਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੈਸਾਖ ਸਾਲ ਦਾ ਦੂਜਾ ਮਹੀਨਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੁਲਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਵੈਸਾਖ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਹਾੜੀ ਦੀ ਫਸਲ ਕੱਟ ਕੇ ਸਮੇਟੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਸਾਖੀ ਅਰਥਾਤ ਵੈਸਾਖ ਦੇ ਚਤੁਰਦੇ ਦਿਨ 'ਤੇ ਮੇਲੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭੰਗੜਾ ਪਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਸਾਜ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਖੰਡੇ-ਬਾਟੇ ਦੀ ਪਹੁਲ ਹਾਸਿਲ ਕਰਕੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਇ ਤੋਂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਣੇ ਅਤੇ 'ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ' ਕਹਿਲਾਏ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ 'ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ' ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਬਾਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਰੁੱਤਾਂ ਸਮੇਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਹਜ਼ੂਰ ਵਲੋਂ ਰਚਿਤ 'ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ' ਰਾਗ ਮਾਝ ਵਿਚ। ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਉੱਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦਾ, ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਅਸਰ ਪੈਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ। ਮਨ ਦਾ ਉਦਾਸ ਹੋਣਾ, ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਖੀਣਾ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਹੁਲਾਸ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਸਰੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ 'ਤੇ ਵੀ ਮੁਨੱਸਰ ਹੈ।

'ਬਾਰਹਮਾਹਾ' ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਪਰਵਰਦਗਾਰ! ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪੂਰਬਲੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਸੁੱਖ ਜੋ ਵੀ ਸਹਿਣ ਲਈ ਤੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਠੀਕ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਰਚੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਜੀਵ ਵਿਚਾਰੇ ਦਾ ਤੇਰੀ ਇਸ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਕੀ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ? ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਘੜੀ ਵੀ ਜਿਉਣਾ ਦੁਸ਼ਵਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਪਰਮ ਪਿਆਰੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੀਵ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਦੁੱਖ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਪਰਵਰਦਗਾਰ ਨੂੰ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਕਰੇ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਜੀਵ ਨਾਮ-ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਂਦਾ ਰਹੇ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜੀਵ ਵਿਚਾਰੇ ਉਸ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਰਚੀ ਮਾਇਆ 'ਚ ਮਸ਼ਰੂਫ ਹਾਂ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਕਰਮ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਾਉਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਜੀਵ-ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਸੁਣਨ ਦੀ ਜੋਦਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ,

ਤੂ ਸੁਣਿ ਕਿਰਤ ਕਰੰਮਾ
ਪੁਰਬਿ ਕਮਾਇਆ॥

ਸਿਰਿ ਸਿਰਿ ਸੁਖ ਸਹੰਮਾ
ਦੇਹਿ ਸੁ ਤੂ ਭਲਾ॥

ਹਰਿ ਰਚਨਾ ਤੇਰੀ ਕਿਆ ਗਤਿ ਮੇਰੀ
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਘੜੀ ਨ ਜੀਵਾ॥

ਪ੍ਰਿਅ ਬਾਝੁ ਦੁਹੇਲੀ ਕੋਇ ਨ ਬੇਲੀ
ਗੁਰਮੁਖਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਵਾਂ॥

ਰਚਨਾ ਰਾਚਿ ਰਹੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀ
ਪ੍ਰਭ ਮਨਿ ਕਰਮ ਸੁਕਰਮਾ॥

ਨਾਨਕ ਪੰਥੁ ਨਿਹਾਲੇ ਸਾਧਨ
ਤੂ ਸੁਣਿ ਆਤਮਰਾਮਾ॥੧॥

(ਪੰਨਾ ੧੧੦੭)

ਵੈਸਾਖ ਭਲਾ ਸਾਖਾ ਵੇਸ ਕਰੇ

ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀ 'ਪ੍ਰਿਉ ਪ੍ਰਿਉ' ਬੋਲ ਕੇ ਅਤੇ ਕੋਇਲ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ 'ਕੂ ਕੂ' ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਹੜੀ ਜੀਵ-ਇਸਤਰੀ ਵੈਰਾਗ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਪਰਮਾਤਮ-ਮੇਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੁਰਤਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਟਿਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਜੀਵ-ਇਸਤਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਭਾਅ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਟਿਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜੀਵ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਜੀਵ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਜੁਗਤਿ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਜੁਗਤਿ ਰਾਹੀਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਟਿਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੰਸਾਰਕਤਾ ਤੋਂ ਉਤੇ ਉੱਠ ਕੇ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਉਚੇ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਥਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਜੀਵ ਦਿਨ ਰਾਤ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੀ ਜੀਵ ਦਾ ਸੱਚਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਕੇ ਸੋਹਣਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ,

ਬਾਬੀਹਾ ਪ੍ਰਿਉ ਬੋਲੈ ਕੋਕਿਲ ਬਾਣੀਆ॥

ਸਾਧਨ ਸਭਿ ਰਸ ਚੋਲੈ ਅੰਕਿ ਸਮਾਣੀਆ॥

ਹਰਿ ਅੰਕਿ ਸਮਾਣੀ ਜਾ ਪ੍ਰਭ ਭਾਣੀ

ਸਾ ਸੋਹਾਗਣਿ ਨਾਰੇ॥

ਨਵ ਘਰ ਬਾਪਿ ਮਹਲ ਘਰੁ ਉਚਉ

ਨਿਜ ਘਰਿ ਵਾਸੁ ਮੁਰਾਰੇ॥

ਸਭ ਤੇਰੀ ਤੂ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮੁ

ਨਿਸਿ ਬਾਸੁਰ ਰੰਗਿ ਰਾਵੈ॥

ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਿਉ ਪ੍ਰਿਉ ਚਵੈ ਬਬੀਹਾ

ਕੋਕਿਲ ਸਬਦ ਸੁਹਾਵੈ॥੨॥

(ਪੰਨਾ ੧੧੦੭)

ਅੱਗੇ ਫਿਰ ਉਸ ਰਸ-ਭਿੰਨੇ, ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਚ ਰਮੇ ਹੋਏ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਇਹ ਸੁਣਨ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਜੀਵ ਤੈਨੂੰ ਇੱਕ ਘੜੀ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਭੁਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਘੜੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਿਸਾਰ ਸਕਦਾ, ਜੀਵ ਉਸ ਪਰਵਰਦਗਾਰ ਤੋਂ ਸਦਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਨ ਨਾਲ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜੀਵ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਭਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜੀਵ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਸਾਥੀ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮਨ ਚੈਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਆਇਆਂ, ਉਸ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਾਉਣ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਰੀਰ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਦਾ ਆਤਮਕ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਭਟਕਣ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,

ਤੂ ਸੁਣਿ ਹਰਿ ਰਸ ਭਿੰਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਆਪਣੇ॥

ਮਨਿ ਤਨਿ ਰਵਤ ਰਵੰਨੇ ਘੜੀ ਨ ਬੀਸਰੈ॥

ਕਿਉ ਘੜੀ ਬਿਸਾਰੀ ਹਉ ਬਲਿਹਾਰੀ

ਹਉ ਜੀਵਾ ਗੁਣ ਗਾਏ॥

ਨਾ ਕੋਈ ਮੇਰਾ ਹਉ ਕਿਸੁ ਕੇਰਾ

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਰਹਣੁ ਨ ਜਾਏ॥

ਓਟ ਗਹੀ ਹਰਿ ਚਰਣ ਨਿਵਾਸੇ

ਭਏ ਪਵਿਤ੍ਰ ਸਰੀਰਾ॥

ਨਾਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਦੀਰਘ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈ

ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਮਨੁ ਧੀਰਾ॥੩॥

(ਪੰਨਾ ੧੧੦੭)

ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਜੀਵ-ਇਸਤਰੀ ਅਰਥਾਤ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਧਾਰ ਬੂੰਦ-ਬੂੰਦ ਕਰਕੇ ਵਰਸਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਆ ਕੇ ਮਿਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਇਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਉਸ ਬੋਲੀ ਪਰਵਰਦਗਾਰ ਨਾਲ ਮੇਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਮਨੁੱਖੀ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਆ ਕੇ ਨਿਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਭਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੀਵ-ਇਸਤਰੀ

ਉਤਸ਼ਾਹ ਭਰਪੂਰ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੀ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੈ, ਹਰ ਇੱਕ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਨ ਵਿਚ ਵੈਰਾਗ ਉਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵ-ਇਸਤਰੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਹੇ ਘਟਾ ਬਣ ਕੇ ਛਾਏ ਹੋਏ ਬੱਦਲ! ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਦਾ ਮੀਂਹ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਵਰਸੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਮੇਰੇ ਮਨ ਅਤੇ ਤਨ ਵਿਚ ਅਨੰਦ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਵਰਖਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪ ਮਿਹਰ ਕਰਕੇ ਨਿਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ,

ਬਰਸੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰ ਬੂੰਦ ਸੁਹਾਵਣੀ॥

ਸਾਜਨ ਮਿਲੇ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਇ

ਹਰਿ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਣੀ॥

ਹਰਿ ਮੰਦਰਿ ਆਵੈ ਜਾ ਪ੍ਰਭ ਭਾਵੈ

ਧਨ ਉਭੀ ਗੁਣ ਸਾਰੀ॥

ਘਰਿ ਘਰਿ ਕੰਤੁ ਰਵੈ ਸੋਹਾਗਣਿ

ਹਉ ਕਿਉ ਕੰਤਿ ਵਿਸਾਰੀ॥

ਉਨਵਿ ਘਨ ਛਾਏ ਬਰਸੁ ਸੁਭਾਏ

ਮਨਿ ਤਨਿ ਪ੍ਰੇਮੁ ਸੁਖਾਵੈ॥

ਨਾਨਕ ਵਰਸੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ

ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਘਰਿ ਆਵੈ॥੪॥

(ਪੰਨਾ ੧੧੦੭)

ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਖਿੜਾਉ ਜਾਂ ਮੌਲਣ ਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ 'ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਇਸੇ ਅਸਰ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ 'ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ' ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਵਿਚ ਵੈਸਾਖ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਮੌਲਣ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵੈਸਾਖ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਮਨ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਲਗਰਾਂ ਨੂੰ ਕੂਲੇ-ਕੂਲੇ ਨਵੇਂ ਪੱਤਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਰ-ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹਨ। ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਲੀ ਹੋਈ ਦੇਖ ਕੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਵਿਛੜੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਧੂਹ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਿਚ ਖੜੀ ਉਸ ਦਾ ਰਸਤਾ ਤੱਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ/

ਜੋਬਨ ਦੇਖ ਕੇ ਜੀਵ-ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸੁਆਮੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੁਆਮੀ ਪ੍ਰਭ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦੀ ਹੋਈ ਉਸ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ! ਮਿਹਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਰੂਪੀ ਘਰ ਵਿਚ ਆਉ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਿਖਮ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਕੱਢ ਲਵੋ ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਆਸਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਆਸਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੀਵ-ਆਤਮਾ ਦਾ ਮੁੱਲ ਅੱਧੀ ਕੌੜੀ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਗੁਰੂ ਤੇਰਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਇਸ ਜੀਵ-ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਜੇ ਕਰ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅਮੋਲਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਰਥਾਤ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਆਂਕ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਫਿਰ ਜੀਵ-ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਧਰੇ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਵੱਸਦਾ, ਉਸ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਹਿਰਦੇ-ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਜੀਵ-ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵੈਸਾਖ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਜੀਵ-ਇਸਤਰੀ ਪਰਮਾਤਮ-ਪਤੀ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸੁਰਤਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਜੁੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਨ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਵਿਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,

ਵੈਸਾਖ ਭਲਾ ਸਾਖਾ ਵੇਸ ਕਰੇ॥

ਧਨ ਦੇਖੇ ਹਰਿ ਦੁਆਰਿ

ਆਵਹੁ ਦਇਆ ਕਰੇ॥

ਘਰਿ ਆਉ ਪਿਆਰੇ ਦੁਤਰ ਤਾਰੇ

ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ ਅਛੁ ਨ ਮੋਲੇ॥

ਕੀਮਤਿ ਕਉਣੁ ਕਰੇ ਤੁਧੁ ਭਾਵਾਂ

ਦੇਖਿ ਦਿਖਾਵੈ ਢੋਲੇ॥

ਦੂਰਿ ਨ ਜਾਨਾ ਅੰਤਰਿ ਮਾਨਾ

ਹਰਿ ਕਾ ਮਹਲੁ ਪਛਾਨਾ॥

ਨਾਨਕ ਵੈਸਾਖੀ ਪ੍ਰਭ ਪਾਵੈ ਸੁਰਤਿ

ਸਬਦਿ ਮਨੁ ਮਾਨਾ॥੬॥ (ਪੰਨਾ ੧੧੦੮)

'ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ' ਮਾਝ' ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ

ਦੇਵ ਵੀ ਵੈਸਾਖ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜੀਵ-ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵੈਸਾਖ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ

ਲਈ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵ-ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਵਿਯੋਗ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਵਿਛੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੀਰਜ ਵਿਚ ਰਹਿ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ? ਅਜਿਹੀਆਂ ਜੀਵ-ਇਸਤਰੀਆਂ ਅਰਥਾਤ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ-ਪਿਆਰੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਕੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸਤਰੀ, ਪੁੱਤਰ, ਮਾਇਆ-ਧਨ ਆਦਿ ਕੁਝ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਕੋਈ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਉਂਦਾ, ਸਦੀਵੀ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਾਥੀ ਹੈ। ਬੂਠੇ, ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਧੰਧੇ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਵਿਆਪ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗ ਕੇ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਫਸਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਨਾਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਕਰਮ ਮਨੁੱਖ ਕੋਲੋਂ ਇਥੇ ਹੀ ਖੋਹ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਪ੍ਰੇਮ-ਸਰੂਪ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਖੁਆਰੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਥੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਓਟ ਆਸਰਾ ਤੱਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਲੋਕ ਵਿਚ ਵਡਿਆਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਉਸ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੈਸਾਖ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਜੀਵ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਸੋਹਣਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜੇ ਹਰੀ-ਸੰਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੋ ਜਾਵੇ,

ਵੈਸਾਖਿ ਧੀਰਨਿ ਕਿਉ ਵਾਢੀਆ

ਜਿਨਾ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਛੋਹੁ॥

ਹਰਿ ਸਾਜਨੁ ਪੁਰਖੁ ਵਿਸਾਰਿ ਕੈ

ਲਗੀ ਮਾਇਆ ਧੋਹੁ॥

ਪੁਤ੍ਰ ਕਲਤ੍ਰ ਨ ਸੰਗਿ ਧਨਾ

ਹਰਿ ਅਵਿਨਾਸੀ ਓਹੁ॥

ਪਲਚਿ ਪਲਚਿ ਸਗਲੀ ਮੁਈ

ਬੂਠੈ ਧੰਧੈ ਮੋਹੁ॥

ਇਕਸੁ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਬਿਨੁ

ਅਗੈ ਲਈਅਹਿ ਖੋਹਿ॥

ਦਯੁ ਵਿਸਾਰਿ ਵਿਗੁਚਣਾ

ਪ੍ਰਭ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ॥

ਪ੍ਰੀਤਮ ਚਰਣੀ ਜੋ ਲਗੈ

ਤਿਨ ਕੀ ਨਿਰਮਲ ਸੋਇ॥

ਨਾਨਕ ਕੀ ਪ੍ਰਭ ਬੇਨਤੀ

ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਹੁ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਇ॥

ਵੈਸਾਖੁ ਸੁਹਾਵਾ ਤਾਂ ਲਗੈ

ਜਾ ਸੰਤ ਭੇਟੈ ਹਰਿ ਸੋਇ॥੩॥

(ਪੰਨਾ ੧੩੩-੩੪)

ਤੁਮ ਹਰਿ ਸੇਤੀ ਰਾਤੇ ਸੰਤਹੁ

ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫

ਤੁਮ ਹਰਿ ਸੇਤੀ ਰਾਤੇ ਸੰਤਹੁ॥

ਨਿਬਾਹਿ ਲੇਹੁ ਮੇ ਕਉ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤੇ

ਓਤਿ ਪਹੁਚਾਵਹੁ ਦਾਤੇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥

ਤੁਮਰਾ ਮਰਮੁ ਤੁਮਾ ਹੀ ਜਾਨਿਆ

ਤੁਮ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤੇ॥

ਰਾਖਹੁ ਸਰਣਿ ਅਨਾਥ ਦੀਨ ਕਉ

ਕਰਹੁ ਹਮਾਰੀ ਗਾਤੇ॥੧॥

ਹੇ ਜਗਤ ਦੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭ

ਜੀਉ! ਜੱਚੋ-ਜੱਚੋ ਵਿਚ ਸਮਾਈ ਬੈਠੇ ਹੇ ਪ੍ਰਭ

ਜੀਉ! ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਜਾਣਦਾ

ਹੈਂ, ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਤੇਰਾ ਭੇਤ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਦੂਜਾ ਹੋਰ

ਕੋਈ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਹੇ ਜਗਤ ਦੇ ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਭ

ਜੀਉ! ਮੈਨੂੰ ਅਨਾਥ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਨ

ਵਿਚ ਰੱਖ ਲੈ; ਕਰਹੁ ਹਮਾਰੀ ਗਾਤੇ, ਮੇਰੀ ਸਭ

ਭਟਕਣਾ ਮੁਕਾ ਕੇ ਮੇਰੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ

ਉਚੀ ਬਣਾ ਦਿਓ।

ਨਿਭ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੱਚੀ ਪ੍ਰੀਤ ਵਿਚ ਜੋੜ ਲੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਓਤਕ ਤੱਕ ਨਿਭ ਜਾਵੇ।

ਤੁਮਰਾ ਮਰਮੁ ਤੁਮਾ ਹੀ ਜਾਨਿਆ

ਤੁਮ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤੇ॥

ਰਾਖਹੁ ਸਰਣਿ ਅਨਾਥ ਦੀਨ ਕਉ

ਕਰਹੁ ਹਮਾਰੀ ਗਾਤੇ॥੧॥

ਹੇ ਜਗਤ ਦੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭ

ਜੀਉ! ਜੱਚੋ-ਜੱਚੋ ਵਿਚ ਸਮਾਈ ਬੈਠੇ ਹੇ ਪ੍ਰਭ

ਜੀਉ! ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਜਾਣਦਾ

ਹੈਂ, ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਤੇਰਾ ਭੇਤ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਦੂਜਾ ਹੋਰ

ਕੋਈ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਹੇ ਜਗਤ ਦੇ ਸਵਾਮੀ ਪ੍ਰਭ

ਜੀਉ! ਮੈਨੂੰ ਅਨਾਥ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਨ

ਵਿਚ ਰੱਖ ਲੈ; ਕਰਹੁ ਹਮਾਰੀ ਗਾਤੇ, ਮੇਰੀ ਸਭ

ਭਟਕਣਾ ਮੁਕਾ ਕੇ ਮੇਰੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ

ਉਚੀ ਬਣਾ ਦਿਓ।

ਤੁਮਰਾ ਮਰਮੁ ਤੁਮਾ ਹੀ ਜਾਨਿਆ

ਤੁਮ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤੇ॥

ਰਾਖਹੁ ਸਰਣਿ ਅਨਾਥ ਦੀਨ ਕਉ

ਕਰਹੁ ਹਮਾਰੀ ਗਾਤੇ॥੧॥

ਹੇ ਜਗਤ ਦੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭ

ਵਿਸਾਖੀ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦਾ ਸਮਾਜਕ ਤੇ ਮਹਾਤਮੀ ਸਰੂਪ

ਜੀਵਨ ਦੇ ਉਚੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਲਗਾਤਾਰ ਇਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਜ ਨਿਰੰਤਰ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ, ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਬਾਹਰ ਉਹ ਸਦਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਰਤ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਵਿਰਾਟ ਗੋਦ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਖਾਸਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਪਰੀਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਓ ਵਿਚ ਆਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਟੱਕਰ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤਰਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਸਾਰੀਆਂ, ਤਬਾਹੀਆਂ, ਮੁੜ ਉਸਾਰੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚਲਦਾ

ਤੇਜਵੰਤ ਮਾਨ (ਡਾ.)

ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਭਵ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ, ਸਾਹਰੀ, ਕਰਤਾਰੀ, ਮਹਾਤਮੀ, ਪਰਉਪਕਾਰੀ, ਮੇਲ ਮਿਲਾਪੀ, ਚਾਅ-ਮਲੂਾਰੀ ਨੈਤਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਅਨੁਭਵ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਹੰਕਾਰੀ, ਦੁਰਾਚਾਰੀ, ਆਤਮਘਾਤੀ, ਜ਼ੁਲਮੀ, ਕਾਮੀ, ਕਰੋਧੀ, ਲੋਭੀ ਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਜੁਟ ਦਾ ਉਹ ਸੰਵਾਦੀ ਹੱਲ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ, ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਦੀ ਸਮਾਜੀ ਅਤੇ ਮਹਾਤਮੀ ਪਹਿਚਾਣ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਦਾ ਹੈ।

ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੇਲੇ ਅਤੇ ਤਿਉਹਾਰ ਉਪਰੋਕਤ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਮਹਾਤਮੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦਾ ਅੰਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੇਲਾ ਸ਼ਬਦ ਮੇਲ ਤੋਂ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਮੇਲੇ ਜਿਥੇ ਜੀ ਪਰਚਾਵੇ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹਨ, ਉਥੇ ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਸੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਵਸੋਂ ਕਿਰਸਾਨੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੇਲੇ ਰੁੱਤ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਜਾਂ ਕਟਾਈ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਸਬੱਬ ਮੌਸਮਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ ਵੀ ਹੈ। ਵਿਸਾਖੀ ਸਰਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਅਤੇ ਗਰਮੀ ਦੇ ਅਰੰਭ

ਵਿਚ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਵਾਲੀ ਸਰਦੀ ਦੇ ਅਰੰਭ ਅਤੇ ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਸੰਤ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਨਾ ਗਰਮੀ ਨਾ ਸਰਦੀ, ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਰੁੱਤ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਹਨ।

ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਸਬੱਬ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉਤੇ ਹਾਤੀ ਦੀ ਫਸਲ ਦੀ ਵਾਢੀ ਨਾਲ ਹੈ। 'ਜੱਟਾ ਆ ਗਈ ਮੇਖ, ਕਚੀ ਪੱਕੀ ਨਾ ਦੇਖ' ਦੀ ਲੋਕ ਉਕਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਣਕਾਂ ਦੀ ਵਢਾਈ ਦਾ ਢੋਲ ਵੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਰਸਾਨ ਦੀ ਕੋਠੀ ਦਾਣੇ ਆ ਜਾਣ ਦੀ ਵੱਡੀ ਆਸ ਬੱਝਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮੀਂਹ ਕਣੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਣਾ-ਫੱਕਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਜੁਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਰਪੂਰ ਫਸਲ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਆਸ ਉਸ ਵਿਚ ਹੱਸਣ-ਖੇਡਣ ਦਾ ਚਾਅ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਚਾਓ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਮਹਾਤਮੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਲਈ ਉਹ ਮੇਲੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੂਰਜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਵੈਸਾਖ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਦਿਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੈਸਾਖ ਦੀ ਸੰਗਰਾਂਦ ਨੂੰ ਮੇਖੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਲੋਕ ਚੰਗੇ ਨਛੱਤਰਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਨੇਤਲੇ ਮਹਾਤਮੀ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਮੂਹਕ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਇਸ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੀ ਜੁੜਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਇਹ ਮੇਲਾ ਗੁਰ

ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਵਸ ਵਜੋਂ ਨਾਨਕਿਆਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਭਰਨ ਲੱਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਹੁਣ ਨਾਨਕਿਆਣੇ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਧਰਤੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਪਰ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਅਨੁਆਈ ਹਰ ਸਾਲ ਵੈਸਾਖ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਨਾਨਕਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਦੇ

ਹਨ। ਜਦੋਂ 1559 ਈ. ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ 84 ਪਾਉਤੀਆਂ ਵਾਲੀ ਬਾਉਲੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬਣਵਾਈ ਤਾਂ ਭੱਲਾ ਨਿਵਾਸੀ ਭਾਈ ਪਾਰੇ ਪਰਮਹੰਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵੱਡਾ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਸੱਦਿਆ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 1571 ਈ. ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਖੁਦ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਪੁਰਬ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਦੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਮੇਲਾ ਸਥਾਨਕ ਅਨੁਸ਼ਠਾਨ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਮਹਾਤਮ ਵੀ ਸਥਾਨਕ ਸਰੋਵਰਾਂ, ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਲਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ। ਹਰ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਸੰਗਰਾਂਦ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਥਾਨਕ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੇਲੇ ਲੱਗਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ।

‘ਵੈਸਾਖਿ ਧੀਰਨਿ ਕਿਉ ਵਾਢੀਆ’ ਦੇ ਗੁਰ ਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਰਸਾਨ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲਈ ‘ਵੈਸਾਖ ਸੁਹਾਵਾ ਤਾਂ ਲਗੈ ਜਾ ਸੰਤੁ ਭੇਟੈ’ ਦਾ ਮਹਾਤਮੀ ਸਰੂਪ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਭਾਗ ਬਣ ਗਿਆ। ਰਾਜਸੀ ਉਥਲ-ਪੁੱਥਲ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵੇਗ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਸੰਦ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਿਰਾਵਟਾਂ ਲੈ ਆਂਦੀਆਂ। ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਿਲ੍ਹਾ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਇਕ ਵੱਡਾ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ 29 ਮਾਰਚ 1699 ਈ. ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕੀਤਾ। ਮਸੰਦ ਅਤੇ ਖਾਲਸ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਲਈ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਾ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਾਧਿਆ। ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਦਿਹਾਤਾ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਲੋਕ ਰਾਜ ਸੰਕਲਪ ਵਜੋਂ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੰਜ ਕਿਲ੍ਹੇ ਅਨੰਦਗੜ੍ਹ, ਲੋਹਗੜ੍ਹ, ਕੇਸਗੜ੍ਹ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਹੋਲਗੜ੍ਹ ਉਸਾਰ ਕੇ

ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ। 1708 ਈ. ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਲਸਈ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਦਾ ਟਕਰਾਓ ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਨਾਲ ਵੱਧਦਾ ਗਿਆ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਦਾ ਪਤਨ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਖਾਲਸਈ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਦਾ ਟਕਰਾਓ ਬਾਹਰੀ ਦੁਰਾਨੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਖਾਲਸੇ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੋ ਗਿਆ। 10 ਅਪਰੈਲ 1765 ਈ. ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਇਕੱਠ ਦੇ ਗੁਰਮਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਲਾਹੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਸੁਤੰਤਰ ਖਾਲਸਾ ਗਣਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਮੁੜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹਰ ਵਿਸਾਖੀ ਉਤੇ ਇਕੱਠ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤੇ ਪਾਸ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਪਰ 1805 ਈ. ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਇਕ ਪੁਰਖਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨੇ ਗੁਰਮਤੇ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਰਬਤ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਗਣਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਅਪਰੈਲ 1919 ਈ. ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦਾ ਸਾਕਾ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਵੱਡਾ ਆਦਰਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਿਨ ਨਿਹੱਥੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਇਕੱਠ ਉਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੇ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮਿਸਾਲ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਰੱਖੀ।

ਸਮੇਂ ਦੇ ਫੇਰ ਨਾਲ ਲੋਕ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਹੁਣ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਅੱਜ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਦੋੜ ਵਿਚ ਨਿਜੀ ਵਧੇਰੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਨੇ ਕਿਰਤ ਆਧਾਰਤ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਹੈ। ਕਿਰਤ ਆਧਾਰਤ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਮੇਲ ਦੀ ਥਾਂ ਹੁਣ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਅੱਜ

ਸਮੂਹਕ ਕਿਰਤ, ਸਮੂਹਕ ਹੱਸਣ-ਖੇਡਣ, ਸਮੂਹਕ ਸੋਚ ਦਾ ਦੌਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਸੰਗਤ, ਪੰਗਤ, ਮੇਲ ਦੀ ਥਾਂ ਨਿਜੀ ਹਉਮੈ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇਪਣ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੇਲੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦਾ ਵਪਾਰੀਕਰਨ, ਰਾਜਸੀਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਮਸ਼ੀਨ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿਸਾਖੀ ਦਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕਣਕਾਂ ਵੱਢਦੇ ਕਿਰਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਕੰਬਾਈਨਾਂ ਨਾਲ ਫਸਲ ਕੱਟਣ ਦੀ ਰੀਤ ਵਿਚੋਂ ਮੇਲਾ ਸ਼ਬਦ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲੇਗਾ? ਜਦੋਂ ਢੋਲ ਦੀ ਥਾਂ ਅਰਬਹੀਣ ਪੌਪ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖੇਤਾਂ ਖਿਲਵਾਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁੰਗੜ ਕੇ ਕਲੱਬ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਉਤੇ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਾਂ ਫੇਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਧੌਂਸ ਜਮਾਉਣ ਲਈ ਟਰੱਕਾਂ-ਟਰਾਲੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵੇਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਰਾਜਸੀ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਹੁਣ ਵਿਸਾਖੀ 'ਤੇ ਹੋਏ ਇਕੱਠ ਉਤੇ ਸਰਬਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੂਹਕ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਸਗੋਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਬੜ੍ਹਕਾਂ ਸੁਣਨ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਮੇਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੇਲੇ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਮਹਾਤਮੀ ਸਰੂਪ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦਾ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀਕਰਨ ਸਰੂਪ ਵੀ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਹੋਰ ਵਿਗੜਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਟ ਦਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸਾਖੀ 1699 ਦੇ ਇਕੱਠ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਵਿਸਾਖੀ 1999 ਦੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੁਨਹਿਰੀ ਵਰਕਾ ਜੋਤਨ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਇਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਕਣਕ ਦੀ ਵਾਢੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੌਸਮੀ ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਨਾ ਦੇ ਸਕੀਏ।

#

ਮੱਧ ਕਾਲ ਵਿਚ ਉਭਰੀ ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਭਗਤ ਆਪਣੀ ਭਗਤੀ-ਭਾਵਨਾ ਸਦਕਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਾਤਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਲਾਕਾਈ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਹੱਦਬਸਤ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਵਿਚਰਨ ਵਾਲੇ ਇਹ ਮਹਾਪੁਰਖ ਆਪਣੀ ਸਰਬ ਕਲਿਆਣੀ ਸੋਚ ਸਦਕਾ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਹਾਮੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਥਾਹ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਮਾਲਕ

ਰਮੇਸ਼ ਬੱਗਾ ਚੋਹਲਾ

ਫੋਨ: 91-94631-32719

ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਰੱਬੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਵਡਮੁੱਲੇ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਬਚਨ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ-ਸੁਣ ਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਲੋਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਲੋਕ ਨੂੰ ਸੁਹੇਲਾ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਖਰੇਵੇਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਟੇਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ 'ਤੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਟੇਕ ਸਦਕਾ ਹੀ ਇਹ ਭਗਤ ਉਸ ਪਰਮ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੋਚ ਪੱਖੋਂ ਉਚੇ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ ਪੱਖੋਂ ਸੁੱਚੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਸੰਸਾਰੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਨਿਰਾਲੀ ਬਣੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਚਾਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੀਜੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਪਾਵਨ ਬਾਣੀ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ 14ਵੀਂ ਪਾਉਤੀ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰਦੇ ਹਨ,

ਭਗਤਾ ਕੀ ਚਾਲ ਨਿਰਾਲੀ ਚਾਲਾ ਨਿਰਾਲੀ ਭਗਤਾਹ ਕੇਰੀ ਬਿਖਮ ਮਾਰਗਿ ਚਲਣਾ॥
ਲਬੁ ਲੋਭੁ ਅੰਗਕਾਰ ਤਜਿ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਬਹੁਤੁ ਨਾਹੀ ਬੋਲਣਾ॥ (ਪੰਨਾ 918)
ਇਸ ਨਿਰਾਲੀ ਚਾਲ ਕਾਰਨ ਭਗਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰੀਆਂ ਦਾ ਜੋੜ ਘੱਟ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਖਮ ਮਾਰਗ ਦੇ ਪਾਧੀ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਸੰਸਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਤਾਉਣ ਜਾਂ ਅਜਮਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕੋਝਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ

ਧੰਨਾ ਵਡਭਾਗਾ

ਆਪ ਫੜੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦਿਆਂ ਚੌਥੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਇੰਜ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ,

ਹਰਿ ਜੁਗ ਜੁਗ ਭਗਤ ਉਪਾਇਆ
ਪੈਜ ਰਖਦਾ ਆਇਆ ਰਾਮ ਰਾਜੇ॥

ਸਿਦਕਦਿਲੀ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਗਤੀ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਸਿਖਰ ਛੋਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਰੱਬ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਕਰਨੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਗੁਲਾਮੀ ਰੱਬ ਨੂੰ ਧੰਨੇ ਭਗਤ ਦੀ ਵੀ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭੋਲੇਪਨ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੱਜਣ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਜੱਟਕੀ ਜ਼ਿੰਦ ਤੇ ਅਟੱਲ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਰੱਬੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਨੱਕੇ ਮੁੜਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ 21 ਅਪਰੈਲ ਸੰਨ 1416 ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਟਾਂਕ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਧੂਆਨ ਵਿਖੇ ਭਾਈ ਭੋਲਾ ਤੇ ਮਾਤਾ ਧੰਨੇ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੱਟ ਦਾ ਸ਼ੁਮਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਦਕਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਕਾਰ (ਕਿਰਤ) ਵੱਲ ਅਤੇ ਦਿਲ ਯਾਰ (ਪ੍ਰਭੂ) ਵੱਲ ਲਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਗਨ ਸਦਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਪਰਮ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦਰਸ਼ਨ ਹੀ ਕੀਤੇ ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਬਣਾ ਲਿਆ।

ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੱਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਖੀ-ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰੁਚੀਆਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੱਟ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਦਾ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡਿਤ ਨੂੰ ਠਾਕੁਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਿਆਂ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪੂਜਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਚੰਡ ਹੋ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਉਸ ਪਿੰਡਿਤ ਤੋਂ ਠਾਕੁਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਉਸ ਪਿੰਡਿਤ ਨੇ ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੱਟ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਸਤਾਂ ਦਕਸ਼ਣਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਭਗਤ ਜੀ ਨੇ ਸਹਿਜ ਹੀ ਦੇਣੀਆਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਪਿੰਡਿਤ ਨੇ ਇਕ ਸਾਧਾਰਣ ਪੱਥਰ ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੱਟ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਿਦਕੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਲਗਨ ਵਾਲੇ ਭਗਤ ਨੇ ਉਸ ਸਾਧਾਰਣ ਪੱਥਰ (ਭਗਵਾਨ ਸਮਝ ਕੇ) ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦੇ-ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਭੋਗ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਪੱਥਰ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਮਿਲਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਭਗਤ ਨੇ ਆਪ ਵੀ ਕੁਝ ਖਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਹੱਠ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਸਵੀਂ ਵਾਰ ਦੀ ਤੋਰਵੀਂ ਪਾਉਤੀ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੀ ਹੈ,

ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਨੁਾਵਾਲਿ ਕੈ

ਛਾਹਿ ਰੋਟੀ ਲੈ ਭੋਗੁ ਚੜ੍ਹਾਵੈ।
ਹਥਿ ਜੋਤਿ ਮਿਨਤਿ ਕਰੈ
ਪੈਰੀ ਪੈ ਪੈ ਬਹੁਤੁ ਮਨਾਵੈ।
ਹਉ ਭੀ ਮੂਹੁ ਨ ਜਨਾਲਾਸਾਂ
ਤੂ ਰੁਨਾ ਮੈ ਕਿਹੁ ਨਾ ਸੁਖਾਵੈ।
ਗੋਸਾਈ ਪਰਤਖਿ ਹੋਇ ਰੋਟੀ ਖਾਹਿ
ਛਾਹਿ ਮੁਹਿ ਲਾਵੈ।
ਭੋਲਾ ਭਾਉ ਗੋਬਿੰਦੁ ਮਿਲਾਵੈ।

ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਕਰਤੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਨੂੰ 'ਧੰਨਾ ਸੇਵਿਆ ਬਾਲ ਬੁਧਿ' ਕਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂ-ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਗ 487 ਉਪਰ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਆਪਣੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪਾਵਨ ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਅੰਤਲੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਵੇਂ ਨਾਨਕ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਬਿਧਿ ਸੁਨਿ ਕੇ ਜਾਟਰੇ ਉਨਿ ਭਗਤੀ ਲਾਗਾ॥
ਮਿਲੇ ਪ੍ਰਤਖਿ ਗੁਸਾਈਆ ਧੰਨਾ ਵਡਭਾਗਾ॥
ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਵਨ ਪੰਕਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ

ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੱਟ ਦਾ ਇਕ ਚਿੱਤਰ

ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਸਮਝ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਉਣ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪੂਰਵਕਾਲੀ ਭਗਤਾਂ (ਨਾਮਦੇਵ, ਰਵੀਦਾਸ ਅਤੇ ਸੈਣ ਆਦਿ) ਨੇ ਰੱਬੀ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਭਗਤੀ ਦੀ ਇਹ ਵਿਧੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਾਲੀ ਭਗਤੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਖਿਆਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ-ਦੀਦਾਰੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਅਤੇ ਨਿਆਰੇ ਭਗਤ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਲੈ ਲਏ ਸਨ। ਗੋਪਾਲ ਵਲੋਂ ਨਿਭਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਉਚਾਰਦੇ ਹਨ,

ਗੋਪਾਲ ਤੇਰਾ ਆਰਤਾ॥
ਜੋ ਜਨ ਤੁਮਰੀ ਭਗਤਿ ਕਰੰਤੇ
ਤਿਨ ਕੇ ਕਾਜ ਸਵਾਰਤਾ॥1॥ ਰਹਾਉ॥
ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਦੀ ਧੰਨਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਕੁਝ ਧਾਰਮਿਕ ਰਹਿਬਰ ਔਰਤ ਨੂੰ ਭਗਤੀ-ਮਾਰਗ ਲਈ ਰੁਕਾਵਟ ਮਹਿਸੂਸਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਉਹ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਆਖ ਰਹੇ,
ਘਰ ਕੀ ਗੀਹਨਿ ਚੰਗੀ॥
ਜਨੁ ਧੰਨਾ ਲੈਵੈ ਮੰਗੀ॥

ਔਰਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਕਿਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਜਿਹੀ ਸਤਿਕਾਰਤ ਤੇ ਨੇਕ ਸੋਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਦਾ ਰੱਜਵਾਂ ਅਤੇ ਫਥਵਾਂ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਬਾਣੀ ਕੇ ਬੋਹਿਬ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਲਾਹੀ ਬਚਨਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਛੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਗਿਆਰਾਂ ਭੱਟਾਂ, ਚਾਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਿਕਟਵਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਦਰਾਂ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਇਕ (ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ) ਲੜੀ ਵਿਚ ਪਰੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਬਦ (ਦੋ ਰਾਗ ਆਸਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ) ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲਏ ਸਨ। ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਆਪਣੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ 15 ਦਸੰਬਰ 1502 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਪਰਲੋਕ ਸਿਧਾਰ ਗਏ।

ਮੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਇਕ ਪਾਠਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨਾਲ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਮਿਤਰਤਾ ਦੀ ਗੰਢ ਹੋਰ ਕੱਸੀ ਗਈ। ਇਹ ਬਾਈ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਵੱਲੋਂ ਭਰੇ ਪੋਪਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਭਰਾ ਤੋਂ ਜਿੰਨੀ ਮਦਦ ਹੋਈ, ਉਹਨੇ ਕੀਤੀ ਤੇ ਫਿਰ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਈ ਫਿਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਰੁਤ-ਖਿਤ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰੀਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਈ ਦੇ ਦੋ ਧੀਆਂ ਤੇ ਇਕ ਛੋਟਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਚੌਜੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ ਟਰੱਕ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਖਬਾਰ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜਦੋਂ ਬਾਈ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੰਬਰੂ ਆ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਸ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ, “ਪੜ੍ਹਨ-ਲਿਖਣਾ ਉਹਦਾ ਬਚਪਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਸੀ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਨੇ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ ਹੋ।

ਬਾਈ ਜੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਬੇਟਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਗਿਲਾ ਕੀਤਾ, “ਕੁਲਾਰ! ਤੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੇਟੇ ਤਾਂ ਵਿਆਹੁਣ ਵਾਲੇ ਨੇ।”

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਬਾਈ ਜੀ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੁਰਸਿੱਖ ਜਵਾਈ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।”

“ਆਪਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਸਿੱਖ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ।” ਬਾਈ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਬਾਈ ਜੀ! ਗੁਰਸਿੱਖ ਬਣਾਉਣਾ ਕੋਈ ਡਰਾਇੰਗ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੋ ਦਿਲ ਚਾਹੇ, ਬਣਾ ਧਰਿਆ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਤਾਂ ਦਿਲ ਦੇ ਸ਼ੌਕ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਹੀ ਬਣੀਦਾ ਹੈ।” ਖੈਰ! ਬਾਈ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਆਪਣਾ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰਸਿੱਖ ਜਵਾਈ ਲੱਭਿਆ, ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਾਈ...

...ਬਾਈ ਕੁਲਾਰ! ਵੱਡੀ ਧੀ ਸੁੱਖੀ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਸਿੱਖ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਵੀ ਕਈ ਥਾਂ ਮੁੰਡੇ ਦੇਖੇ ਪਰ ਗੱਲ ਨਾ ਬਣੀ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸੇ ਕੰਮ ਇੰਡੀਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਿੰਡ ਗਿਆ ਤਾਂ ਘਰੇ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਕਰਵਾਇਆ। ਜਿਹੜਾ ਪਾਠੀ ਸਿੰਘ ਸੀ, ਉਹ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹੀ ਸੀ। ਪਾਠ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਗੱਲੀਂ ਲੱਗ ਜਾਣਾ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਧੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਹਨੇ

ਪੈਸਾ ਸਭ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਨਈਂ...

ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਕ ਪਾਠੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਮੁੰਡਾ ਹੈ ਛੇ ਫੁੱਟ ਲੰਮਾ, ਸੋਹਣਾ ਸੁਨੱਖਾ ਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖ, ਪਰ ਘਰ ਠੀਕ ਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਮੁੰਡਾ ਦਿਖਾ, ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਮੁੰਡਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਮੀਰੀ-ਗਰੀਬੀ ਤਾਂ ਕਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਨੇ।

...ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਘਰ ਗਏ। ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਬਾਪ ਗਿਆਨੀ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਦਾ ਇਕ ਹੱਥ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨੇ ਸਾਡਾ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਪਾਣੀ ਛਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਦੇਸੀ ਚਾਹ ਪਾ ਕੇ ਦਿੱਤੀ। ਮੁੰਡੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੰਡਾ ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜੇ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਂ ਕਿ ਮੁੰਡਾ ਵੀ ਆ ਗਿਆ। ਮੁੰਡਾ ਦੇਖ ਕੇ ਰੂਹ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਈ। ਮੁੰਡੇ ਤੋਂ ਦੋ-ਚਾਰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ।

ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹੱਥ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਲ ਵਿਚਲੀ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਹੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ, “ਖਾਲਸਾ ਜੀ! ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਇਹ ਰੂਪ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੋ, ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਸੀ। ਘਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਮਲੇ ‘ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਵਾਹੁੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਘਰ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਕੱਢ ਕੇ ਵੇਚਦਾ ਵੀ ਸੀ। ਬੱਚੇ ਛੋਟੇ ਸਨ, ਘਰਵਾਲੀ ਪੀਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ, ਤਾਂ ਪਾਸੇ ਭੰਨ ਦਿੰਦਾ। ਆਂਢੀ-ਗੁਆਂਢੀ ਵੀ ਤੰਗ ਸਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣੇ ‘ਸ਼ੌਕ’ ਪੂਰੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਖਰਚੇ ਪੂਰੇ ਕਰ ਜਾਂਦੀ, ਤੇ ਕੰਮ ਫਿਰ ਅਗਾਂਹ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ। ਖੇਤੀ ਦਾ ਰਿਮੋਟ ਆਡੂਤੀਏ ਹੱਥ ਸੀ। ਖੈਰ! ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਭਾਣਾ ਵਰਤਿਆ। ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਤੀ ਵਿਚ ਪੱਠੇ ਕੁਤਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਬੱਸ ਤੀਜੇ ਰੁੱਗ ਹੀ ਆਹ ਹੱਥ ਮਸ਼ੀਨ ਨੇ ਖਿੱਚ ਲਿਆ, ਤੇ ਗੁੱਟ ਤੱਕ ਵੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਪਿੱਛੋਂ ਕਾਰ ਵਾਲਾ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਚਾਰ-ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਪਿਛੋਂ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲੀ, ਤੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਸਾਰੇ ਖੱਲਾਂ-ਖੂਜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਕੱਢ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ। ਬੱਸ, ਮੁੜ ਕੇ ਮੂੰਹ ਨਾ ਲਾਈ। ਘਰਵਾਲੀ

ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਕੱਟਣ ਦਾ ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਸੀ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਰੀ ਮਾਤੀ ਆਦਤ ਦਾ ਵੀ ਜੂਝ ਵੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਭਲਾ ਸਮਝਦੀ ਸੀ। ਇਕੱਲੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਮਨਵੀਰ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੱਠੇ ਵੱਢਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਤੇ ਮਨਵੀਰ ਪੱਠੇ ਲੈ ਆਉਂਦੇ, ਤੇ ਘਰ ਕੁੜੀਆਂ ਪਸ਼ੂ ਸਾਂਭ ਲੈਂਦੀਆਂ।

ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ, ‘ਭਾਗ ਸਿੰਘ, ਬਾਣੀ ਦੀ ਸੰਥਿਆ ਲੈ ਕੇ ਪਾਠੀ ਬਣ ਜਾ, ਨਾਲੇ ਤਾਂ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਤੇਰਾ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਹੋ ਜਾਊ, ਤੇ ਨਾਲੇ ਘਰ ਦਾ ਖਰਚਾ ਤੁਰਦਾ ਰਹੂ...ਬੱਚੇ ਵਧੀਆ ਪੜ੍ਹ ਜਾਣਗੇ।’ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਵਧੀਆ ਪਾਠੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਹੱਤਕ ਸਮਝਦੇ ਸਨ, ਉਹੀ ਲੋਕ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਬਾਣੀ ਸੁਣਨਾ ਸ਼ਾਨ ਸਮਝਣ ਲੱਗੇ। ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ‘ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਠ ਕਰ ਲਿਆ। ਘਰ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਬਦਲਦੀ ਗਈ। ਮਨਵੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਣੀ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਜਾਗ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਹ ਵੀ ਪਾਠੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਨਸ਼ਾ ਸਾਡੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਵਤਦਾ।”

ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਕੌੜੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਮਿਠਾਸ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਇਕ-ਦੋ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ। ਮੁੰਡੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਵੀ ਖਰਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਤੇ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿੰਡ ਸੱਦ ਲਿਆ। ਕੁੜੀ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ, ਦੋਵੇਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆ ਗਏ। ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਕਹਿਣ, ‘ਤੂੰ ਕੋਈ ਚੰਜ ਹਾਲ ਦਾ ਘਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ?’ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਮੁੰਡੇ ਮੁੱਕ ਗਏ?’ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ‘ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੇ ਵੱਡਿਆਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਕਾਕੇ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਵਰਗਾ ਹੀ ਘਰ ਲੱਭਿਆ ਹੈ।’ ਭਰਾ ਮੂੰਹ ਮੋਟਾ ਕਰ ਗਏ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਗੱਲ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਚੱਲਦੀ ਹੋਵੇ, ਤੇ ਬਾਣੀ ਉਤੇ

ਮੁੱਕਦੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਘਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੋ ਦੱਸਿਆ, ਸਭ ਸੱਚ ਸੀ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ, ਘਰੇ ਹੀ ਮੰਗਣੇ ਦੀ ਰਸਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਤੇ ਵੀਹ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਆਹ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਈ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਬੁੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਕੁੱਲ ਬਰਾਤੀ ਪੰਜਾਹ ਕੁ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਹੀ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਦੀ ਰਸਮ ਪੂਰੀ ਕਰਵਾਈ। ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪ ਲਾਵਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨੀਆਂ ਪਈਆਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਲੱਭਿਆ ਸੀ। ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਹੈ। ਕੋਈ ਐਸ.ਪੀ. ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾਉਂਦਾ, ਤੇ ਕੋਈ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਪੌਤੇ ਦੀ; ਪਰ ਮੈਂ ਇਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣੀ।

ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਪਿਆ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਰਸਭਿੰਨਾ ਕੀਰਤਨ ਹੋਇਆ। ਰਾਗੀ ਢਾਡੀ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਮਿਲਣੀ ਵੀ ਕਰ ਆਏ ਤੇ ਭੋਗ ‘ਤੇ ਵੀ ਜਾ ਆਏ। ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਜੀਅ ਨੇ ਰੱਤੀ ਭਰ ਸੋਨਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਨਾ ਹੀ ਮੇਰੀ ਧੀ ਨੂੰ ਸੋਨਾ ਪਾਇਆ। ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਆਹ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦੀ ਚਮਕ ਨਹੀਂ ਪਈ।

ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲੇ ਦਾ ਪਾਠ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਘਰ ਪੂਜਣ ਯੋਗ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੇ ਘਰਵਾਲੀ ਮਹੀਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਆਏ, ਧੀ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਪਿਛੋਂ ਵਾਪਸ ਆਈ। ਮਨਵੀਰ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਨਿਤਨੇਮ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸਿੱਖਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਵੱਡੀ ਧੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਛੋਟੀ ਧੀ ਵੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਲੜਕੇ ਵੱਲ ਉਲਰ ਗਈ, ਉਹਦਾ ਭਾਰ ਵੀ ਸਿਰੋਂ ਲੱਥ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੁੱਤਰ ਅਜੇ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਕਰੇਗਾ, ਉਥੇ ਉਹਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਇੱਥੇ ਜਾਂ ਇੰਡੀਆ।

ਮਨਵੀਰ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। “ਬਾਈ ਜੀ! ਤੁਹਾਡੇ ਭਰਾ ਮਨਵੀਰ ਨੂੰ ਮਿਲ

ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ
ਫੋਨ: 916-273-2856
www.boparaisudhar.com

ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਕਿ ਨਹੀਂ?” ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।
 “ਬਾਈ ਕੁਲਾਰ! ਬਹੁਤੇ ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਬੰਦਾ ਸਿਆਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਹੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੀ ਧੀ ਬਹੁਤੀ ਪੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਮੁੰਡਾ ਡਾਕਟਰ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ। ਇੰਡੀਆ ਕਿਸੇ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਕਢਾ ਕੇ ਡਾਕਟਰ ਲੱਭ ਵੀ ਲਿਆ, ਚੰਗੇ ਖਾਨਦਾਨ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ। ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਇਥੇ ਆ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਘਰੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਭਰਾ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਟੋਰਾਂ ‘ਤੇ ਘੁਮਾਉਣ ਲੈ ਗਿਆ। ਆਪਣੀ ਅਮੀਰੀ ਦੀਆਂ ਵਡਿਆਈਆਂ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਮੁੰਡਾ ਹੋਰ ਖਿੜ ਗਿਆ, ‘ਮੈਂ ਕੋਈ ਮਲੰਗਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤ ਹਾਂ ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਪਾਂ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹੋ।’ ਬੱਸ ਗੱਲ ਮੁਕਾ, ਮੁੰਡਾ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਭਰਾ ਨੂੰ ਫੜਾ ਕੇ ਇੰਡੀਆ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਧੀ ਦਾ ਤਲਾਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਪਿੰਡ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ।

ਮਨਵੀਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ, ਤੇਲ ਨਾ ਦੇਖੋ, ਤੇਲ ਦੀ ਧਾਰ ਦੇਖੋ! ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ‘ਭੁੱਖੇ ਦੀ ਧੀ ਰੱਜੀ, ਪਿੰਡ ਉਜਾੜਨ ਲੱਗੀ’ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੱਚ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋਈ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਭਰਾ ਤਾਂ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਨੇ ਕਿ ‘ਮੁਰਦਾ ਬੋਲੂ, ਕੱਢਣ ਪਾੜੂ’। ਉਏ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਧੀ ਲਈ ਚਾਰ ਸ਼ਬਦ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਮਾੜੇ ਵੀ ਨਾ ਬੋਲੇ।

ਇਸ ਬਾਈ ਦੇ ਚੰਗੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਸੋਚ ਨੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਕਲਮ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ, ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਲਈ।

ਦੇਖ ਕਬੀਰਾ ਰੋਇਆ...

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 11 ਅਪਰੈਲ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ “ਦੇਖ ਕਬੀਰਾ ਰੋਇਆ” ਵਿਚ ਮੌਤ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਕੇਂਦਰ-ਬਿੰਦੂ ਗਰਦਾਨ ਕੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਦੇ ਇਸ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਰਲਗੱਡ ਕਰਕੇ ਉਲਝਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੌਤ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਾਸਤਵਿਕ ਸੱਚ ਹੈ। ਜਨਮ ਤੋਂ ਮੌਤ ਤੱਕ ਦੇ ਸਫਰ ਨੂੰ ਹੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਝੂਠ, ਸੁਪਨਾ ਜਾਂ ਭਰਮ ਵੀ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ “ਕੂੜ੍ਹ ਰਾਜਾ ਕੂੜ੍ਹ ਪਰਜਾ ਕੂੜ੍ਹ ਸਭੁ ਸੰਸਾਰੁ॥ ਕੂੜ੍ਹ ਮੰਡਪ ਕੂੜ੍ਹ ਮਾਤੀ ਕੂੜ੍ਹ ਬੈਸਣਹਾਰੁ॥ (ਗੁਰੂ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਵਧਾਈ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ 15ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ‘ਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪਰਿਵਾਰ-ਲੇਖਕਾਂ, ਕਾਲਮਨਵੀਸਾਂ ਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਹਾਰਦਿਕ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ! ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿਆਰੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰਚਾ ਹਥ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਦਿਲ ਕਰਦੈ, ਪੜ੍ਹ-ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਚੁੰਝ ਲਈਏ। ਭਾਅ ਜੀ ਦਾ ਰੋਗ ਦੇਖ ਕੇ ਬੜਾ ਦੁਖ ਹੁੰਦੈ, ਸੋਚੀਦੈ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਬੰਦਾ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੁੰਦਾ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਨੀਆਂ ਕੁ ਪੁਲਾਘਾਂ ਹੋਰ ਭਰਦਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਦਕੇ ਜਾਈਏ ਇਸ ਵੀਰ ਦੇ ਜੋ ਜੋਧਿਆਂ ਵਾਂਗੂ ਮਾਰਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਸੋਚਦਾਂ, ਮੇਰੇ ਹਥ ਕੋਈ ਜਾਦੂ ਦੀ ਛੜੀ ਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਵੀਰ ਨੂੰ ਭੰਗੜਾ ਪਾਉਣ ਲਾ ਦੇਵਾਂ।

—ਰਾਣਾ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ

ਨਾਨਕ ਦੇਵ); “ਜਗ ਰਚਨਾ ਸਭ ਝੂਠ ਹੈ ਜਾਨਿ ਲੇਹੋ ਰੇ ਮੀਤ॥ (ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ) ਅਤੇ “ਮਾਧਵੇ ਕਿਆ ਕਹੀਐ ਭ੍ਰਮ ਐਸਾ॥ ਜੈਸਾ ਜਾਨੀਐ ਹੋਇ ਨ ਤੈਸਾ॥”

ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰਮ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਜੈਸਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਐਸਾ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਹਰ ਪਦਾਰਥ ਨਿਰੰਤਰ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਬਦਲ ਰਹੇ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜੋ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਦਿਸਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਵਿਗਿਆਨੀ ਕੁਐਂਟਮ ਮਕੈਨਿਕਸ ਵਿਚ ਇਸੇ ਉਲਝਣ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਐਸੀ ਸਥਿਤੀ

ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ (ਪੈਟਰਿਅਲ ਲਿਲੁਸ਼ਿਨ) ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਬੱਚਾ, ਜੁਆਨ ਜਾਂ ਬੁਢੇ ਹੋਣ ਦਾ ਬੋਧ ਤੇ ਸੰਭਵ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਹੋ ਰਹੇ ਬਦਲਾਓ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨਾ ਮੁਮਕਿਨ ਨਹੀਂ।

ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸੈਲ ਨਿਰੰਤਰ ਜੰਮਦੇ ਅਤੇ ਮਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਆਖਣਾ ਉਚਿੱਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬਦਲਾਓ ਹੀ ਮਨੁੱਖਾ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਹੋ ਕਿ ਜੀਵਨ ਜਨਮ ਤੋਂ ਮਰਨ ਤਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਹੀ ਨਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਜਾਣ ਕੇ ਹੀ ਜੀਉਣਾ ਠੀਕ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ ਨਿਰਾ ਭਰਮ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੱਚ ਵੀ ਹੈ। “ਏਹੁ ਵਿਸੁ ਸੰਸਾਰ ਤੁਮ ਦੇਖਦੇ ਇਹੁ ਹਰਿ ਕਾ ਰੂਪ ਹੈ ਹਰਿ ਰੂਪ ਨਦਰੀ ਆਇਆ॥” (ਅਨੰਦ, ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ)। ਪਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ “ਸੇ

15ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਦੀ ਵਧਾਈ

ਅਮੋਲਕ ਜੀ,

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ 15ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ‘ਤੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਮੰਡਲ, ਕਾਲਮਨਵੀਸਾਂ, ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨਗਿਣਤ ਪਾਠਕਾਂ, ਜੋ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਹਾਰਦਿਕ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ।

ਆਪ ਦੀ ਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਮੰਡੀਕਰਨ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਹੜ੍ਹ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਅਖਬਾਰ ਆਪਣੀ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਮਿਆਰੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾ ਹੋਇਆ ਗੌਰਵ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਅਖਬਾਰ ਦੀ

ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਆਖਰੀ ਸਤਰ ਦਾ ਹਰ ਵਾਕ ਵਜ਼ਨਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸਾਂ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਲਗਨ ਦੀ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਹਮਦਰਦਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਕਾਫਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

15ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਦੇ ਇਸ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰੇ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਇਸ ਕਾਫਲੇ ਦਾ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕ ਅੰਸ਼ ਬਣਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਭੇਟ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਆਪ ਤੀਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਰਹੇਗੀ।

—ਹਰਜਿੰਦਰ ਪੰਧੇਰ

ਫੋਨ: 209-610-5055

ਅਖਤੀਆਂ ਬਿਆਨਿ ਜਿਨ੍ਹੀ ਡਿਸੈਂਦੇ ਮਾਪਿਰੀ॥” (ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ)

ਸਾਧਾਰਣ ਮਨੁੱਖ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਬਾਹਰੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਹੀ ਸੱਚ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਈ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਵਲੋਂ ਬਖਸ਼ੀ ਬਰਾਬਰੀ ਵੇਖਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸੰਸਾਰ ਕਰਮ ਧਰਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕਰਮ ਕਰਨਾ ਹੀ ਧਰਮ ਹੈ, “ਕਰਮ ਕਰਤ ਹੋਵੇ ਨਿਹਕਰਮ॥ ਤਿਸ ਬੈਸਨੇ ਕਾ ਨਿਰਮਲ

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਧਰਮ॥” (ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ)
 ਆਸ ਹੈ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਇਸ ਅਣਗੋਲੇ ਮੂਲ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਵਿਚ ਰੁਚੀ ਵਧੇਗੀ।

—ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ

ਸੰਗੀਤ ਸਮਰਾਟ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ

(ਸਫਾ 21 ਦੀ ਬਾਕੀ)

1994 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਸੱਦੇ ਉਤੇ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਸ਼ੌਂਕੀ ਮੇਲੇ ‘ਤੇ ਆਇਆ, ਉਥੇ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹਰ ਗਾਇਕ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਦੇਬੀ ਮਖਸੂਸਪੁਰੀ, ਮਨਮੋਹਨ ਵਾਰਸ ਤੇ ਜੈਜੀ ਬੈਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗਾਉਣਾ ਸੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਦੀ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਸੀ। ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਤੀਹ ਫੀਸਦੀ ਉਹ ਲੋਕ ਮੇਲਾ ਦੇਖਣ ਆਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਾਇਕਾਂ ਤੋਂ ਔਖਾ ਹੈ ਤੇ ਔਖਾ ਰਹੇਗਾ ਵੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਕ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ, ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ‘ਛਣਕਾਟਾ ਵੰਗਾਂ ਦਾ’ ਉਤੇ ਉਹਦਾ ਮੀਡੀਏ ਲਈ ਵੀਡੀਓ ਸੰਦੇਸ਼ ਆਇਆ। ਉਹਨੇ ਜੋ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਮਾਣ ਵਾਲਾ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਸੀ ਕਿ ਗੀਤਕਾਰ ਮੈਂ ਬਣ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਸਕਿਆ, ਗਾਇਕ ਮੈਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਜੇ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਤਸਦੀਕ ਚਰਨਜੀਤ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਸੀ।

ਗਲੇ ਦੇ ਕੈਸਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨੂੰ ਘੇਰਿਆ, ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਥਰੋਪੀ ਨਾਲ ਵਾਲ ਝੜ ਗਏ, ਰੰਗ ਕਾਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਬੇਪਛਾਣ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਦੰਦਰ ਗਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਅਸ਼ੋਕ, ਸੰਗੀਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਰਿਜ਼ਕ ਦਿੱਤਾ ਹੀ ਹੈ, ਕਦੀ ਖੋਹਿਆ ਨਹੀਂ, ਪਰ...।” ਉਹਨੇ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਲਈਆਂ। ਹੁਣ ਉਹ ਬਾਣੀ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਜੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਹਾਰ ਗਏ ਨੇ ਅਤੇ ਉਹ ਜਿੱਤ ਗਿਆ ਹੈ। ਚਰਨਜੀਤ ਨੂੰ ਚੇਤਾ ਤਾਂ ਹੈ, ਕੈਸਰ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਨਾਂ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਕੱਬਾ, ਕੌੜਾ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕੱਢ ਲੈਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਉਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਖੱਟ ਗਏ, ਉਹ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਘਿਉ ਦੀਆਂ ਨਾਲਾਂ ਵੀ ਸਨ।

ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਗੁਲਾਮ ਅਲੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੇ, ਪਰ ਮੈਂ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਰਹਾਂਗਾ ਕਿ ਸਮਰਾਟ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸੀ ਤੇ ਅਸੀਂ ਖਾਣਾ ਇਕ ਭਾਂਡੇ ਵਿਚ ਖਾਧਾ ਹੈ।

ਤੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚੋਂ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਨਫਾ ਸੱਚੇ ਯਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਖੰਡ ਸ਼ਬਦ ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਵਸਤੂਆਂ, ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਲਘਾਇਕ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਮੁਖ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਮਿੱਠੇ ਦਾ ਭਾਵ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਰਸ ਤੋਂ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਚਿੱਟੀ ਰਵੇਦਾਰ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੱਗਾ ਰੱਤੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਖੰਡ ਘਿਉ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਬੋਲੀ ਹੈ, “ਮੇਰੇ ਵੀਰ ਨੂੰ ਸੁੱਕੀ ਖੰਡ ਪਾਈ, ਸੱਸੇ ਤੇਰੀ ਮਝ ਮਰ ਜਾਏ।” ਕਈ ਔਰਤਾਂ ਭਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਏਨੀਆਂ ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਬੋਲੀ ਬਣੀ, “ਭਾਈਆਂ ਦੇ ਫੁਲਕੇ ਨੂੰ ਮੈਂ ਖੰਡ ਦਾ ਪਲੇਬਣ ਲਾਵਾਂ।” ਦੋ ਜਣਿਆਂ ਦੇ ਘਣੇ ਜੋੜ ਹੋਣ ਨੂੰ ਖੰਡ ਘਿਉ ਹੋਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੰਡ ਛੁਕਣ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਲਾਹਤ ਕਰਦੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ, “ਅੱਡ ਖਾਏ ਹੱਡ ਖਾਏ, ਵੰਡ ਖਾਏ ਖੰਡ ਖਾਏ।” ਸ਼ੱਕਰ ਵਾਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ੱਕਰ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਵੀ ਮੁਢਲਾ ਭਾਵ ਕਣਦਾਰ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਬਲੇ ਰੂਪ ਸ਼ਰਕਰਾ ਦਾ ਅਰਥ ਰੇਤ ਕਣ, ਬਜਰੀ ਆਦਿ ਹੈ।

ਮੁਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੰਡ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ—ਬੁਰਾ, ਦੇਸੀ ਅਤੇ ਦਾਣੇਦਾਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਚੀਨੀ ਵੀ ਆਖ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਰਸ ਆਦਿ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਮਿੱਠਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਮੋਟੇ ਜਾਂ ਮਹੀਨ ਰਵਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਰਸਾਇਣਕ ਗੁਣ ਹੈ। ਲੂਣ ਅਤੇ ਬਰਫ ਵੀ ਰਵੇਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਿੱਠੀ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਮਿਠਾਸ ਘਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਮ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕਣ ਜਾਂ ਕਣੀ ਨਹੀਂ। ਸੋ ਬੁਰਾ ਜਾਂ ਦੇਸੀ ਖੰਡ ਵੀ ਮਹੀਨ ਰਵਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਨੇ ਕੁਝ ਇਕ ਵਾਰੀ ਚੀਨੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਖੰਡ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, “ਫਰੀਦਾ ਏ ਵਿਸ਼ ਗੰਦਲਾ ਧਰੀਆਂ ਖੰਡੁ ਲਿਵਾਡਿ” ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਵੀ, “ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਖੰਡੁ ਦੂਧਿ ਨਪੁ ਸੰਚਸਿ ਤੂ ਬਨ ਚਾਤੁਰ ਰੇ।” ਵਾਰਿਸ ਦੀ ਖੰਡ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਵੀ ਚਖੋ, ਜਦੋਂ ਹੀਰ ਰਾਂਝੇ ਨੂੰ ਚਾਕ ਵਜੋਂ ਰਖਵਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਧਰਵਾਸਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ,

ਮੱਖਣ ਖੰਡ ਪਰਾਵਨੇ ਖਾਹ ਮੀਆਂ,
ਮਹਿੰ ਛੇਤ ਦੇ ਰੱਬ ਦੇ ਆਸਰੇ ਤੇ।
ਹੁਸਨ ਘਬਰੇ ਰਾਇਆ ਜਾਲ ਮੀਆਂ,
ਗੁਜਰ ਆਵਸੀ ਦੁੱਧ ਦੇ ਕਾਸਰੇ ਤੇ।
ਹੀਰ ਆਖਦੀ ਰੱਬ ਰੱਜਾਕ ਤੇਰਾ ਮੀਆਂ,
ਜਾਈਂ ਨਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਾਸਰੇ ਤੇ।
ਮਹਿੰ ਛੇਤਦੇ ਝੱਲ ਦੇ ਵਿਚ ਮੀਆਂ,
ਆਪ ਹੋ ਬਹੋਂ ਇਕ ਪਾਸਰੇ ਤੇ।
‘ਨਾਦਰ ਸਾਹ ਦੀ ਵਾਰ’ ‘ਚੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਸ਼ਬਦ

ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ

ਸਰਵਣ ਕਰੋ,

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਆਖੇ,
‘ਨਾਰਦ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਹੋ ਬਜਾਰੇ।
ਤੇ ਕਰ ਦਿਓ ਇਸ ਦੀ ਤਾਬਿਆ,
ਹਲਵਾਈ ਸਾਰੇ।
ਕੱਠੀ ਕਰ ਦਿਓ ਮੇਦਨੀ,
ਭਰ ਦਿਓ ਤਗਾਰੇ।
ਖੰਡ ਪੇਤੇ ਤੇ ਜਲੇਬੀਆਂ,
ਔਰ ਸ਼ੱਕਰਪਾਰੇ।
ਲੱਡੂ, ਮਠੇ ਮੋਹਨ ਭੋਗ,
ਤੇ ਗਰੀ ਛੁਹਾਰੇ।

ਨਾਰਦ ਆਵੇ ਨੁਾ ਕੇ,
ਬਹਿ ਵਰਤ ਉਪਾਰੇ।
ਪਰ ਰੋਟੀ ਖਾਹ ਦੁਆ ਦੇ,
ਬਹਿ ਠਾਕਰ ਦੁਆਰੇ।

ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਅਰਥਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਖੰਡ ਦੇ ਅਰਥ ਰਾਬ, ਸੀਰਾ ਤੇ ਗੰਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਖੰਡ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਅਰਥ ਟੁਕੜਾ, ਹਿੱਸਾ, ਭਾਗ, ਜ਼ੋਰਾ, ਕਣ ਆਦਿ ਹੈ। ਖੰਡ ਭੂਤਕਾਲਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਵਜੋਂ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਟੁੱਟਾ ਹੋਇਆ, ਭੰਗ, ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ, “ਅਥਿਨਾਸੀ ਨਾਹੀ ਕਿਛੁ ਖੰਡ” —ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ।

‘ਖੰਡ ਖੰਡ ਹੋਣਾ’ ਦਾ ਮਤਲਬ ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਟੁਕੜੇ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਭਗਤ ਰਵੀਦਾਸ ਦੀ ਤੁਕ ਹੈ, “ਖੰਡ ਖੰਡ ਕਰਿ ਭੋਜਨਿ ਕੀਨੋ ਤਉ ਨ ਬਿਸਰਿਓ ਪਾਨੀ॥” ਖੰਡ ਤੋਂ ਖੰਡਨ ਦਾ ਅਰਥ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ। ਇਸ ਦੇ

ਤੌੜਨ ਦੇ ਅਰਥ ਤੋਂ ਹੀ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਅਰਥ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, “ਆਪੇ ਠਾਕੁਰੁ ਸੇਵਕੁ ਆਪੇ ਆਪੇ ਹੀ ਪਾਪ ਖਮਡਨੁ” —ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ। ਖੰਡਰ ਵੀ ਟੁੱਟੀ ਭੱਜੀ ਇਮਾਰਤ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਖੰਡ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੇ ਅਰਥ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਵਿਕਾਸ ਕਰਕੇ ਭੂਮੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਟੁਕੜਾ, ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਇਲਾਕਾ, ਖੇਤਰ ਦੇ ਭਾਵ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਟੁਕੜਾ ਵੀ ਸਮੁੱਚੇ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਪਿਛੇ ਖੰਡ ਪਿਛੇਤਰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਝਾਤਖੰਡ, ਬੁੰਦੇਲਖੰਡ, ਹਰੇਲਖੰਡ, ਉਤਰਖੰਡ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ

ਇਸ ਭਾਵ ਦੀ ਚੋਖੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੰਗਲੀ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਬਨ ਖੰਡ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, “ਕੰਦ ਮੂਲ ਚੁਣਿ ਖਾਵਹਿ ਵਣ ਖੰਡ ਵਾਸਾ” —ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ। ਖੰਡ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਧਦਾ ਵਧਦਾ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦਾ ਅਰਥ ਦੇਣ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਵ ਖੰਡ, ਖੰਡ-ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਜਾਂ ਖੰਡ-ਵਰਭੰਡ ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟਾਂ ਵਿਚ, “ਨਉ ਖੰਡ ਪਿਰਥਮੀ ਫਿਰੈ ਚਿਰ ਜੀਵ”, ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਨੌਂ ਮਹਾਂਦੀਪਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ‘ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕਾ ਏਕੋ ਠਾਣਾ॥’ —ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ। ਵਰਭੰਡ ਸ਼ਬਦ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦਾ ਹੀ ਵਿਗਿਆਨ ਰੂਪ ਹੈ, ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ‘ਮ’ ਧੁਨੀ ‘ਭ’ ਧੁਨੀ ਵਿਚ ਵਟ ਗਈ ਹੈ। ਭਵ ਖੰਡਨਾ ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਜਨਮ-ਮਰਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ‘ਕੈਸੀ ਆਰਤੀ ਹੋਇ ਭਵ ਖੰਡਨਾ’ ਇਥੇ ਭਵ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਂਦ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਭੈਅ ਜਿਵੇਂ ਕਈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਖੰਡ ਸ਼ਬਦ ਭਾਵਦਾਯਕ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਪੁ ਦੇ ਅੰਤ

ਵਿਚ 34 ਤੋਂ 37ਵੀਂ ਪਉੜੀ ਤੱਕ ਆਤਮਿਕ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੰਡ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ—ਧਰਮ ਖੰਡ, ਗਿਆਨ ਖੰਡ, ਸਰਮ ਖੰਡ, ਕਰਮ ਖੰਡ ਤੇ ਸਚ ਖੰਡ।

ਖੰਡ ਦਾ ਅਰਥ ਤਰੇਤਾਂ ਜਾਂ ਖੱਪਿਆਂ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕੱਟਣ ਵਾਲੇ ਗੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਖੰਡਾ ਜਾਂ ਖੜਗ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਬਣੇ, ‘ਪੀਓ ਪਾਹੁਲ ਖੰਡਧਾਰ ਹੁਇ ਜਨਮ ਸੁਹੇਲਾ॥’ ਸ਼ਇਦ ਖੰਡਾ ਤੇ ਖੜਗ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਇਸੇ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹਨ। ਖੰਡਾ ਦਾ ਇਕ ਰੁਪਾਂਤਰ ਹੈ ਖੰਨਾ, ‘ਖੰਨਿਅਹੁ ਤਿਖੀ ਵਾਲਹੁ ਨਿਕੀ’, ‘ਖੰਨਾ ਸਗਲ ਰੇਨੁ ਛਾਰੀ।’ ਖੰਨ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਰਥ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਇਸ ਰੂਪ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵਰਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਟੋਟੇ ਹੋਣ ਦੇ ਭਾਵ ਤੋਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਆਸ਼ਾ ਹੈ, ‘ਹਉ ਤਿਸੁ ਵਿਟਹੁ ਚਉ ਖੰਨੀਐ ਮੈ ਨਾਮ ਕਰੇ ਪਰਗਾਸਾ॥’ (ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ) ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਨਾਮ ਦਾ ਚਾਨਣ ਦੇ ਦੇਵੇ ਮੈਂ ਉਸ ਉਤੇ ਕੁਰਬਾਨ (ਚਾਰ ਟੋਟੇ) ਹੋ ਜਾਵਾਂ। ਖੰਨਾ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਅਰਥ ਰੋਟੀ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਹੈ। ਅੱਧੀ ਜਾਂ ਕਈ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਵਿਚ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਖੰਨੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖੰਨੀ ਖੰਨੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣਾ ਇਕ ਮੁਹਾਵਰਾ ਵੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਗਰੀਬੀ ਜਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕਾਰਨ ਥੋੜਾ ਖਾਣ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ। ‘ਇਕਨਾ ਖੰਨੀ ਨੂੰ ਤਰਸਾਵੇ’, ਇਕ ਵੰਡ ਵੰਡ ਦੇਣੇ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਵੈਂ-ਸਾਹ ਹੁਸੈਨ।

ਕਿਸੇ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਕਾਂਡ, ਭਾਗ ਆਦਿ ਵੀ ਖੰਡ ਹੈ। ਰਤਨਮਾਲਾ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਖੰਡ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਣਿਤ ਦੇ ਸਮੀਕਰਣ ਵਿਚ ਖੰਡ ਦਾ ਅਰਥ ਗਿਣਤੀ ਜਿਹਾ ਵੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਗੁਣਨਖੰਡ। ਇਕਾਈ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਘੁਮਾਂ ਖੰਡ, ਸਾਲ ਖੰਡ, ਮਹੀਨਾ ਖੰਡ ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟਾਂ ਵਿਚ। ਫਿਰ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਤੋੜ, ਖੱਪਾ, ਦਰਾੜ ਆਦਿ ਵੀ ਹੈ। ਨਿਚੋੜੇ ਹੋਏ ਦਹੀਂ ਵਿਚ ਖੰਡ ਪਾ ਕੇ ਇਕ ਮਰਾਠੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਵਿਅੰਜਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀਖੰਡ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਰਧਾ ਵਜੋਂ ਚੰਦਨ ਲਈ ਵੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਥੀ ਦੰਦ ਨੂੰ ਦੰਦ-ਖੰਡ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਦੰਦ ਦਾ ਟੁਕੜਾ।

ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਖੰਡ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਰੁਪਾਂਤਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਮਸਲਨ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਖਾਂਡ, ਤਾਮਿਲ ਵਿਚ ਕਾਟੂ, ਕੰਨੜ ਵਿਚ ਕਿਆਦੀ। ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋਇਆ ਕੰਦ। ਕੰਦ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪਿਛੇਤਰ ਲੱਗ ਕੇ ਮਿੱਠੇ ਦਾ ਭਾਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-259-9353

ਜਿਵੇਂ ਕਲਾਕੰਦ, ਗੁਲਕੰਦ ਤੇ ਕੁਝ ਵਿਚ ਖੇਤਰ, ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਆਦਿ ਦਾ ਜਿਵੇਂ ਤਾਸਕੰਦ (ਤਾਸ਼ ਦਾ ਤੁਰਕਿਕ ਵਿਚ ਅਰਥ ਹੈ ਪੱਥਰ), ਸਮਰਕੰਦ (ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਯੁਧਖੇਤਰ, ਗਰੀਕ ਵਿਚ ਮਾਰਕੰਡ), ਯਾਰਕੰਦ (ਚੀਨੀ ਸ਼ਹਿਰ), ਉਜਕੰਦ ਆਦਿ। ਕੰਦ ਫਾਰਸੀ ਤੋਂ ਅਰਬੀ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਿਚ ਜਾ ਵੱਤਿਆ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਿਚ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟ ਬਣਿਆ ‘ਸਿਊਕਰ ਕੋਦੀ’ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਗਰ ਕੈਂਡੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋਇਆ ਪਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸੂਗਰ ਨਾਲੋਂ ਲੱਥ ਗਿਆ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਰਹਿ ਗਿਆ—ਕੈਂਡੀ। ਇਸ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਗਈ। ਕੈਂਡੀ ਮਿੱਠੀ ਅਰਥਾਤ ਖੰਡ ਦੀ ਗੋਲੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੱਛੇ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕੋਟਨ ਕੈਂਡੀ ਜਾਂ ਕੈਂਡੀ ਫਲੋਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਖੰਡ ਤੋਂ ਹੀ ਖਿੰਡਣਾ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੌਰਿਆ ਜਾਂ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਿਖਰ ਜਾਣਾ। ਖਿੰਡ-ਪੁੰਡ ਜਾਣਾ ਮੁਹਾਵਰਾ ਵੀ ਹੈ। ਫੁੱਲ ਆਦਿ ਦਾ ਖਿੰਡਣਾ ਵੀ ਖਿੰਡਣਾ ਨਾਲ ਜਾ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਖਿੰਡਨ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਖੁਸ਼ੀ ਆਦਿ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਫੈਲ ਜਾਣਾ। ਅਜਿਹਾ ਖੁਨ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੇ ਵਧਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭੁੱਜ ਕੇ ਖਿੰਡੀ ਹੋਈ ਵਸਤੂ ਜਿਵੇਂ ਮੱਕੀ ਜਾਂ ਫਟਕੜੀ ਨੂੰ ਖਿਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਿਲਰਨਾ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਰੂਪ ਹੈ। ਛੱਤ ਦੇ ਦੋ ਸਤੀਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਖਾਨਾ ਜਾਂ ਖਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ‘ਕਣਕ ਆਈ ਤੇ ਦੇ ਖਣ ਛੱਤ ਲਵਾਂਗੇ।’ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਖੰਡ ਤੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੰਡ ਅਰਥਾਤ ਅੰਡਜ, ਜੇਰਜ, ਸੇਤਜ ਉਤਭੂਜ ਨੂੰ ਖਾਣੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ‘ਕਈ ਕੋਟਿ ਖਾਣੀ ਅਰੁ ਖੰਡ’ —ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ। ਹੋਰ ਦੇਖੋ, ‘ਗਾਵਨਿ ਤੁਧਨੋ ਜੇਧ ਮਹਾਬਲ ਸੂਰਾ ਗਾਵਨਿ ਤੁਧਨੋ ਖਾਣੀ ਚਾਰੇ।’ ਖਾਣੀ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਖੰਡ ਦੇ ਟੁਕੜੇ, ਹਿੱਸੇ ਆਦਿ ਦੇ ਭਾਵ ਤੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਲੇ, ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸੁਨਾਮੀ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇਸ ਦਾ ਵਹਾਅ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਰੁਕਣ ਦੇ ਕੋਈ ਆਸਾਰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ। ਇਸ ਸੁਨਾਮੀ ਨੇ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਕੜ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ; ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਢਾਂਚਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹਨ, ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਮਾਜ ਹੈ। ਇਸ ਸੁਨਾਮੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਰੁੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਡੁੱਬ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੱਤਾ ‘ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਲੋਕ ਇਸ ਸੁਨਾਮੀ ਦੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹ-ਚੜ੍ਹ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੀ

ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ

ਕਾਮਯਾਬੀ ‘ਤੇ ਠਹਾਕੇ ਵੀ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪਹਿਲਾ ਸੂਬਾ ਹੈ, ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ‘ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਹੈ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਹੜ੍ਹ ਵਿਚ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਹਨ, ਔਰਤਾਂ ਹਨ।

ਔਰਤਾਂ ਮਾਂ ਹੈ, ਭੈਣ, ਪਤਨੀ, ਨੂੰਹ ਤੇ ਬੇਟੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਲੱਖਾਂ ਮਾਂਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੇ-ਸ਼ੁਮਾਰ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਵੀਰ ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਛੱਡ ਕੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਕੇ ਭਟਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਣਗਿਣਤ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਅਜਗਰ ਨਿਗਲ

ਹੁਣ ਮਾਂਵਾਂ ਦੇ ਜਾਗਣ ਦਾ ਵੇਲਾ

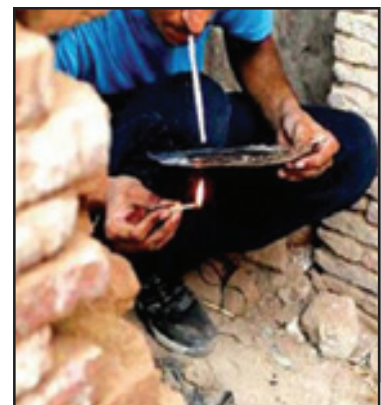
ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਣਗਿਣਤ ਬੇਟੀਆਂ ਦੇ ਬਾਪ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਕਾਰਨ ਤੜਫ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੌਤ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਰਹੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਮਾਂ, ਭੈਣ, ਪਤਨੀ, ਨੂੰਹ ਅਤੇ ਬੇਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਦੱਸੋ, ਬਰਬਾਦ ਕੌਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਲੁੱਟੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਘਰ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਧਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਬੇਵਸ ਅਤੇ ਲਾਚਾਰ ਖੜ੍ਹੀ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਇੰਨੀਆਂ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ੀਬਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਡੁੱਬ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਮਰ ਕੱਸਣੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸੁਨਾਮੀ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿਤਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਅੱਜ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਅਤਿ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ‘ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਲੋਕ ਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂ ਇਹਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਡਰੱਗ ਤਸਕਰੀ ਵਿਚ ਗੁੰਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੰਤਰੀ-ਸੰਤਰੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਰਹੱਦਾਂ ਉਤੇ ਧਰਨੇ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜੇ ਧਰਨੇ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਆ ਦੇ ਸਰਗਨੇ ਹਨ। ‘ਰਾਜੇ ਸੀਹ ਮੁਕਦਮ ਕੁਤੇ’ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਤੇ ਡੋਬਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਸਿਆਸਤ ‘ਤੇ ਕਾਬਜ਼

ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੇ ਰਖਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ‘ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਤੇ ਬੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦਾ ਜੋ ਉਤਲਾ ਅਮੀਰ ਵਰਗ ਹੈ, ਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰੇ-ਦਰਬਾਰੇ ਤਕੜੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕ ਚੱਕੀ ਦੇ ਦੋ ਪੁੜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਨੌਜਵਾਨ ਤਬਕਾ ਬੇਕਾਰੀ ਦੀ ਮਾਰ ਵਿਚ ਤੜਫਦਾ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ-ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਆਮ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਦੌਰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਬਾਪ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੋਕੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਹੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅੱਜ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਭੁੱਕੀ, ਚਰਸ, ਸਮੈਕ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਟੀਕਿਆਂ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੜਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੇਵਨ ਕਰ-ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਧੱਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੈਮਿਸਟਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਮ ਥਾਂਵਾਂ ਬਲਕਿ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਗੇਟਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸ਼ਰੇਆਮ ਨਸ਼ੇ ਵਿਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਨਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਪੁੜੀਆਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਫੜ-ਫੜ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਸੌਦਾਗਰਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲੂਟ ਵੀ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਕ ਜਮਾਤ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੇ ਧੀਆਂ ਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਰੱਬ ਨੇ ਕਲਮਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਸੁਣਿਆ ਵੀ, ਕਿ ਕਲਮ ਦੀ ਤਾਕਤ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਕਲਮਾਂ ਵਾਲੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਅਨਿਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੁਖਾਂਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਕਲਮਾਂ ਵਾਲੇ ਆਪ ਹੀ ਮੈਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਉਲਝ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਵੀ ਆਸ਼ਕ-ਮਾਸ਼ੂਕ ਤੇ ਜਾਮ ਤੱਕ ਹੀ ਸਿਮਟ ਗਈ ਹੈ।

ਬਸ ਹੁਣ ਇਕੋ ਇਕ ਆਸ ਬਾਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਾਂ ਉਤੇ। ਗੱਲ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ, ਬਹੁਤ ਔਖੀ ਤੇ ਕਠਿਨ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਾਂ ਜਾਗ ਉਠਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੌਸਿਆ ਦੀ ਕਾਲੀ ਬੋਲੀ

ਹਨੇਰੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ਜੋ ਜੁਗਨੂੰ ਟਿਮਟਿਮਾਉਂਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਦਾ ਚੰਦਰਮਾ ਬਣ ਕੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਔਰਤ ਅੱਜ ਭਰਪੂਰ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਪਿਤ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਮੂਹਰਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਰਤਾ ਕੁ ਹਲੂਣਾ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਜਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਪੰਜਾਬੀ ਔਰਤ ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਵਿਸਾਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਬਲੀਦਾਨ ਦਾ ਨਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ, ਭੈਣਾਂ, ਬੇਟੀਆਂ, ਪਤਨੀਆਂ ਤੇ ਨੂੰਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ; ਇਕ ਖਾਸ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਲੈ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਰਨਾ ਪਵੇਗਾ; ਲੀਡਰੀ ਤੇ ਚੌਧਰ ਦੀ ਹਵਾਸ ਨੂੰ ਪਰ੍ਹਾਂ ਸੁੱਟ ਕੇ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਿਵਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਬੋ-ਹਵਾ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਤੇ ਸਵੱਛ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਣ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੋ ਮਰਦ ਸਮਾਜ ਅੱਜ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਕਲੰਕ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਲੰਕ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲ ਕੇ ਧੋਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਤਿ ਔਖੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਮੁਹਿੰਮ ਵਾਂਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਨਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਔਰਤ ਅਗਰ ਠਾਣ ਲਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ? ਅੱਜ ਔਰਤ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਛਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਔਰਤ ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਹੈ, ਰਾਣੀ ਝਾਂਸੀ ਹੈ, ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ ਹੈ, ਸੁਨੀਤਾ ਵਿਲੀਅਮ ਹੈ, ਤੇ ਮਦਰ ਟਰੇਸਾ ਵੀ। ਫਿਰ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂਵਾਂ ਤਾਂ ਸ਼ੇਰਨੀਆਂ ਹਨ, ਬਹਾਦਰ ਹਨ, ਜੰਗਜੂ ਹਨ। ਆਓ! ਅੱਜ ਫਿਰ ਜਾਗਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਰ ਗੁਜ਼ਰਨ ਦਾ ਵਕਤ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਜਾਗੀਏ, ਉਠੀਏ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਚਾਈਏ। ਪੰਜਾਬ ਹਾਕਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜੱਟ, ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਜ਼ੋਰੀਂ ਦਾਨ ਮੰਗਦੀ ਸਰਕਾਰ

ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਖੋਹੂ ਅਫ਼ੀਅਲ ਰਵੱਈਏ ਨੇ ਭਾਰਤ ਭਰ ਦੇ ਖੇਤ-ਮਾਲਕ ਤਾਂ ਜਗਾ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਹੋਈ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕਮੁੱਠ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਰਾਹ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਉਸ ਕਟਾਰ ਵਾਲੇ ਵਰਗਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਾਹਰਗ ਚੀਰ ਕੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਮੈਂ ਨੱਕ ਤੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤੇਰੇ ਸੌਖਾ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਤੀਜਾ ਰਾਹ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ-ਮਿਥਿਹਾਸ ਦਾ ਮਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦਾ ਸਬਕ ਹੀ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦਾ ਸਰਬਨਾਸ਼ਕ ਯੁੱਧ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪਾਂਡਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹੱਕ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਪਿੰਡ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁਰਯੋਧਨ ਨੇ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ “ਪੰਜ ਪਿੰਡ ਤਾਂ ਕੀ, ਸੂਈ ਦੀ ਨੋਕ ਜਿੰਨੀ ਥਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ!” ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਵਿਰਵਾ ਕਰਨਾ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹੀ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਖੇਤੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਥਿਆਏ ਜਾਣ ਦਾ ਬਿਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਭਖਵਾਂ ਆਰਥਿਕ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੁੱਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਇਹਦੀ ਇਕ ਇਕ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੁਣਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਦੱਸਣ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਝਗੜਾ ਤਿੰਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ’ ਆਖ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਗਰਦਾਨ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ‘ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ’ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਧਾਰਾ ਜੱਟ ਦੀ

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ
ਸੰਪਰਕ: 011-42502364

ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਧਾਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈਣ ਲਈ 70-80 ਫ਼ੀਸਦੀ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਧਾਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੰਧਤ ਮਾਲਕਾਂ ਉੱਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜਕ-ਆਰਥਿਕ ਅਸਰ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੀਜੀ ਧਾਰਾ ਬਹੁ-ਫ਼ਸਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈਣ ਦਾ ਵੀ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਹੀ ਪੁਣਛਾਣ ਕਰੀਏ, ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਹੈ ਜੱਟ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਮਾਲਕ ਨਾ ਹੋਣਾ। ਇਹਦੀ ਟਕਸਾਲੀ ਮਿਸਾਲ ਅਦਿਸਦੇ ਅਤੀਤ ਤੋਂ ਉਹਦਾ ਆਪਣੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ ਮੁੱਲ ਮਿਥਣ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਹਰ ਪੈਦਾਕਾਰ ਹੀ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਇਹ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਚੀਜ਼ ਕਿੰਨੇ ਵਿਚ ਵੇਚੇਗਾ। ਇਕ ਜੱਟ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਾਹਕ, ਉਹ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮਾ, ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਉਹ ਕਿਸ ਭਾਅ ਖਰੀਦੇਗਾ। ਉਹਨੇ ਵੇਚਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੰਡੀ ਤੱਕ ਦੁਆਈ ਤੋਂ ਵੀ ਸਸਤੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਗਲਣ ਲਈ ਛੱਡਣੀ ਜਾਂ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਸੁੱਟਣੀ ਹੈ, ਇਹ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹਥਿਆਉਣ ਵੱਲ ਇਹੋ ਰਵੱਈਆ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਉਹਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਥਿਆਉਣ ਉੱਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਉਂ ਗੱਲ ਉਸ ਸੋਚ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਸੋਚ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹੁਣ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਜ਼ਮੀਨੀ ਬਿਲ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਦਿਲੋਂ ਮਾਲਕ ਪਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਹਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੱਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਉਹਨੂੰ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਜਰ ਤੋਂ ਦੇ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ, ਅਧੂਰਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਹਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚੀਜ਼ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਅਗੇਤਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲੈਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ? ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ, ਇਹ ਨੀਤੀ

ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ‘ਹਜ਼ੂਰ ਮਾਈ-ਬਾਪ’ ਰੂਪ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛਿਪਦਾ; ਅਨਪੜ੍ਹ, ਪਛੜੇ, ਬੇਸਹਾਰਾ ਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਜਥੇਬੰਦ ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਉਜਰ ਵੈਸੇ ਹੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਬਹੁਤੀ ਲਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦੀ। ਵਿਰਲੀ-ਟਾਂਵੀਂ ਸੜਕ, ਰੇਲ ਜਾਂ ਨਹਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁਚਾਉਂਦੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਚੀਰਦੀ ਹੋਈ ਲੰਘਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਛਾਉਣੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਟੁਕੜੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਓਪਰੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹਥਿਆਉਣ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਸਮਝ ਕੇ ਸਹਿ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੱਟ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਰੋਸ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਜਾਗਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਫ਼ੌਜੀ ਪਿਤਾ ਅਜੀਬ ਕਿੱਸਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਹੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ, ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ ਛਾਉਣੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੋਚਿਆ, ਤਾਂ ਜੱਟਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਛਾਉਣੀ ਲਈ ਸ਼ੁਭ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੀ। ਇਥੇ ਭੂਤ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਜੇ ਕਹੋ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਦੇਵਾਂਗੇ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਆਦਮੀ ਲੋਹੇ ਦੇ ਛਾਣਨੇ ਵਿਚ ਅੰਗਿਆਰ ਪਾ ਕੇ ਦਰਖਤ ਉੱਤੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਕੁਝ-ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਮਗਰੋਂ ਛਾਣਨਾ ਹਿਲਾਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗਿਆੜੇ ਕਿਰਨ ਲੱਗਣ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਭੂਤ-ਭਾਤ ਤਾਂ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੱਤਬੱਤ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਚੰਗਿਆੜਿਆਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸੋਧ ਕੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਭੂਤ ਬਣਿਆ ਆਦਮੀ ਕੂਕ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਆ ਡਿੱਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆ ਕਹਿੰਦਾ, “ਵੁਹ ਪੜਾ ਟੁਮਾਰਾ ਭੂਤ, ਆਗੇ ਸੇ ਨਾ ਟੁਮ ਕੇ ਡਰਾਏਗਾ, ਨਾ ਹਮ ਕੇ ਡਰਾਏਗਾ!” ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਮਿਥ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਪਰ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਸੰਬੰਧੀ ਸਾਡੇ ਮੱਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਜੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਕਦੀ-ਕਦਾਈਂ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੋਵੇ, ਛੱਡਣ ਲਈ ਸੌਖਿਆਂ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਿੱਛੋਂ ਬੰਨ੍ਹੇ ਲੋਹੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਵਾਂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਉਸਰਨ ਵਾਲੇ, ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ‘ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ’ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਤਾਂ ਆਖਰ ਚਾਹੀਦੀ ਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਣਦਿਆਂ ਖੇਤੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨੀਤੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਪਰ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ। ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ ਕਿ ਗ਼ੁਲਾਮ ਦੇਸ ਵਿਚ ਰੁਕਿਆ ਰਿਹਾ ਵਿਕਾਸ ਲੀਹ ਉੱਤੇ ਪਿਆ ਤਾਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਰੇਲਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਰਖਾਨੇ, ਫ਼ੈਕਟਰੀਆਂ, ਡੈਮ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਭੂਗੋਲਕ ਹਾਲਤ ਕਾਰਨ ਛਾਉਣੀਆਂ ਤੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਆਦਿ ਉਸਰਨ ਲੱਗੇ। ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ ਵਿਚ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਆਦਿ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਨਾ। ਵਿਕਾਸ ਵਾਸਤੇ ਦੇਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਰੋਲਾ ਪਾ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਅਤੇ ਵੱਧ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਹਥਿਆਈ ਜਾਣ ਲੱਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਚੇਤੇ ਹੈ, ਸੱਤ-ਅੱਠ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਨੇ ਉਹ ਖੇਤ-ਮਾਲਕ ਦਿਖਾਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਕੁੰਡੇ ਖੜਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਿਸਾਨ-ਦੋਖੀ ਨੀਤੀ

ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਤਿੱਖੀ ਹੋਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ ਜੋ ਐਲਾਨੀਆ ਅੰਬਾਨੀ-ਅਦਾਨੀ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਇਕ ਦੇਖਣਜੋਗ ਪੱਖ ਇਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੀ ਅੱਖ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੇਤੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਟੁਕੜੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਉਜੜੇ ਤੇ ਬੇਆਬਾਦ ਵੀ ਪਏ ਹੋਣ, ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਮੌਦੀ ਜੀ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਜਾਓ, ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਸੂਤੀ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪੈਦਾਕਾਰ ਰਹੇ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰੇਲ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਨੇਕ ਉਜੜੇ ਤੇ ਬੇਆਬਾਦ ਪਏ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦਿੱਸਣਗੇ। ਉਹ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਸਨਅਤ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਕਦਮ ਮਿਲਾ ਕੇ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ

ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਐਨ ਵਿਚਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਅਨੇਕ ਬੰਦ ਹੋਏ ਕਾਰਖਾਨੇ ਬੇਆਬਾਦ ਪਏ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਅਪਰਾਧੀਆਂ, ਨਸ਼ੇਤੀਆਂ ਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅੱਡੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਮਾਲਕੀ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਚਾਂਦੀ ਬਣੀ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮਾਲਾਂ ਜਾਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਫ਼ਲੈਟਾਂ ਵਿਚ ਪਲਟਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲੈ ਕੇ ਸੋਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਢੁੱਕਵੀਂ ਥਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਆਦਿ ਵਾਸਤੇ ਲੈਣ ਦਾ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੀ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਰਕਾਰ-ਪੱਖੀ ਬੁਲਾਰੇ ਟੀ.ਵੀ. ਦੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਅਜੀਬ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, “ਕਿਸਾਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਹਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਾਲ ਇਹਦੀ ਟੁਕੜੇਬੰਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।” ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਕਿ **ਕਾਰਪੋਰੇਟ-ਪੱਖੀ ਤੇ ਕਿਸਾਨ-ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਗੱਲਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਵਰਤਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਸਾਡੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਤੇ ਭਾਰੇ-ਗੌਰੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਜੋ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਖ, ਸਭ ਨਰੋਏ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਕੇ, ਉਭਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਜੀਵ-ਬਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨਰਬਲੀ ਦੀ ਬੜੀ ਮਹਿਮਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਦੇਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਹਾਂਯੋਗ ਵਿਚ ਜੱਟ ਦੀ ਨਰਬਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਬਲੀ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੰਕੋਚ ਅਤੇ ਬਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਜਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ, ਸਾਡੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੱਟ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਕੀ**

ਸੱਤਰ ਫ਼ੀਸਦੀ ਕਿਸਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਖਹਿਤਾ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਉਹਨੇ ਕਿਥੋਂ ਲਏ ਹਨ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਥੇ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਵੀ ਵਾਜਬ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਐਲਾਨ ਵਿਚ ਵੰਡਣ ਸਮੇਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਟੁਕੜੇਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ? ਜਦੋਂ ਦੇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਧੀਰੂਭਾਈ ਅੰਬਾਨੀ ਗੁਜਰਿਆ, ਉਹਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਨਾ ਕੇਵਲ ਵੰਡ ਹੋਈ ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੰਡ ਬੜੇ ਕਾਟੋ-ਕਲੋਸ਼ ਮਗਰੋਂ ਹੋਈ। ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਜਨਤਕ ਹਿਤ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਕਰੇਗੀ ਜਾਂ ਸੁਫਨਾ ਵੀ ਲਵੇਗੀ? ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਵਿਰਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜਕ-ਆਰਥਿਕ ਅਸਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਈ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਮਲ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਦੀ ਜਾਂ ਵੀਹ-ਤੀਹ ਮੰਜਲੇ ਫ਼ਲੈਟ ਉਸਾਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਿੱਟੀ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਮਿੱਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੱਟ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਮਿੱਟੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜੀਵਤ ਹੋਂਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੱਟ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਤਰ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਨਾਲ ਲੜਦਾ-ਝਗੜਦਾ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਕਾਰਨ ਕੇਵਲ ਉਹਦੀ ਮਾਇਕ ਕੀਮਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਕਦਰ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੱਟ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਗਿਰੀ ਉਹਨੂੰ ਪਾਲਕ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਬਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਨੂੰ ਪਾਲਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਜੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮਾਂ ਆਖਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਉਹ ਭੋਇਂ ਵਿਚ ਬੀ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੋਇਂ ਨੂੰ ਸੀਸ ਝੁਕਾ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੇਟ ਭਰਨ ਵਾਸਤੇ ਭਰਵੀਂ ਫਸਲ ਦੇਵੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, “ਜੀਆ-ਜੰਤ ਦੇ ਭਾਗੀ, ਚਿਤੀ-ਚਤ੍ਰੰਗੇ ਦੇ ਭਾਗੀ, ਡੰਗਰ-ਵੱਡੇ ਦੇ ਭਾਗੀ, ਆਏ-ਗਏ ਦੇ ਭਾਗੀ, ਰਾਹੀ-ਪਾਧੀ ਦੇ ਭਾਗੀ, ਹਾਲੀ-ਪਾਲੀ ਦੇ ਭਾਗੀ, ਸੀਰੀ-ਸਾਂਝੀ ਦੇ ਭਾਗੀ, ਸਕੇ-ਸਬੰਧੀ ਦੇ ਭਾਗੀ” ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ “ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਭਾਗੀ!” ਜੱਟ ਦੀ ਇਸ ਅਰਦਾਸ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅਨੇਕ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਹਿਤ ਵੀ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚ ਹੁੰਦਿਆਂ ਭਾਜਪਾ ਬਹੁ-ਫ਼ਸਲੀ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨ ਲਏ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਹੋਰ ਅਨੇਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਾਂਗ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਹਨੇ ਪਲਟੀ ਮਾਰ ਲਈ। ਉਹ ਖੇਤੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖੋਹ ਕੇ ਧਨਾਵਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਨੀ ਉਤਾਵਲੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬਿਲ ਪਾਸ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹਿਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਚੋਰ-ਮੋਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣ ਲਈ ਵਾਹ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਤਾਂ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ “ਸੰਸਦੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣਾ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਤੋੜਦਾ ਹੈ।” ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਚਾਲ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਤੋੜ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿਆਦ ਮੁੱਕਣ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੁੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਉਹੋ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਢੰਗ ਅਪਣਾ ਕੇ ਵੀ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਾਉਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਜਿਉਂ-ਦੀ-ਤਿਉਂ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ-ਖੋਹੂ ਅਤੀਅਲ ਰਵੱਈਏ ਨੇ ਦੇਸ ਭਰ ਦੇ ਖੇਤ-ਮਾਲਕ ਤਾਂ ਜਗਾ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਹੋਈ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕਮੁੱਠ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਰਾਹ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਉਸ ਕਟਾਰ ਵਾਲੇ ਵਰਗਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਾਹਰਗ ਚੀਰ ਕੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਮੈਂ ਨੱਕ ਤੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤੇਰੇ ਸੌਖਾ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਤੀਜਾ ਰਾਹ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ-ਮਿਥਿਹਾਸ ਦਾ ਮਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦਾ ਸਬਕ ਹੀ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦਾ ਸਰਬਨਾਸ਼ਕ ਯੁੱਧ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪਾਂਡਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹੱਕ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਪਿੰਡ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁਰਯੋਧਨ ਨੇ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ “ਪੰਜ ਪਿੰਡ ਤਾਂ ਕੀ, ਸੂਈ ਦੀ ਨੋਕ ਜਿੰਨੀ ਥਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ!” ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਵਿਰਵਾ ਕਰਨਾ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹੀ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

“ਦਫ਼ਾ ਹੋ... ਬਦਮਾਸ਼... ਕੁੱਤਾ... ਬੇਸ਼ਰਮ... ਬਦਜਾਤ। ਸੱਦਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਖਸਮ ਨੂੰ। ਕਰਾਵਾਂ ਤੇਰੇ ਡੱਕਰੇ... ਤੈਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਆਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ... ਤੇਰੀ ਧੀ ਭੈਣ ਨਹੀਂ?”

ਜੂਨੀ ਤੇਜ਼ ਤੇਜ਼ ਕਦਮ ਪੁੱਟਦੀ ਖਲਵਾਤੇ ਵੱਲ ਤੁਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਵੱਡੀ ਟੋਕਰੀ ਤੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਭਾਫ਼ ਛੱਡਦਾ ਸੋਮਾਵਾਰ ਸੀ। ਉਸ ਟੋਕਰੀ ਲਾਹ ਸੋਮਾਵਾਰ ਦਾ ਢੱਕਣ ਚੁੱਕ ਤੱਕਿਆ। ਸੋਮਾਵਾਰ ਨੱਕੋ-ਨੱਕ ਗੁਲਾਬੀ ਰੰਗ ਦੀ ਚਾਹ ਜੋ ਉਬਾਲੇ ਖਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨ ਜੋ ਧਾਈ ਛਿੱਬ ਰਹੇ ਸਨ, ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਪੂਲਾ ਮੁਕਾ ਬਹਿੰਦੇ ਗਏ। ਜੂਨੀ ਦਾ ਪਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਪੂਲਾ ਛਿੱਬ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜੂਨੀ ਦੀ ਮਾਂ ਹੱਥ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਮਾਜ਼ਨ ਦੀ ਬਾਰੂ ਲੈ, ਧਾਈ ਦੇ ਲੱਗੇ ਢੇਰ ਤੋਂ ਘਾਹ ਦੇ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਤੀਲੇ ਤੇ ਕੇਸਰੀ ਨਿਖੇੜ ਰਹੀ ਸੀ।

ਟੋਕਰੀ ਵਿਚੋਂ ਜੂਨੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪਿਤ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੱਕੀ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਕੱਢ ਕੇ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਗੁਲਾਬੀ ਰੰਗ ਦੀ ਚਾਹ ਨਾਲ ਪਿਆਲੇ ਭਰ ਭਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਬੰਮ੍ਹਾਂਦੀ ਗਈ। ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨ ਖੁਸ਼ ਖੁਸ਼ ਫੂਕਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਚਾਹ ਪੀਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਕਿਸਾਨ ਆਪੋ ਵਿਚ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ।

“ਤੂੰ ਵੀ ਆ ਨਾ”, ਜੂਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ‘ਵਾਜ਼ ਮਾਰ ਕੇ ਆਖਿਆ। ਮੁਹੰਮਦ ਆਪਣੇ ਪੇਟ ਤੋਂ ਬੱਕਰੇ ਦੀ ਖੱਲ ਦਾ ਪਟਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਜੂਨੀ ਨੇ ਚਾਹ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਭਰ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜਾਇਆ ਤੇ ਟੋਕਰੀ

ਸਰਨ ਸਿੰਘ

ਵਿਚੋਂ ਮੱਕੀ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਵੀ ਕੱਢ ਕੇ ਦਿੱਤੀਆਂ। “ਤੂੰ ਵੀ ਆ ਨਾ ਮਾਂ... ਘੁੱਟ ਚਾਹ ਦਾ ਪੀ ਲੈ”, ਜੂਨੀ ਮਾਂ ਵੱਲ ਪਰਤ ਕੇ ਬੋਲੀ।

“ਪੀ ਲੈਣ ਦੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ... ਮੈਂ ਪਿਛੋਂ ਪੀਵਾਂਗੀ”, ਉਸ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਫੇਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

“ਪੀ ਲੈ... ਪਿਆਲਾ ਵਿਹਲਾ ਹੈ”, ਜੂਨੀ ਨੇ ਮਾਂ ਲਈ ਚਾਹ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਭਰ ਦਿੱਤਾ।

“ਜੇ ਕਿਸੇ ਸੱਤੂ ਲੈਣੇ ਨੇ ਤਾਂ ਉਹ ਲੈ ਲਵੇ।” ਉਸ ਟੋਕਰੀ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡਾ ਪਿਆਲਾ ਕੱਢ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਬੁਰਕੀ ਬੁਰਕੀ ਸੱਤੂ ਪਿਆਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾ ਲਏ ਤੇ ਚੌਥਾ ਪਿਆਲਾ ਨਮਕੀਨ ਚਾਹ ਦਾ ਪੀਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਦੋ ਦੋ ਰੋਟੀਆਂ ਉਸ ਹੋਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੀਆਂ।

“ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਤੇਰੀ ਸਾਰੀ ਧਾਈ ਛਿੱਬੀ ਜਾਏਗੀ ਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਅਸੀਂ ਖਿਜ਼ਰੇ ਦੀ ਛਿੱਬਤਨੀ ਹੈ”, ਸੁਬਹਾਨਾ ਬੋਲਿਆ।

ਨਿਬਰਾ ਚਾਹ ਪੀ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਸ ਚਿਲਮ ਵਿਚ ਤਮਾਕੂ ਭਰਿਆ ਤੇ ਕਾਂਗੜੀ ਵਿਚ ਚਿਮਟੇ ਨਾਲ ਅੰਗਾਰ ਕੱਢ ਤਮਾਕੂ ‘ਤੇ ਧਰ ਤਮਾਕੂ ਪੀਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਜੂਨੀ ਦੀ ਮਾਂ ਜਦ ਵਿਆਹ ਕੇ ਅਸਦਬਟ ਲਿਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਕੁਝ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਹਾਜ਼ੀ ਖਿਜ਼ਰ ਬੇਗ ਚੱਕਦਾਰ ਦਾ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਮਕਾਨ ਉਸ ਦੇ ਪਿਉ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦਾ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਅਸਦਬਟ ਹਰ ਤੀਜੇ ਚੌਥੇ ਸਾਲ ਉਸ ਦੀ ਛੱਤ ਦੀ ਛੇਹ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਮਕਾਨ ਕੀ ਸੀ, ਬਸ ਝੋਪੜੀ ਸੀ। ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪ ਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਡੰਗਰ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਸਨ।

ਜੂਨੀ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਕਈ ਬੱਚੇ ਜੰਮੇ, ਪਰ ਜਿਉਂਦੇ ਨਾ ਰਹੇ। ਜੂਨੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਂ ਥਾਂ ਅਸਤਾਨੇ ਪੂਜੇ... ਤਾਰੂਆਂ ਵੰਡੀਆਂ, ਬੱਕਰੇ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤੇ। ਜੂਨੀ ਗਰੀਬ ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਅਣਮੁੱਲੀ ਦਾਤ ਸੀ। ਗਰੀਬੀ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਲਾਭ ਪਿਆਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜੂਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਜੂਨੀ ਜਦ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਹੋਈ ਉਸ ਦੀ ਮੰਗਣੀ ਉਸ ਦੀ ਭੂਆ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਮੁਹੰਮਦ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ। ਜੂਨੀ ਇਸ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੀ ਮੁਟਿਆਰ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਖਿਚਵੇਂ ਨਕਸ਼ ਨੈਣਾਂ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਜੂਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਦਾ ਚਰਚਾ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਿਚ ਲੁਕੇ-ਛਿਪੇ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਇਕ ਮੁੰਡਿਆਂ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ‘ਤੇ ਅੱਖ ਰੱਖੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦੀ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਕਿਸਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਬੜਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੁੰਡੇ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਨਾ ਕਰਦੇ, ਆਮ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸ਼ਾਮ

ਧਾਈਂ ਦਾ ਢੇਰ

ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਨਹਾਮਾ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਸ. ਸਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਕਈ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਮਾਹੌਲ ਪ੍ਰਚੰਡ ਰੂਪ ਵਿਚ ਝਾਤੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਦਿਸ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਵਿਚ ਇਕ ਨਾਵਲ ਵੀ ਲਿਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿਆਂ ਵਿਚ ‘ਨੰਗੀ ਧੁੱਪ ਦੇ ਵੈਰੀ’, ‘ਪੰਜ ਪੀਰ’, ‘ਭੌਂ ਭਾਲ’, ‘ਭੁਲੇਖਾ’ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ‘ਧਾਈਂ ਦਾ ਢੇਰ’ ਨਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੇਵਸੀ ਦੀ ਬਾਤ ਤਾਂ ਪਾਈ ਹੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਬਦਲ ਰਹੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੁਰਾਣਾ ਢਾਂਚਾ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਹੋਣ ਨਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਦਾ ਜੋ ਸਾਹ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸੁੱਖ-ਸੁਨੇਹਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਨੂੰ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗੱਪਾਂ ਮਾਰਨ ਬਹਿ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਗੁੜਗੁੜੀ ਛਿਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਘੜਾ ਤੁਮਕਨਾੜੀ ਲੈ ਗਾਣ ਬਹਿ ਜਾਂਦੇ।

ਜੂਨੀ ਪਿਉ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਬੱਚੀ ਹੀ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦਰ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜੂਨੀ ਦੇ ਹੁਸਨ ਨੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨਾਂ ਟੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਹਰ ਟੋਲੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਆਸ਼ਕ ਸੀ। ਜੂਨੀ ਨੂੰ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਹਿੱਕ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਧੜਕਣ ਨਾ ਪੁੰਗਰੀ। ਜੂਨੀ ਜਿੰਨੀ ਸੁੰਦਰ ਸੀ, ਉਨੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਹੁਸਨ ਤੋਂ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਫਸੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਜੂਨੀ ਖਾਤਰ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਟੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਖੜਕ ਪਈ। ਜੂਨੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ... ਉਸ ਦੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਜੂਨੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ, ਪਰ ਬਿਨਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਵਿਆਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ? ਕਰਜ਼ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਾ ਦਿਸਿਆ। ਆਖਰ ਪੈਸੇ ਲਵੇ ਕਿਸ ਤੋਂ। ਇਕ ਦਿਨ ਜੂਨੀ ਦਾ ਪਿਉ ਬਿਮਾਰ ਪੈ ਗਿਆ। ਤੇਜ਼ ਬੁਖਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਰ ਦਿਨ ਹੀ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਤਾਪ ਉਤਰਨ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈਆਂ।

ਚੱਕਦਾਰ ਦਾ ਮੁਨਸ਼ੀ ਅੱਸੂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਵਾਂਗ ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਪਿੰਡ ਆ ਗਿਆ। ਧਾਈਂ ਛਿੱਬ ਕੇ ਲੈਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਨੰਬਰਦਾਰ ਵਲੀ ਮੀਰ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਠਹਿਰਿਆ ਸੀ। ਜੂਨੀ ਦਾ ਘਰ ਵੀ ਨੰਬਰਦਾਰ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਮੁਨਸ਼ੀ ਪੈਂਤੀਆਂ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਦਾ, ਮਾਤਾ ਦੇ ਦਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਚਿਹਰਾ, ਉੱਚੇ ਉੱਚੇ ਪੀਲੇ ਥਿਮ੍ਹਾਂ ਵਾਲੇ ਦੰਦ, ਰੰਗ ਕਾਲਾ, ਤੇ ਲੰਮੇ ਪਤਲੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਬੰਦਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨ ਉਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਮੁਜਾਰੇ ਸਨ। ਇਸ ਭੈੜੀ ਜਿਹੀ ਸ਼ਕਲ ਦਾ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਕਰ ਕੇ ਇੰਨਾ ਬਦਮਸ਼ਤ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਮੂੰਹ ਮੁਜਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਵੀ ਨਾ ਕਰਦਾ। ਆਮ ਰਵਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਡੇ, ਮੁਰਗੇ, ਘਿਉ, ਮੱਖਣ, ਸਬਜ਼ੀ ਆਦਿ ਲਿਆ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੋਈਏ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਗਏ।

ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਜੁਆਨ ਮੁਜਾਰਾ ਘੁੱਟਣ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਰਸੋਈਏ ਨੇ ਚਾਹ ਪਰਾਉਂਦੇ ਤੇ ਉਬਲੇ ਅੰਡੇ ਉਸ ਅੱਗੇ ਆਣ ਧਰੇ।

“ਅਸਦਬਟ ਨਹੀਂ ਦਿਸਿਆ?” ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਪੁਛਿਆ।

“ਉਹ ਤੇ ਜਨਾਬ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ... ਵਿਚਾਰੇ ਨੂੰ ਵਜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।”

“ਅੱਛ... ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਫਸਲ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ ਵਲੀ ਮੀਰ।”

“ਉਹ ਤੇ ਹਜ਼ੂਰ ਅਸਾਂ ਐਤਕੀਂ ਵਟ ਲਈ ਹੈ।”

“ਉਸ ਦਾ ਲੜਕਾ ਹੈ ਕੋਈ?”

ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣ ਲਈ ਵਲੀ ਮੀਰ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਜੂਨੀ ਦੇ ਸਲਾਮ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਰੁਚੀ ਮੋੜੀ। ਜੂਨੀ ਨੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਅੱਗੇ, ਲੱਤਾਂ ਤੋਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆਂ ਚੁਜ਼ਾ, ਪਿਆਲੇ ਵਿਚ ਅੱਧ ਕੁ ਸੇਰ ਮੱਖਣ ਤੇ ਗੰਢ ‘ਚ

ਬੰਨ੍ਹੇ ਦਰਜਨ ਕੁ ਅੰਡੇ ਧਰ ਦਿੱਤੇ।

“ਕੀ ਹੈ?” ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਹੁੱਕੇ ਦੀ ਨਲੀ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਮਾਂ ਨੇ ਭੇਜੇ ਹਨ।”

ਪਿਉ ਤੇਰਾ ਅਜੇ ਮਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ?” ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੇ ਬਦਬੂ ਵਾਲੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ

ਪੰਡਿਤ ਵਿਸ਼ੂ ਨਾਥ ਵਲੋਂ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਖਿੱਚੀ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਮੁਟਿਆਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ। ਵਿਸ਼ੂ ਨਾਥ ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੁਣ ਜੂਨੀ ਕੁਝ ਬੋਲ ਨਾ ਸਕੀ।

ਵਲੀ ਮੀਰ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸਮਝ ਕੇ ਉਥੋਂ ਤਿਤਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਵਲੀ ਮੀਰ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦਾ ਭੋੜੀ ਸੀ। ਉਸ ਕਈ ਇਕ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੇ ਆਖਣ ‘ਤੇ ਕੁਟਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਈ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਪੱਤ ਵੀ ਲਾਹੀ ਸੀ। ਵਲੀ ਮੀਰ ਜੂਨੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਲਿਆਣ ਦਾ ਕਈ ਵਾਰ ਜਤਨ ਭਾਵੇਂ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ।

“ਤੇਰਾ ਕੀ ਨਾਂ ਹੈ? ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਜੂਨੀ।”

“ਜਾਹ, ਮਾਂ ਨੂੰ ਆਖ ਦੇ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੇਰਾ ਪਿਉ ਹੁਣ ਮਰ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮਰੇ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਹੈ।”

“ਹਜ਼ੂਰ...” ਜੂਨੀ ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਜ਼ਬਾਨ ਹੀ ਖਿੱਚ ਲਈ, ਉਹ ਕੰਬਦੀ-ਕੰਬਦੀ ਉਠ ਕੇ ਜਾਣ ਲੱਗੀ।

“ਕਿੱਥੇ ਚਲੀ ਹੈ?”

“ਘਰ।”

“ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਲੈ ਜਾ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੋੜ।”

“ਕਿਉਂ ਜਨਾਬ... ਇਹ ਤੇ ਮਾਂ ਨੇ ਤੁਸਾਂ ਲਈ ਘੱਲੀਆਂ ਹਨ।”

“ਲੈ ਜਾਹ... ਬਹੁਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਕਰ।” ਜੂਨੀ ਨੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਾਪਸ ਚੁੱਕ ਲਈਆਂ ਤੇ ਘਰ ਪਰਤ ਆਈ।

ਜੂਨੀ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਤੱਕ ਵਲੀ ਮੀਰ, ਮੁਨਸ਼ੀ ਕੋਲ ਪਰਤ ਆਇਆ, “ਹਜ਼ੂਰ... ਕਬੂਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਸੋਹਣਾ ਮੱਕਾ ਸੀ।”

“ਬਕ ਬਕ ਨਾ ਕਰ... ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਮੇਰੀ

ਸਬੀਲ ਦਾ। ਹੁਣ ਵੇਖ ਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ।” ਵਲੀ ਮੀਰ ਨੂੰ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਭਾਵੇਂ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਇਆ।

“ਵਲੀਆ, ਅੱਜ ਤੱਕ ਤੂੰ ਇਸ ਪਰੀ ਦਾ ਦੱਸਿਆ ਹੀ ਨਾ।”

“ਹਜ਼ੂਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਮੈਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਹਟਿਆ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਵੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਂ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਪਿਉ ਕਿਤੇ ਮੰਨਿਆ ਹੀ ਨਾ, ਆਖਣ ਲੱਗਾ, ਮੈਂ ਧੀ ਨੂੰ ਸੌਂਕਣ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦੇਣਾ।”

ਮੁਨਸ਼ੀ ਹੁੱਕੇ ਦਾ ਧੁੰਮਾਂ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਨੂੰ ਜੂਨੀ ਦੀ ਮਾਂ ਉਹੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਚੁਕ ਕੇ ਆਈ। ਉਸ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਕਸਾਬਾ ਲਾਹ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਧਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਤਰਲੇ ਪਾਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਥਰੂ ਤਰਨ ਲੱਗ ਪਏ।

“ਤੇਰੇ ਰੋਣ-ਧੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਆਉਂਦਾ। ਤੂੰ ਹੀ ਦੱਸ, ਜਦ ਤੇਰਾ ਖਸਮ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਅੱਧਾ ਮਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ ਤੇ ਤੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕੌਣ ਹੈ ਤੇਰਾ... ਕੌਣ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ?”

“ਜਨਾਬ ਮੈਂ ਇਸੇ ਫਸਲ ਜੂਨੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਾਂਗੀ ਤੇ ਮੁੰਡਾ ਘਰ ਲਿਆਵਾਂਗੀ।”

“ਵਿਆਹ ਕਰੇਗੀ! ਪੈਸੇ ਹਨ ਨੀ?”

“ਜਨਾਬ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਉਚਾ... ਤੁਹਾਡੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ... ਗਰੀਬਾਂ ‘ਤੇ ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰੋ।” ਉਸ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੇ ਪੈਰ ਫੜ ਲਏ।

“ਅੱਛ... ਅੱਛ... ਕਰ ਲੈ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ। ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ ਤੈਨੂੰ ਪੈਸੇ।”

ਉਸ ਆਪਣੇ ਅੱਥਰੂ ਪੂੰਝੇ। ਉਹਦਾ ਚਿਹਰਾ ਖਿੜ ਗਿਆ।

“ਅੱਛਾ ਜਾਹ ਪਰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਜੂਨੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀ...” ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਧੁੰਧੇ ਦੀ ਹਵਾੜੁ ਹਵਾ ਵਿਚ ਰਲਾਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

“ਸਮਝ ਗਈ ਨਾ... ਜ਼ਰਾ ਠਹਿਰ ਕੇ...”

“ਅੱਛਾ”, ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਸੋਚਦੀ-ਸੋਚਦੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਟੁਰ ਗਈ।

ਮੁਨਸ਼ੀ ਖਾਣਾ ਖਾ ਕੇ ਬਿਸਤਰ ‘ਤੇ ਬੈਠਾ ਤਮਾਕੂ ਪੀ ਰਿਹਾ ਸੀ... ਵਲੀ ਮੀਰ ਉਸ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਜੂਨੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਟੋਕਰੀ ਵਿਚ ਅਖਰੋਟ ਲੈ ਕੇ ਆਈ।

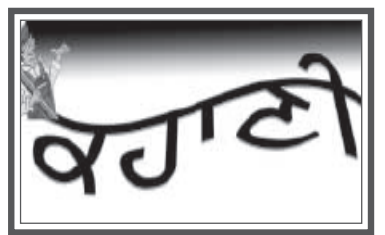
“ਕੀ ਹੈ?” ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਖਹੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਜਨਾਬ ਮਾਂ ਨੇ ਭੇਜੇ ਹਨ।”

“ਅੱਛਾ, ਅੱਛਾ ਬਹਿ ਜਾ। ਵਲੀਆ ਅੰਦਰ ਰੱਖ।” ਉਹ ਟੋਕਰੀ ਲੈ ਉਠ ਗਿਆ।

“ਇਥੇ ਬਹਿ।” ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਲੱਤਾਂ ਘੁੱਟ।” ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਘੁੱਟਣ ਉਹ ਬਹਿ ਗਈ। ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਜੂਨੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਪਕੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਖਿੱਚ ਲਿਆ। ਉਹ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਬੇਜ਼ਾਨ ਜਿਹੀ ਬਣ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦਾ ਆਖਾ ਮੰਨਦੀ ਗਈ। ਮੁਨਸ਼ੀ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਜੂਨੀ ਨੇ ਰੌਲਾ ਨਹੀਂ ਪਾਣਾ... ਉਸ ਹੱਥ ਲੰਮਾ

ਕਰ ਬਲਦਾ ਲਾਲਟੈਣ ਬੁਝਾ ਦਿੱਤਾ। ਜੂਨੀ ਹੈਰਾਨ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਉਸ ਦੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਘੁੱਟੀ ਗਈ। ਜੂਨੀ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਵਜ੍ਹਾ ਉਸ ਦੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾ ਜੂਨੀ ਰੋਈ, ਨਾ ਚੀਕੀ... ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦਾ ਆਖਾ ਮੰਨ ਗਈ। ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਬੇਸੁਧ ਲੇਟੀ ਰਹੀ। ਨਿੱਕੀ ਨਿੱਕੀ ਲੋਅ ਫੁਟ ਰਹੀ ਸੀ ਜਦ ਜੂਨੀ ਨੂੰ ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਭੇਜਿਆ।

ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਮੁਨਸ਼ੀ ਪਿੰਡ ਬੀਤੇ ਸਾਲਾਂ ਵਾਂਗ ਆਇਆ, ਪਰ ਅੱਜ ਨਾ ਉਸ ਅੱਗੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅੰਡੇ, ਮੁਰਗੇ ਆਦਿ ਧਰੇ, ਤੇ ਨਾ ਅੱਜ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੋਅ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚੱਕਦਾਰੀ ਖਤਮ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਜਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਹਰ ਮੁਜਾਰਾ ਆਪਣੀ ਮਿਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਆਪ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਮਸਾਂ ਚੱਕਦਾਰ ਨੂੰ ਸੌ ਕਨਾਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਕੁਝ ਫਲਦਾਰ ਬਾਗ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜੂਨੀ ਦੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਮਰਿਆਂ ਕਈ ਸਾਲ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਜੂਨੀ ਦੀ ਸੌ ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੀ। ਮੁਨਸ਼ੀ ਉਸ ਨੂੰ ਖੋਹ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਜੂਨੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਦੇ ਕੇ ਸਾਂਭਿਆ ਸੀ। ਜੂਨੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਮੁਹੰਮਦ ਨਾਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਧਾਈਂ ਛਿੱਬਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਮੁਨਸ਼ੀ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਗੱਪਾਂ ਮਾਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਸੋਚ ਉਹ ਉਥੋਂ ਉਠ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਉਹ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬਿਆ ਟੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਆ ਰਹੀ ਜੂਨੀ ‘ਤੇ ਪਈਆਂ। ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਵੱਡੀ ਟੋਕਰੀ ਤੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਜੰਜੀਰ ਤੋਂ ਫੜਿਆ ਭਾਫ਼ ਛੱਡਦਾ ਸੋਮਾਵਾਰ ਸੀ। ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਨਜ਼ਰ ਦੁੜਾਈ ਤੇ ਰਾਹ ਮੱਲ ਕੇ ਖਲੋ ਗਿਆ। ਜੂਨੀ ਨੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੇਖ, ਪਲ ਦੀ ਪਲ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਗਰਮ ਗਰਮ ਚਾਹ ਦਾ ਭਰਿਆ ਸੋਮਾਵਾਰ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ‘ਤੇ ਪਲਟ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਬੁਸਰੀ ਲਾਹ ਦੇਵੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਉਸ ਰਾਤ ਦਾ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਕਈ ਰਾਤਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਵੇ ਪਰ ਕਿਸਾਨ ਚਾਹ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਸਨ; ਸੋ ਉਸ ਆਪਣਾ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਚਮਕ ਵੇਖੀ। “ਦਫ਼ਾ ਹੋ... ਬਦਮਾਸ਼... ਮੁਰਦਾ... ਬੇਸ਼ਰਮ... ਬਦਜਾਤ। ਸੱਦਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਖਸਮ ਨੂੰ ਤੇ ਕਰਾਵਾਂ ਤੇਰੇ ਡੱਕਰੇ। ਤੈਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਆਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ... ਤੇਰੀ ਧੀ ਭੈਣ ਨਹੀਂ?”

ਜੂਨੀ ਖਾਲੀ ਪਿਆਲੇ ਖਾਲੀ ਸੋਮਾਵਾਰ ਟੋਕਰੀ ਵਿਚ ਪਾ ਤੇਜ਼ ਤੇਜ਼ ਘਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਉਸ ਆਪ ਵੀ ਧਾਈਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਢੇਰ ਤੱਕਿਆ ਸੀ। ਐਤਕੀਂ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਨਿਰਾ ਗੋਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪਰੰਤੂ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦੀ ਬਣੀ ਖਾਦ ਵੀ ਪਾਈ ਸੀ।

ਰੀੜ

ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਦੇ ਇਕਲੌਤੇ ਬੇਟੇ ਨੇ ਅੱਜ ਵਿਦੇਸ਼ੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਰਤਣਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਿਰਜਿੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਕੁਝ ਹਰਕਤ ਜਿਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ, ਲੱਤਾਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਉਹ ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਿੱਲੀ ਜਿਹੀ ਮੰਜੀ ‘ਤੇ ਬੈਠਾ ਇਹ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣੇ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਬੇਟਾ ਆਏਗਾ ਤੇ ਮੇਰੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ ਕਹੇਗਾ, “ਮੱਥਾ ਟੇਕਦਾ ਬਾਪੂ ਜੀ।” ਪਰ ਮੈਂ ਉਠ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਾ ਲਵਾਂਗਾ, ਤੇ ਉਹ ਅੱਖੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਕਹੇਗਾ, “ਬਾਪੂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਸਮਾਂ ਕੱਟਿਆ, ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗਾ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼, ਬਾਪੂ ਤੇਰੀ ਹੀ ਸੇਵਾ ਕਰਾਂਗਾ” ਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਾ ਲਵਾਂਗਾ।

ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਟੁੱਟੀ ਤੇ ਲੱਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਰਕਤ ਜਿਹੀ

ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ

ਹੋਈ, ਹੁਣ ਉਹ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਵਿਚ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਦੀ ਨੂੰਹ ਨੇ ਆ ਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਬੇਟਾ ਸੱਚੀਂ ਹੀ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਵੱਡਾ ਬੈਗ ਆਪਣੀ ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਬਾਪੂ ਵੱਲ ਗਈ ਤੇ ਬੋਲਿਆ, “ਬਾਪੂ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹੋ?” ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਬਾਪੂ ਕੋਈ ਉਤਰ ਦਿੰਦਾ ਏਨੇ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵਹੁਟੀ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਅੰਦਰ ਲੱਘ ਗਿਆ। ਬਾਪੂ ਨੇ ਉਸ ਵੱਲ ਬੜੀ ਹੀ ਰੀੜ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਹੰਝੂ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹ ਢਿੱਲੀ ਜਿਹੀ ਮੰਜੀ ਵਿਚ ਸਮਾ ਗਿਆ ਤੇ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਾ।

-ਨਾਇਬ ਸਿੰਘ ‘ਸੈਂਪਲੇ’

ਫੋਨ: 91-98724-05203

92 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਪਿੰਡਲਝਾਤ ਮਾਰਦਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰਾ ਨਾਨਕਾ ਪਿੰਡ ਹਰੀਪੁਰ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦੈ। ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਿਆਣੇ ਖਿੱਦੋ-ਖੁੰਡੀ ਖੇਡਦੇ ਦੇਖੇ। ਲੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੜੀਆਂ ਖਿੱਦੋਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤੇ ਰੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵੱਢੀਆਂ ਖੁੰਡੀਆਂ। ਪੰਜ ਕੁ ਸਾਲ ਦਾ ਸਾਂ ਜਦੋਂ ਮੋਗੇ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਧਿਆਪਕ ਸਨ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਾਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਬੂਹੇ ‘ਚ ਬੈਠਾ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਖੇਡਦੇ ਦੇਖੀ ਜਾਂਦਾ। ਹਾਕੀ ਮੈਨੂੰ ਮੈਸਮਰਾਈਜ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸੁਰਤ ਨਾ ਰਹਿੰਦੀ ਕਿ ਧੁੱਪੇ ਬੈਠਾਂ ਜਾਂ ਛਾਵੇਂ? ਹਾਕੀ ਦੇਖਦਾ ਮੈਂ ਭੁੱਖ ਤੇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ। ਫਿਰ ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਆਇਆ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕਿਹੜਾ ਖਿਡਾਉਣਾ ਲੈਣਾ?” ਮੈਂ ਹਾਕੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਜੋਂ ਮਿਲੀ। ਉਹ ਦਿਨ ਤੇ ਆਹ ਦਿਨ, ਹਾਕੀ ਮੇਰਾ ਇਸ਼ਕ ਹੈ...।

ਮੈਂ ਸਮਝਦਾਂ ਮੇਰੇ ‘ਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਤੇ ਵੱਡਿਆਂ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਕਰਨੀ ਸਿਖਾਈ। ਮੈਨੂੰ ਅਨੁਸਾਸ਼ਨ ਸਿਖਾਇਆ, ਹਾਰ ਸਹਿਣੀ ਤੇ ਜਿੱਤ ਪਚਾਉਣੀ ਸਿਖਾਈ। ਮੈਂ ਜੋ ਕੁਝ ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਕੋਚ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ, ਟੀਮ ਸਾਥੀਆਂ, ਦੋਸਤਾਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਸਦਕਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਸੁਸ਼ੀਲ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਬਿਨਾਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਤਾਂ ਕੀ ਪੁਲਿਸ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਮੈਡਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਤ ਸਕਦਾ। ਮੇਰੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਸੁਸ਼ੀਲ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ। ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਇਕ ਪਤਨੀ ਸੁਸ਼ੀਲ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਹਾਕੀ। ਪਰ ਸੁਸ਼ੀਲ ਨੇ ਹਾਕੀ ਨੂੰ ਸੌਂਕਣ ਸਮਝਣ ਦੀ ਥਾਂ ਭੈਣ ਸਮਝਿਆ।

—ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ‘ਚੋਂ ਤਿੰਨ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣ ਕਰਕੇ ‘ਗੋਲਡਨ ਹੈਟ ਟ੍ਰਿਕ’ ਵਾਲਾ ਬਲਬੀਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦੈ। ਹੈਲਸਿੰਕੀ-1952 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਸੋਮੀ ਫਾਈਨਲ ਅਤੇ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚਾਂ ‘ਚ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੇ 9 ਗੋਲਾਂ ‘ਚੋਂ 8 ਗੋਲ ਉਸ ਦੀ ਸਟਿੱਕ ਨਾਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਥੇ ਹਾਲੈਂਡ ਵਿਰੁਧ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੇ 6 ਗੋਲਾਂ ‘ਚੋਂ ਉਸ ਦੇ 5 ਗੋਲ ਸਨ ਜੋ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਰੈਗੀ ਪ੍ਰਿਡਮੋਟ ਦਾ ਸੀ।

ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ

ਉਸ ਨੇ ਲੰਡਨ-1908 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਵਿਚ 8 ਵਿਚੋਂ 4 ਗੋਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਬਰਲਿਨ-1936 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਚੰਦ ਦੇ 8 ਵਿਚੋਂ 3 ਗੋਲ ਸਨ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਟੁੱਟੇ?

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ 31 ਦਸੰਬਰ 1923 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਹਰੀਪੁਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਦਾਦਕਾ ਪਿੰਡ ਪਵਾਦਤਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਪਿੰਡ ਤਹਿਸੀਲ ਫਿਲੌਰ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਦਾਦਕਾ ਗੋਤ ਦੁਸਾਂਝ ਹੈ ਤੇ ਨਾਨਕਾ ਧਨੋਆ। ਉਹਦੇ ਸਹੁਰੇ ਲਹੌਰੀਏ ਸੰਧੂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਪਿੰਡ ਭਤਾਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਤਿੰਨੋਂ ਪੁੱਤਰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਸਿੰਘਪੁਰ, ਚੀਨ ਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਤੋਂ ਹਨ। ਉਹਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ ਬੰਸਾਵਲੀ ਵਿਚ ਦਸਵਾਂ ਪੁਰਖਾ ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਸੀ। ਇਹ ਬੰਸਾਵਲੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਉਪਰ ਤੁਰਦੀ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ, ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ, ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ, ਦਲ ਸਿੰਘ, ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰ ਸਿੰਘ, ਜੱਸੂ, ਦਲਪਤ, ਬਿਧੀ ਚੰਦ, ਡੱਲਾ, ਰਜਾਣੀਆਣ, ਸਾਬਾ ਤੇ ਦੁਸਾਂਝ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਸਰੋਇਆ ਤਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਭੂਪਿੰਦਰਾ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਮੋਗੇ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਉਤੇ ਪਟਿਆਲੇ ਦਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਭੂਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇਨਾਮ ਵੰਡਣ ਆਇਆ। ਉਸ ਦਾ ਚੂੜੀਦਾਰ ਪਜਾਮਾ ਬਲਬੀਰ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਜਚ ਗਿਆ। ਉਹਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਹਾਤੇ ਵਿਚ ਡਰਾਮਾ ਖੇਡਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਬਣਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਜਣੇ ਨੇ ਚੂੜੀਦਾਰ ਪਜਾਮਾ ਪਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦਾ ਰੋਲ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਜ਼ਾਰ ‘ਚੋਂ ਚੂੜੀਦਾਰ ਪਜਾਮਾ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਤੇ ਡਰਾਮਾ ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ ਟਿਕਟ ਦੇ ਆਨੇ ਰੱਖ ਲਈ।

ਡਰਾਮੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਹਾਤਾ ਭਰ ਗਿਆ। ਮੱਛਰਦਾਨੀ ਦੀਆਂ ਸੋਟੀਆਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਮੱਛਰਦਾਨੀ ਦਾ ਹੀ ਪਰਦਾ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਪਰਦਾ ਉਠਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਕਿ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਮੁੰਡਾ ਚੂੜੀਦਾਰ ਪਜਾਮਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਲੜ ਪਏ। ਦੋਵੇਂ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦਾ ਰੋਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਪਜਾਮਾ ਇਕੋ ਸੀ। ਇਕ ਜਣੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲੱਤ ਇਕ ਪੁੱਚੇ ‘ਚ ਫਸਾ ਲਈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨੇ ਦੂਜੇ ਪੁੱਚੇ ਵਿਚ। ਦੋਵੇਂ ਨੰਗ ਧੜੰਗੇ!

ਪੁਸਤਕ ‘ਗੋਲਡਨ ਗੋਲ’ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼

ਲੱਗ ਪਏ ਪਜਾਮਾ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ। ਉਧਰੋਂ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ। ਜੋ ਸੀਨ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਸਿਆ ਉਹ ਹੱਸ-ਹੱਸ ਵੱਖੀਆਂ ਤੁੜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਖਿੱਚਾਧੂਹੀ ਵਿਚ ਚੂੜੀਦਾਰ ਪਜਾਮੇ ਨਾਲ ਜੋ ਭਾਣਾ ਵਰਤਣਾ ਸੀ, ਵਰਤ ਗਿਆ। ਪਜਾਮਾ ਭਾਵੇਂ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਪਾਟ ਗਿਆ ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ-ਹਿੱਸੇ ਬਹਿੰਦਾ ਇਕ-ਇਕ ਪੁੱਚਾ ਆ ਵੀ ਗਿਆ ਪਰ ਦੋਵੇਂ ‘ਮਹਾਰਾਜੇ’ ਇਕ ਇਕ ਲੱਤ ਪਜਾਮੇ ‘ਚ ਫਸਾਈ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਜੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈ ਗਏ!

ਆਖਰ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਇਆ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ ਨੇ ਆਂਢਣਾਂ-ਗੁਆਂਢਣਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਭੈਣ ਜੀ, ਸਾਡੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਬੋਡੀਆਂ ਦੁਆਨੀ-ਦੁਆਨੀ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਮੋੜਿਆ। ਡਰਾਮਾ ਨੀ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ। ਮਾਫ ਕਰ ਦਿਓ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ।” ਅੱਗੋਂ ਗੁਆਂਢਣਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਭੈਣ ਜੀ ਮਾਫੀ ਕਾਹਦੀ? ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਦੁਆਨੀ ਦੁਆਨੀ ‘ਚ ਉਹ ਡਰਾਮਾ ਦਿਖਾਤਾ ਜਿਹੜਾ ਸਾਨੂੰ ਦੋ ਦੋ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਸਣਾ!”

ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਨੇ ਚਾਰ ਵਿਆਹ ਕਰਾਏ। ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦਿੱਤਾ ਚੌਥੀ ਨਾਲ ਨਿਭਿਆ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਮੰਗਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਜੋ ਸਿਰੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹੀਆਂ। ਵਿਆਹ ਚੌਥੀ ਥਾਂ ਹੋਇਆ ਜਿਥੇ ਮੰਗਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ। ਮੇਰਿਓ ਚੜ੍ਹੀ ਜੰਨ ਅਜੇ ਲਾਹੌਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਢੁੱਕੀ ਕਿ ਲਾਤਾ ਕੋਠੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਬੂਹੇ ਬਾਣੀ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਸੀ। ਏਨੇ ਕਾਹਲੇ ਨੂੰ ਫਿਰ ਸਾਲੀਆਂ ਦੇ ਮਖੌਲ ਤਾਂ ਸੁਣਨੇ ਈ ਪੈਣੇ ਸਨ!

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਭਰਤੀ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੌੜ ਗਿਆ। ਝੋਰਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹੋ ਕਿ ਐਮ. ਏ. ਕਰਨੀ ਵਿਚਾਲੇ ਰਹਿ ਗਈ। ਸੁਸ਼ੀਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਪੱਤਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਸੁਫਨੇ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੁਸ਼ੀਲ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਵੇਗਾ ਤੇ ਸੁਸ਼ੀਲ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਆ ਜਾਵੇਗੀ...। ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਖੇਡੇਗਾ। ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇਗਾ...ਸੁਫਨਿਆਂ ਵਿਚ ਮਸਤ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬੂਹਾ ਠਕੋਰਿਆ। ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਇਸ ਵੇਲੇ? ਕੀ ਪਤਾ ਸੁਸ਼ੀਲ ਹੀ ਆ ਗਈ ਹੋਵੇ?

ਉਸ ਨੇ ਕੱਚੀ ਨੀਂਦੇ ਉਠਦਿਆਂ ਬੂਹਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਸਾਹਮਣੇ ਬਾਵਰਦੀ ਪੁਲਿਸ ਸਾਰਜੈਂਟ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ, “ਲਾ ਲਓ ਹੱਥਕੜੀ।” ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਹੱਕਾ-ਬੱਕਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕਿਹੜੇ ਜੁਰਮ ਵਿਚ?” ਸਾਰਜੈਂਟ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜਲੰਧਰ ਜਾ ਕੇ ਦੱਸਾਗੇ। ਅਸੀਂ ਜਲੰਧਰੋਂ ਆਏ ਆਂ। ਸਮਝ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਸਾਰੀ ਗੱਲ।”

ਉਸ ਨੂੰ ਹੱਥਕੜੀ ਲਾ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਚੜ੍ਹ ਗਈ। ‘ਗੋਲ ਕਿੰਗ’ ਬਣਨਾ ਉਸ ਦਾ ਜੁਰਮ ਬਣ ਗਿਆ! ਰਾਹ ਵਿਚ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੱਥਕੜੀ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ, “ਉਤੋਂ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਪਈ ਜਲੰਧਰ ਲਿਆ ਕੇ ਈ ਖੋਲ੍ਹਣੀ। ਉਹਦਾ ਪਤਾ ਨੂੰ ਰਾਹ ‘ਚ ਫੇਰ ਨਾ ਡਾਜ਼ ਮਾਰ ਜੇ!”

1947 ਦੇ ਖੂਨੀ ਦਿਨ ਸਨ। ਅਚਾਨਕ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵੀ ਇਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਾਪਰ ਗਈ। ਜੇ ਰਾਈਫਲ ‘ਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਗੋਲੀ ਰਤਾ ਕੁ ਨੀਵੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਨਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਚਦਾ ਤੇ ਨਾ ਉਹਤੋਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ‘ਗੋਲਡਨ ਹੈਟ ਟ੍ਰਿਕ’ ਵੱਜਦਾ। ਪਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਬਲੀ ਨਿਕਲਿਆ ਜੋ ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਜਿਉਣ ਲਈ ਮੌਤ ਦੇ ਹੱਥ ਆਉਣੋਂ ਬਚ ਗਿਆ। ਗੋਲੀ ਉਹਦੇ ਮੱਥੇ ਉਪਰ ਦੀ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਛੋਹਦੀ ਪੱਗ ਵਿਚ ਦੀ ਨਿਕਲ ਗਈ ਸੀ!

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਬੱਦੋਵਾਲ ਗਈ। ਉਥੇ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਔਰਤ ਆਪਣੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬੱਸ ਤੋਂ ਉਤਰੀ ਸੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਬਾਪ ਲਾਇਲਪੁਰ ਵੱਲ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਔਰਤ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਈ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ। ਪੈਰੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਮੀਲ ਦੂਰ ਸਨ। ਔਰਤ ਨੇ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਬੇਹਾਲ ਹੋਏ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁੱਖ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਬਹਾ ਕੇ ਬਚਦੀ ਰੋਟੀ ਖੁਆਈ। ਫਿਰ ਸਮਾਨ ਦੀ ਗੱਠਣੀ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਰੱਖੀ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਗਲ ਲਾ ਕੇ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਇਕ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਟਰੱਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ। ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਤੇ ਟਿਕਟਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਬਾਰ ‘ਚੋਂ ਉਜੜ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਔਰਤ ਦੇ ਮਾਪੇ ਠਾਣੇ ਆਏ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਭਾਗੀ ਧੀ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਉਹ ਮਾਰ-ਧਾੜ ‘ਚੋਂ ਤਾਂ ਬਚ ਆਏ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਹੋਣੀ ਪੇਕਿਆਂ ਕੋਲ ਹੀ ਸ਼ਹਿ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠੀ ਸੀ!

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋਸਤ ਗੁਰਿੰਦਰ ਨੇ ਮੋਗੇ ਦੀ ਇਕ ਮਾਈ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ। ਉਹ ਹਾਰਾਂ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਸ਼ੀਲ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਹੈਰਾਨ ਹੋਈ ਮਾਈ ਨੇ ਗੁਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ,

“ਬੇਟਾ, ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਐ?” ਗੁਰਿੰਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮਾਤਾ, ਇਹ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਦਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਗਿਆਨੀ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲੜਕਾ ਬਲਬੀਰ ਲੰਡਨ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ‘ਚੋਂ ਹਾਕੀ ਦਾ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਕੇ ਲਿਆਇਆ। ਲੋਕ ਉਹਦਾ ਸਵਾਗਤੀ ਜਲੂਸ ਕੱਢਦੇ ਆ।” ਮਾਈ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਪਰਗਟ ਕੀਤੀ, “ਲੈ ਇਹਦੇ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਤਾਂ

ਓਲੰਪੀਅਨ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ

ਦਾੜ੍ਹੀ ਆਈ ਹੋਈ ਐ। ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੈ!”

ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ-1984 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ/ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਹਾਕੀ ਮੈਚ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਤਿਰੰਗੇ ਚੁੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਹੋਰੀ ਉਪਰਲੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਉਪਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਤੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਇਕ ਕਤਾਰ ਹੇਠਾਂ ਬੈਠਾ ਸੀ। ‘ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ’ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲਾਉਂਦੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਤਿਰੰਗਾ ਖੋਹਿਆ ਤੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਮਸਲਣ ਲੱਗਾ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭੱਜ ਕੇ ਝੰਡਾ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਖਿੱਚ ਲਿਆ। ਉਹ ਉਸ ਝੰਡੇ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਨਾ ਸਹਿ ਸਕਿਆ ਜੋ ਉਹ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਝੁਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਵਿਚ ਤਿਰੰਗਾ ਪਾਤਨਾ ਚਾਹਿਆ। ਤਦ ਤਕ ਪੁਲਿਸ ਆ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ। ਪਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੜਕਣ ਲੱਗਾ।

ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਤੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵੈਨਕੂਵਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸੁਭਚਿੰਤਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤਿਰੰਗੇ ਲਈ ਐਵੇਂ ਰਿਸਕ ਲਿਆ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ/ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਹਵਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਚ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦੇ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਖਾਲਸਾ

ਪਹੁਲ ਖੰਡੇ ਧਾਰ ਛਕ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗੇ, ਗੁਰੂ ਦਿਆਂ ਚਰਨਾਂ ਤੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਵਾਰਦਾ। ਰਸੀਆ ਬਾਣੀ ਦਾ, ਨਿਤਨੇਮ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵੱਡਾ, ਪੜ੍ਹੇ ਸੁਣੇ ਬਾਣੀ, ਗਾਵੇ ਜੱਸ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ। ਮਿਠ ਬੋਲਝਾ ਨਿਮਾਣਾ, ਮੰਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਭਾਣਾ, ਸੇਵਾ-ਦਯਾ, ਸਿਮਰਨ ‘ਚ ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਾਰਦਾ। ਰਹਿਤ-ਬਹਿਤ ਵਿਚ ਪੂਰਾ, ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਸੂਰਾ, ਬਖਸ਼ੇ ਕੱਕਾਰ ਪੰਜੇ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਧਾਰਦਾ। ਹੱਕ, ਸੱਚ ਨਿਆਂ ਲਈ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਵਾਰ ਦੇਵੇ, ਜਾਬਰਾਂ ਤੇ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਨੂੰ, ਅੱਗੋਂ ਲਲਕਾਰਦਾ। ਔਰਤਾਂ, ਨਿਹੱਥਿਆਂ ‘ਤੇ ਕਰਦਾ ਨੂੰ ਵਾਰ ਕਦੇ, ਭੱਜੇ ਜਾਂਦੇ ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦਾ।

ਦੁਸ਼ਮਨ ਦੀ ਧੀ, ਭੈਣ, ਆਪਣੀ ਹੀ ਕਰ ਜਾਣੇ, ਮੈਦਾਨੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ੇਰਾਂ ਵਾਂਗਰਾਂ ਦਹਾੜਦਾ। ਬਣਾਵੇ ਨਾ ਗੁਲਾਮ, ਨਾ ਅਧੀਨਗੀ ਕਬੂਲ ਕਰੇ, ਲੁੱਟ ਖੋਹ ਕਰਦਾ ਨਾ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਹਾਰਦਾ। ਕਿਸੇ ਅਬਦਾਲੀ ਵੀ ਝੱਲੀ ਨਹੀਂ ਝਾਲ ਇਹਦੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਵੀ ਲੰਘਿਆ, ਗਿਆ ਮਾਰਾਂ ਮਾਰਦਾ। ਕ੍ਰਿਤਾਂ ਕਮਾਈਆਂ ਕਰੇ, ਨਾਮ ਜਪੇ, ਵੰਡ ਛਕੇ, ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ, ਹਰ ਹੀਲੇ ਸਾਰਦਾ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਮਿਤ, ਦਸਵੰਧ ਕੱਢੇ ਕਿਰਤ ਵਿਚੋਂ, ਹੱਥੀ ਗੁਰ ਚਰਨੀ ਚੜ੍ਹਾਵੇ, ਨਮਸਕਾਰਦਾ।

ਉਹ ਭਾਰਤ ਪਰਤਣ ਲਈ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹਿਆ। 2 ਨਵੰਬਰ 1984 ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ। ਟੋਕੀਓ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ‘ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਡੀ ਗਾਰਡਾਂ ਨੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਮੁਸਾਫਿਰ ਟੋਕੀਓ ਰੁਕ ਗਏ ਪਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾ ਰੁਕਿਆ।

ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਵਿਚ ਜਿਹੌ ਜਿਹਾ ਖਤਰਾ ਸਹੇੜਿਆ ਸੀ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਖਤਰਾ ਸਹੇੜਨ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਧੀ ਸੁਸ਼ਬੀਰ ਤੇ ਜੁਆਈ ਵਿੰਗ ਕਮਾਂਡਰ ਮਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੋਮੀਆ ਪਾਸ ਦਿੱਲੀ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਉਹ ਖੁਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਘਬਰਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਮਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਵਿਚ ਅਫਸਰ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾਈ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ‘ਤੇ ਜਾਵੇ ਤੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਿਆਵੇ। ਕੈਸੇ ਦਿਨ ਆ ਗਏ ਸਨ! ਉਹ ਓਲੰਪਿਕ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਕੇ ਮੁੜਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਨਾਇਕਾਂ ਵਾਲਾ ਸਵਾਗਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ? ਪੱਗ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਸੀ!

ਸਿਰੋਂ ਮੋਨੇ ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਨੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਪਰਦਾ ਤਾਣਨਾ ਤੇ ਪੱਗ ਢਕਣੀ ਚਾਹੀ ਤਾਂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੋਕਿਆ ਕਿ ਇਥੇ ਮੈਨੂੰ ਕਾਹਦਾ ਖਤਰਾ ਹੈ? ਤਿਰੰਗੇ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਖਤਰੇ ਸਹੇੜਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਤੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚਲੇ ਖਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਉਹ ਬਚ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚਲਾ ਖਤਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਰੂਹਾਂ ਉਤੇ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ ਸੀ! ਇਹ ਤਾਂ ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਲੈ ਆਇਆ।

ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਾਚੀ ਸੌਂਦਿਆ ਗਿਆ। ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ। ਕਰਾਚੀ ਵਿਚ ਓਲੰਪਿਕ ਜੇਤੂ ਟੀਮ ਦਾ ਰੈਸਟ ਆਫ ਵਰਲਡ ਦੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਮੈਚ ਕਰਾਉਣਾ ਸੀ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰੈਸਟ ਆਫ ਵਰਲਡ ਟੀਮ ਦਾ ਮੈਨੇਜਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਬੰਧ ਸੁਖਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਮੈਚ ਸਮੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਜਨਰਲ ਜ਼ਿਆ ਉਲ ਹੱਕ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਸੌਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਓ, ਆਪਾਂ ਇਕੋ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਓ, ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਬਸਤੀ ਦਾ ਹਾਂ।”

ਅਪਣੱਤ ਭਰੇ ਸੱਦੇ ਨਾਲ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜਨਰਲ ਕੋਲ ਜਾ ਬੈਠਾ। ਜ਼ਿਆ ਉਲ ਹੱਕ ਨੇ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣੇ ਨੇ। ਹਾਫ ਟਾਈਮ ਵੇਲੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਮੈਦਾਨ ‘ਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਟੇਡੀਅਮ ‘ਚ ‘ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ’ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗੇ। ਉਸ ਨੇ ਹੱਥ ਹਿਲਾ ਕੇ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਹਜ਼ੂਮ ਨੇ ‘ਇਡੀਆ ਮੁਰਦਾਬਾਦ’ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਲਈ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਰ ਫੇਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨੇ ਰੋਕਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਰਦਾਰ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ।” ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, “ਤੁਸੀਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਨਾ ਖੁਹਾਉਂਦੇ!”

ਸਾਧ-ਸੰਗਤ, ਪੰਗਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਤਨੋ-ਮਨੋ, ਊਚ-ਨੀਚ ਦਾ ਕੋਈ, ਭੇਦ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਾ। ਐਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉਠ ਕੇ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰੇ, ਸਵਾਸ, ਸਵਾਸ ਰਵੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਰਦਾ। ਮਨ ਨੀਵਾਂ, ਮੌਤ ਉਚੀ, ਮੰਗੇ ਨਿੱਤ ਗੁਰੂ ਕੋਲੋਂ, ਕਰਦਾ ਨੂੰ ਲਾਲਚ ਰਾਜ, ਭਾਗ, ਮਾਲਦਾ।

ਸਬਰ, ਸੰਤੋਖ, ਨਾ ਤਿਆਗੇ ਰਾਹ ਬਿਬੇਕ ਵਾਲਾ, ਪੰਥ ਨਾਲ ਬਹਿ ਕੇ ਹਰ ਮਸਲਾ ਵਿਚਾਰਦਾ। ਐਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚ, ‘ਸਰ’ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਲੋਚੇ, ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਨਿਵਾ ਕੇ ਸੀਸ, ਜਨਮ ਸਵਾਰਦਾ। ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ, ਭਰਮਾਂ ਦੇ ਵਹਿਮਾਂ ‘ਚ ਪੈਦਾ ਨੂੰ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਿਹਾਰਦਾ। ਦੁੱਖ-ਸੁਖ, ਸਮ ਕਰ ਜਾਣੇ ਭਾਣਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ‘ਚ ਰਵੇ, ਹੋਸਲਾ ਨੂੰ ਹਾਰਦਾ।

ਮੜ੍ਹੀਆਂ, ਮਸਾਣਾਂ ਦੀ, ਨਾ ਪੂਜਾ ਕਰੇ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ, ੧੯ ਨੂੰ ਧਿਆਵੇ ਸਦਾ, ਨਾਮ ਨਿਰੰਕਾਰਦਾ। ਹੱਥ ਜੋੜ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ, ਸਰਬੋਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗੇ, ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਸਭੋ, ਸਭ ਨੂੰ ਪਿਆਰਦਾ। ਤਨ, ਮਨ, ਧਨ ਸਾਰਾ, ਅਰਪ ਦੇਵੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ, ਅੰਗ-ਸੰਗ ਰਵੇ ਗੁਰੂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਵਿਸਾਰਦਾ। ਸਭੋ, ਤੇਜ-ਪਰਤਾਪ, ਰੂਪ, ਆਪਣਾ ਬਖਸ਼ ਦੇਵੇ, ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਪਿਆਰਦਾ।

—ਚੰਨ, ਫੋਨ: 908-788-8427

ਫਿਲਮ ‘ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹ ਫਕੀਰ’ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ...

ਸਮੀਖਿਆ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਨਮ-ਸਾਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਸਾਖੀਆਂ ਚੁਣ ਕੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਫਿਲਮ ‘ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹ ਫਕੀਰ’ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਭੇਦਾਂ ਅਤੇ ਵਰੋਲਿਆਂ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਹੈ। ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਭੇਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇਜ਼ ਹਨ। ਇਹ ਹੈ ਵੀ ਸੁਭਾਵਿਕ। ਵਿਸ਼ਾ ਹੀ ਏਨਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ ਕਿ ਅਗਰ ਗੁਲਾਬ ਦੀ ਪੱਤੀ ਵਰਗਾ ਨਾਜ਼ੁਕ ਲਫਜ਼ ਵੀ ਸਹੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਨਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ

ਸਤਿਕਾਰ, ਸ਼ਰਧਾ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ‘ਤੇ ਜ਼ਰਬ ਆਉਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਬਰਾਬਰ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਵਜੋਂ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਬਿਤਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਬਾਬ ਦੀਆਂ ਸੂਰਾਂ ਦੇ ਰਸ ਵਿਚ ਡੁਬੋ ਕੇ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਇਲਾਹੀ ਨਾਦ ਘੋਲਿਆ।

ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੀ ਫਿਲਮ ‘ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹ ਫਕੀਰ’ ਦਾ ਸਾਰੰਸ਼ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ-ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਰੱਖਦੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਪੱਥਰਾਂ ਵਰਗੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਪੰਜਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਰੂਹ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੋਹੜ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਿੱਧਾਂ ਅੰਦਰ ਘਰ ਕਰ ਗਏ ਹੰਕਾਰ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਸੰਘਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫੋਕੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਭੱਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਹੀ ‘ੴ’ ਦੇ ਨਾਦ ਵਿਚ ਵਿਸਮਾਦ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਰਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਫਿਲਮ ਦੇਖਦੇ ਸਮੇਂ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਕੰਡਾ ਦਿਲ ਵਿਚ ਚੁੱਭਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹਰਿੰਦਰ

ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, “ਚੰਗੇ ਮੰਚ ਉਤੇ ਖੇਡਣ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਨਾਟਕਾਂ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਜੀਵਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਅਭਿਨੈ ਦਾ ਸੰਜੋਗ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੇ, ਰੂਹਾਨੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋਣਗੇ।”

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਫਿਲਮ ਦੀ ਇਕ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋਈ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਕਾ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਗੱਲਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ। ਸ. ਸਿੱਕਾ ਮੁਤਾਬਕ ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਹੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਸੁਪਨ-ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਲਾਹੀ ਨੂਰ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਛਵੀ ਦੇ ਨਕਸ਼ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਸਨ। ਬਸ ਓਹੀ ਇਲਾਹੀ ਨੂਰ ਦੀ ਝਲਕ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪੂਰਨਾ ਬਣੀ।

ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ-ਸਿੱਕਾ ਜੀ, ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਫਿਲਮ ‘ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ’ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਚਮਕ ਤਾਂ ਨਹੀਂ? ਸਿੱਕਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ-ਉਹ ਫਿਲਮ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਐਂਗਲ ਤੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਫਿਲਮ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਤੀ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਦੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਫਿਲਮ ‘ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹ ਫਕੀਰ’ ਵਿਚ ਕੈਮਰੇ ਦੀ ਅੱਖ ਨੂੰ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਦੀ ਅੱਖ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਦਾ ਰੋਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਐਕਟਰ ਆਰਿਫ਼ ਜ਼ਕਰੀਆ ਇਸ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਮੌਕੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ-ਮੈਂ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ‘ਚ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕੋਈ ਵਿਲੱਖਣ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰੀ ਜਲਵਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਣਦਿਆਂ ਬਿਤਾਇਆ। ਇਕ ਪੈਗੰਬਰ ਨਾਲ

ਰਹਿ ਕੇ ਆਤਮਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਕਿੰਨੀ ਉਚ-ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣਗੇ, ਉਸ ਦੀ ਤਾਂ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਦਿਖ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬੁਲੰਦੀ ਨੂੰ ਐਕਟਰ (ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਮਾਲਕ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ) ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟਰ ਨੂੰ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦਾ ਕਦ, ਬੁਲੰਦੀ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ-ਅਵਸਥਾ ਦੀ

ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸਿਰਫ਼ ਪੈਰ ਟਿਕਾਉਣਾ ਹੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋਈ, ਬੈਠਣ ਦਾ ਹੀਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪੇ ਕਰ ਲਿਆ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਰੂਪ ਗ੍ਰਾਫਿਕਸ ਘੱਟ, ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵੱਧ ਲੱਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੰਪਿਊਟਰੀ ਜੁਗਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਫੇਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸੰਵਾਦ ਬੋਲਦੇ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰੱਬੀ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਵਰੋਸਾਏ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ

ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਜੀ ਦਾ ਰੋਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਰਿਫ਼ ਜ਼ਕਰੀਆ

ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਕਾ ਪ੍ਰੈਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਉਚਾਈ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਫਿਲਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਕਾ ਜੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ-ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਗ੍ਰਾਫਿਕਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਿਛਾਤੀ ਤੋਂ ਹੀ ਦਿਖਾਇਆ

ਦੇ ਅਕਸ਼ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਹੱਸਮਈ ਪੈਗੰਬਰੀ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਯਤਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਕੈਮਰਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਪਕੜ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਪੈਗੰਬਰੀ ਰੂਹਾਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਰੂਹਾਨੀ ਓਹਲੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੂਹਾਨੀ ਓਹਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਮੱਤ ਨਾਲ ਤਾਰ-ਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਨੇ

‘ਰੂਹਾਨੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ’ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਮਾਤਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾ, ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ, ਬੀਬੀ ਸੁਲੱਖਣੀ ਵਰਗੀਆਂ ਬੇਜੋੜ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਪਰਦੇ ‘ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫਿਲਮ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕਲਾ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦੇ ਹੋਰ ਬਥੇਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨੇ।

ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਧਾਰਨਤਾ ਦੀ ਪੱਧਰ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਕੁਝ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੀ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬੱਚੇ ਮੇਨੇ ਕਿਉਂ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ ਇਹ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦਿਖਾਏ ਹੀ ਕਿਉਂ ਗਏ ਹਨ!

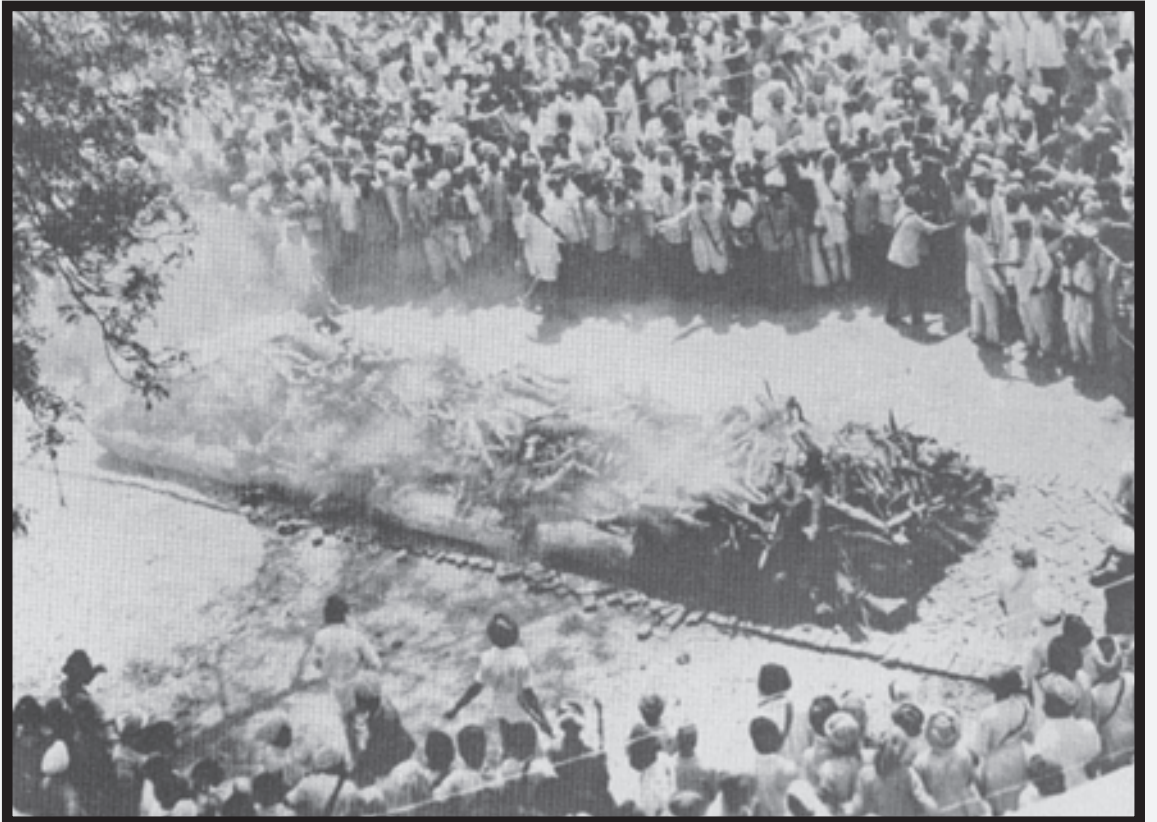
ਇਕ ਦਰਸ਼ਕ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ-ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਮਾੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾੜਾ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਮਾੜਾ, ਚੁੱਪ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਦਰਸ਼ਕ ਨੇ ਗੱਲ ਹੀ ਨਿਬੇੜ ਦਿੱਤੀ-ਦੇਖੋ ਜੀ ਸਿੱਕਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖੀ ਹੈ ਨਾ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਲਿਖੀ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੈ, ਬਣਾਈ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ। ਹੁਣ ਚੰਗਾ ਮਾੜਾ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਸੋਚ ਲਵੋ।

ਇਕ ਦਰਸ਼ਕ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਕਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ‘ਰਿਸਰਚ’ ਕਰਵਾਈ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਲਮ ਦੇਖ ਕੇ ਸਿੱਕਾ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਕਥਨ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਇਕ ਦਰਸ਼ਕ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਪੱਖੋਂ ਬੜੀ ਸਿਫਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

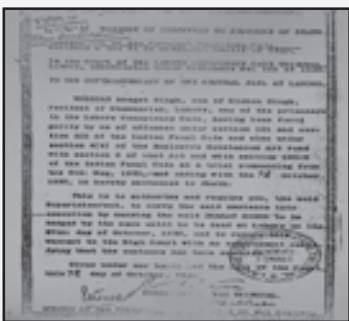
ਪੋਸਟ ਸਕ੍ਰਿਪਟ: ਚਲੇ ਠੀਕ ਹੈ, ਅੱਜ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਕੰਪਿਊਟਰ, ਬਲਿਊ ਸਕਰੀਨ ਆਦਿ ਨਾਲ ਮਨਚਾਹੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸੀਨ ਫਿਲਮਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਨਿਰੀ ਤਕਨੀਕ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਫਿਲਮ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ, ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਵੀ ਤਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਹਿਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਦੇ ਬੋਲ ਯਾਦ ਆਉਂਦੇ ਹਨ-ਅਗਰ ਸੋਨੇ ਦੀ ਛੁਰੀ ਹੱਥ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਢਿੱਡ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾੜ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਫੋਟੋ ਫੀਚਰ

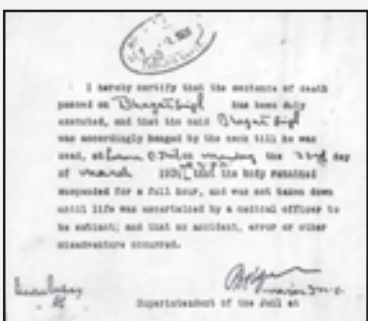
23 ਮਾਰਚ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ- ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਨੇਹੀ ਗੁਲਸ਼ਨ ਸ਼ਰਮਾ (ਗੈਲਵੇਸਟਨ, ਟੈਕਸਸ) ਨੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਹਿਤ ਭੇਜੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਸੂਰਬੀਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਉਹ ਹਸਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਲੋਕਾਈ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਚਿਤਵਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿਤ ਮੁਤਾਬਕ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ। ‘ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ’ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਹਰ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵੰਗਾਰਿਆ, ਸਗੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਚੂਲਾਂ ਢਿੱਲੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ‘ਆਪਣੇ’ ਲੀਡਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਡਟ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਅੱਜ ਵੀ ਲੱਖਾਂ-ਕਰੋੜਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਧਿਆਂ ਵਲੋਂ ਮਘਾਈ ਚਿਣਗ ਤੋਂ ਉਠ ਖਲੋਣ ਦਾ ਸੇਕ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਲੋਕ-ਪਿਆਰ ਡੁੱਲ੍ਹ-ਡੁੱਲ੍ਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੀ ਦੁਰਲੱਭ ਫੋਟੋ ਅਤੇ (ਹੇਠਾਂ) ਤਿੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਫੋਟੋਆਂ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਵਲੋਂ ਫਾਂਸੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕਾਲੇ ਵਰੰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ।

ਫਾਂਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਲੋਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ

ਰਾਜਗੁਰੂ

ਸੁਖਦੇਵ

ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਾਵੇਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਵੀ ਹੋਰ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਹੁਣ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਰਵਾਲਾ ਨਹਿਰ ਰਾਹੀਂ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ 450 ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ ਹੋਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ. ਨਹਿਰ ਬਾਰੇ ਮਿਲੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਕੀਤੀ, ਉਥੇ ਅਕਾਲੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤਾਂ ਭੜਕਾਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਮੌਕਾ ਆਉਣ ਉੱਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭੁਗਤਦੇ ਰਹੇ।

ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਪੂਰੀ ਨੇੜੇ 8 ਅਪਰੈਲ 1982 ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਖੁਦ ਟੱਕ ਲਾ ਕੇ ਪੁੱਟਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਤਲੁਜ-ਜਮਨਾ ਲਿੰਕ (ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ.) ਨਹਿਰ ਦੀ ਪੂਰੇ 33 ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਇਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਮਚਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਖਨੌਰੀ ਹੈਂਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਡੇਢ ਫੁੱਟ ਉੱਚੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜੰਗੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੰਮ ਦੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਚਰਚਾ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ. ਨਹਿਰ ਅਤੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਸਬੰਧੀ ਤਿੱਖੀ ਬਹਿਸ ਛੇਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦਰਮਿਆਨ ਝਗੜੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ ਹੋਈ ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ. ਨਹਿਰ

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: +91-97797-11201

ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈਣ ਸਬੰਧੀ ਪਹਿਲੇ ਨੋਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ 20 ਫਰਵਰੀ 1978 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਚੌਧਰੀ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜਲੇ ਸਬੰਧ ਸਨ। ਦੋਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੱਕ ਵੀ ਨਿਭ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ. ਨਹਿਰ ਵਾਲੀ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਪਟਿਆਲੇ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰਿਆਣੇ ਨੇ ਇਸ ਨਹਿਰ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਮਲੇ ਫੈਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ 16 ਨਵੰਬਰ 1976 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਦਲ ਦੇ ਜੂਨ 1978 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 4 ਜੁਲਾਈ 1978 ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਨਹਿਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮੰਗੇ। ਇਸ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦਿਆਂ ਹਰਿਆਣੇ ਨੇ 31 ਮਾਰਚ 1979 ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਚੌਧਰੀ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਨਹਿਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਵਿਉਂਤ ਬਣਾਈ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਈ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਇਸ ਲੇਖਕ ਕੋਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਚੌਧਰੀ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਨੇ ਇਹ ਵਿਉਂਤ ਬਣਾਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਹਿਰ ਦੇ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਖੁਦਾਈ ਦਾ ਅਰੰਭ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਟੱਕ ਲਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੋਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਸਮਾਗਮ ਵੀ ਉਲੀਕ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਖੁਦਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਆਰੰਭ ਸੋਨੇ ਦੀ ਕਹੀ ਨਾਲ ਟੱਕ ਲਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਚੌਧਰੀ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਨੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਸੈਂਟਰਲ ਹਾਲ ਵਿਚ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲੈਣ ਤੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੋਰੀ ਨਾਂਹ ਕੀਤੀ, ਬਲਕਿ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇਣਗੇ। ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਫੌਰਨ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਕੀਮ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਨਹਿਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਰਵੇਖਣ ਅਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਨਕਸ਼ਾ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਖੁਦਾਈ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ

ਵੰਡ ਦੇ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤਾ ਅਵਾਰਡ ਲਾਗੂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਗਈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਕੇਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਲਈ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦਰਮਿਆਨ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਬਾਰੇ 1981 ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ. ਨਹਿਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਰਾਜੀਵ-ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। 24 ਜੁਲਾਈ 1985 ਨੂੰ ਹੋਏ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਆਏ ਕਿ ਨਹਿਰ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ 15 ਅਗਸਤ 1986 ਤੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਈ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨਹਿਰ ਦਾ ਕੰਮ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰੁਕਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ 90ਵਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਇੰਜਨੀਅਰ ਸਮੇਤ ਕਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਨਹਿਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਕੁਝ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵੀ ਮਜ਼ਾਤ ਪਿੰਡ ਨੇੜੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੰਮ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

4 ਜੂਨ 2004 ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਨਹਿਰ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਜ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਕੇ 15 ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਕੇਂਦਰੀ ਜਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਮਾਲ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਜ਼ੁਰਅਤ

ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਦਾਅ ਉਤੇ ਲਾ ਕੇ 12 ਜੁਲਾਈ 2004 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ ਬੋਲੇ ਗਏ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਸਮਝੌਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸਰਬਸਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰਾ ਕੇ ਨਹਿਰ ਬਣਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਕੀਮ ਉੱਤੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ

ਉੱਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਆਪਣਾ ਸਿਆਸੀ ਕਰੀਅਰ ਦਾਅ ਉੱਤੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਨਾ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਦਿਆਂ ਹੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਧਾਰਾ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਹਰਿਆਣੇ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਪਾਣੀ ਉਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਧਾਰਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਹਿੱਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਹੈ। ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇੱਕ

ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ 2002 ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਝਗੜੇ ਨਿਬੇੜਨ ਲਈ ਬਣੇ 1956 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਝਗੜੇ ਵਾਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਭਾਵ ਕਿਧਰੇ ਅਪੀਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਝਗੜੇ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ; ਤੇ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਖੋਹਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਸੋਧ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੋਟ ਪਾਈ ਸੀ।

ਖਨੌਰੀ ਨੇੜੇ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਉੱਚੇ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਆਗੂ ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸੁਰਜੇਵਾਲਾ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਿੰਜਾਈ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਇਸ ਲੇਖਕ ਦੀ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਫਾਲਤੂ ਪਾਣੀ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਉੱਚੇ ਕਰ ਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਇਹ ਪਾਣੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਹੋਏ ਇੱਕ ਅਲਿਖਤੀ ਸਮਝੌਤੇ ਅਧੀਨ ਚੁੱਪ-ਚੁੱਪੀਤੇ ਲੈਂਦਾ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਸਾਲਾਂਬੱਧੀ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

1977 ਵਿਚ ਹਰਿਆਣੇ ਅੰਦਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਖੁਦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਜਨਤਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੀ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਹੁਣ ਤਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਉਮਾ ਭਾਰਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਛੇਤੀ ਹੀ ਤਿੰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾ ਕੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਬੇੜਨਗੇ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲਾ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਦੇ ਜੰਗੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਉੱਚੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਖਰਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਸਮਝੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਹਰਿਆਣੇ ਨੂੰ ਫਾਲਤੂ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਖਰਚਾ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਸਤਲੁਜ ਤੇ ਜਮਨਾ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਲੀ ਲਿੰਕ ਬਰਵਾਲਾ ਨਹਿਰ ਰਾਹੀਂ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਯਮਨਾ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਹਿਰ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਹਰਿਆਣਾ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਲੈਣ ਲਈ ਹੀ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਉੱਚੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਾਵੇਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਵੀ ਹੋਰ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਹੁਣ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਰਵਾਲਾ ਨਹਿਰ ਰਾਹੀਂ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ 450 ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ ਹੋਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ. ਨਹਿਰ ਬਾਰੇ ਮਿਲੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਕੀਤੀ, ਉਥੇ ਅਕਾਲੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤਾਂ ਭੜਕਾਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਮੌਕਾ ਆਉਣ ਉੱਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭੁਗਤਦੇ ਰਹੇ।

ਸਤਲੁਜ-ਯਮਨਾ ਲਿੰਕ ਨਹਿਰ ਬਾਰੇ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਵੀ ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਤਾਂ ਖਰਚੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ, ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧਿਐਨ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਬੰਬਰ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਲਈ ਪਾਣੀ ਪੁੰਜਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਲਿਫਟ ਸਿਸਟਮ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹਨ। ਘੱਗਰ ਦਰਿਆ ਦੇ ਬੇਸਿਨ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਦਰਤੀ ਵਹਾਅ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਲਿਫਟ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਨਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਕਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕਣਕ ਤੇ ਝੋਨਾ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਐਨਾ ਖਰਚ ਵਾਜਬ ਵੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਣਕ-ਝੋਨਾ ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਫਸਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਕਨਾਲ ਸਿਸਟਮ ਅਜੇ ਵੀ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਫੀਡਰ ਰਾਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਬਹੁਤਾ ਪਾਣੀ ਅਜਾਈਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ

ਮਿਸਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 44 ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਿੱਸੇ 'ਚ ਇਕਸਾਰ ਸਿਵਲ ਕੋਡ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਾ-ਵਿਰੋਧਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ 'ਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਅਖੌਤੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕਸਾਰ ਸਿਵਲ ਕੋਡ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਅੰਬੇਦਕਰ ਇਕਸਾਰ ਸਿਵਲ ਕੋਡ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਲਈ ਸਭਿਅਕ ਸਮਾਜ 'ਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਿਉਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ? ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਿਉਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਧਾਰਾ-35 (ਹੁਣ ਧਾਰਾ-44) 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ 3 ਨਵੰਬਰ 1948 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ, ਭਾਵ ਕਾਨੂੰਨ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਮੁਸਲਿਮ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੋਧਾਂ 'ਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ 'ਚ ਜਿਥੇ ਸੋਝੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਧਰਮ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਸਰੋਕਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਟ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਰਾਮ ਅਤੇ ਰਹੀਮ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਨਾਲ ਅੰਬੇਦਕਰ ਫਿਰਕੂ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ ਕੱਟੜਵਾਦੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?

ਨੇਤਾ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਚੋਣੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਬਹਿਸ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਬਣਿਆ ਰਹੇ। ਕੀ ਅੱਜ ਦੇ ਨੇਤਾ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ 'ਚ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੌਕੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ? ਨਾਲ ਹੀ ਇਕਸਾਰ ਸਿਵਲ ਕੋਡ ਨੂੰ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਿਉਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ? ਜੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਸਨਲ ਕਾਨੂੰਨ 'ਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਲਈ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਸਨਲ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਉਲੰਘਣਾਯੋਗ ਕਿਉਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ? ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 44 'ਮਰ ਚੁੱਕੀ' ਧਾਰਾ

ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਚ ਬਹੁਤ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਗੂੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੜਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਗ਼ੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਤ ਇਹ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਵਰਗ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਕੱਟੜਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਖ਼ਤਰੇ 'ਚ ਹੈ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕਸਾਰ ਸਿਵਲ ਕੋਡ ਵਾਲੇ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਮੱਧ ਮਾਰਗ (ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਰਾਹ) ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ?

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਾਇਦ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ-370 ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਚ ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੀ ਭਾਰਤੀ ਨੇਤਾ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ? ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਨੇਤਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਕੇ ਅਸਲੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਅੱਜ ਦੀ ਸਿਆਸੀ, ਸਮਾਜਕ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿਚ ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੀ ਇਸ ਚੰਗੀ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਕਲਪਨਾ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨੇਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਕਿ "ਮਨੁੱਖ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਹਨ। ਇਕ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਪੌਦੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਦੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਮੁਰਝਾ ਜਾਣਗੇ।"

ਪੂਨਮ ਆਈ. ਕੋਸ਼ਿਸ਼

ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਕ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵੰਡੇ ਨੇਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ- "ਮੈਂ ਉਸ ਧਰਮ 'ਚ ਯਕੀਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਚ ਯਕੀਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਸਮਾਜਵਾਦੀ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਤੰਤਰ ਵਜੋਂ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵੱਕਾਰ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।"

ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨੇਤਾ ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਇਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ

ਸੂਰਜ ਕੀ ਗਠੜੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਤੇ...

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚੈਨਲ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ

ਜ਼ੀ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਜ਼ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 23 ਜੂਨ ਨੂੰ ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ' ਚੈਨਲ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਭਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਚੈਨਲ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬਣੇ ਲੜੀਵਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੜੀਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੜਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਲੜੀਵਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਲਖ ਹਕੀਕਤਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਲੜੀਵਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਫਜ਼ੂਲ ਘਸੋੜੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਇਸ ਚੈਨਲ ਲਈ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ 'ਜੋੜੇ ਦਿਲੋਂ ਕੋ' ਦਾ ਸਲੋਗਨ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਿੱਘਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਇਸ ਚੈਨਲ ਉੱਤੇ ਵਕਤ ਨੇ ਕੀਆ ਕਿਆ ਹਸੀਂ ਸਿਤਮ, ਖੇਲ ਕਿਸਮਤ ਦਾ, ਸ਼ਿਕਨ, ਬਕਾਨ, ਰੰਜਿਸ, ਮੇਰੇ ਹਮਨਵਾ, ਮੈਂ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਨਹੀਂ, ਖਵਾਹਸ਼ੋਂ, ਕਭੀ ਆਸਨਾ

Zindagi
JODEY DILON KO

ਕਭੀ ਅਜਨਬੀ, ਇਹ ਸਸੁਰਾਲ ਬੇਮਿਸਾਲ, ਸਾਰੇ ਮੌਸਮ ਤੁਮ ਸੇ ਹੀ ਆਦਿ ਲੜੀਵਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਵਕਤ ਨੇ ਕੀਆ...' ਲੜੀਵਾਰ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵੰਡ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬੜੇ ਮਾਰਮਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੌਰ ਦੀ

ਕੀਰਤ ਕਾਸ਼ਣੀ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਮੂੰਹ ਮੱਥਾ ਵੀ ਖੂਬ ਉਘੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੜੀਵਾਰ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਫਵਾਦ ਖਾਨ ਅਤੇ ਸਨਮ ਬਲੋਚ ਦੀਆਂ ਹਨ।

'ਖੇਲ ਕਿਸਮਤ ਕਾ' ਅਜਿਹੀ ਮਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਾਵੰਦ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਖਾਤਰ ਦੁਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੀਰੀਅਲ ਵਿਚ ਮਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਣਾਅ ਰਾਹੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਮਾਜ ਉੱਤੇ ਤਿੱਖੀਆਂ ਚੋਟਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲੜੀਵਾਰ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਯਾਸਿਰਾ ਰਿਜ਼ਵੀ ਨੇ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਬੜੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰੰਗ-ਕਰਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਲੜੀਵਾਰ ਦਾ ਮੁਖੜਾ ਗੀਤ 'ਸੂਰਜ ਕੀ

ਗਠੜੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਤੇ, ਅੰਦਰ ਰਾਤ ਹੈ ਰੋੜੀ, ਪੱਥਰ ਕੇ ਤਕੀਏ ਪਰ ਸੋਤੇ, ਕਿਸ ਕੇ ਮਨ ਕੇ ਮੋਤੀ' ਬੜਾ ਪ੍ਰਾਪੂਲਰ ਹੋਇਆ ਹੈ।

'ਸ਼ਿਕਨ' ਨਾਂ ਦਾ ਲੜੀਵਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ 'ਸਿਲਵੇਟੇ' ਨਾਂ ਹੇਠ ਨਸ਼ਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਆਮਨਾ ਸ਼ੇਖ, ਮੀਰਾ ਸੇਠੀ, ਅਦੀਲ ਹੁਸੈਨ ਅਤੇ ਦਾਨਿਆਲ ਰਹੀਲ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਲੜੀਵਾਰ ਦੋ ਭਾਣਾਂ ਨਤਾਸ਼ਾ (ਮੀਰਾ ਸੇਠੀ) ਅਤੇ ਜ਼ੋਬ (ਅਮੀਨਾ ਸ਼ੇਖ) ਵਿਚਕਾਰ ਕਸ਼-ਮਕਸ਼ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਲੜੀਵਾਰ ਰਾਹੀਂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਵੱਲ ਆਈ ਮੀਰਾ ਸੇਠੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਬੜਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਿਰਦਾਰ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਪੈਂਠ ਪਾਈ ਹੈ। ਮੀਰਾ ਸੇਠੀ 'ਫਰਾਈਡੇ ਟਾਈਮਜ਼' ਵਾਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨਜਮ ਸੇਠੀ ਦੀ ਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲ ਸਟਰੀਟ ਜਨਰਲ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਉਹ ਤੁਰਕੀ, ਇਰਾਨ, ਮਿਸਰ, ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੜੀਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਰ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਯਾਸਿਰਾ ਰਿਜ਼ਵੀ

'ਸ਼ਿਕਨ' ਰਾਹੀਂ ਅਦਾਕਾਰੀ ਵੱਲ ਮੁੜੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮੀਰਾ ਸੇਠੀ, (ਵਿਚਕਾਰ) 'ਸ਼ਿਕਨ' ਅਤੇ (ਐਨ ਸੱਜੇ) 'ਵਕਤ ਨੇ ਕੀਆ, ਕਿਆ ਹਸੀਂ ਸਿਤਮ' ਦੇ ਪੋਸਟਰ।

ਅਦਾਕਾਰਾ ਕਾਲਕੀ ਕੋਚਲਿਨ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ 7ਵੇਂ ਆਸਮਾਨ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਮਾਰਗਰੀਟਾ ਵਿਚ ਏ ਸਟਰਾਅ' ਦੀਆਂ ਹਰ ਪਾਸੇ ਧੁੰਮਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਸੋਨਾਲੀ ਬੋਸ ਨੇ ਬਣਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕਾਲਕੀ ਨੇ ਲੈਲਾ ਨਾਮ ਦੀ ਮੁਟਿਆਰ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇੰਨੀ ਕੁ ਹੈ ਕਿ ਲੈਲਾ ਵੀਲ-ਚੇਅਰ ਉੱਤੇ ਸਿਮਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਹੈ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵੀ ਲਿਖਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਹਿੰਮਤ ਸਦਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਮਨਹਟਨ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੀ ਨੇਤਤਾ ਇਕ ਸਰਗਰਮ ਕਾਰਕੁਨ ਖਾਨਮ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਬਹੁਤ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੰਗ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰੀਰਕ ਪਿਆਰ ਲੋਚਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਇੰਨਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਤੇ ਕਾਲਕੀ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਇੰਨੀ ਦਮਦਾਰ

ਕਾਲਕੀ ਦੀ ਕਣਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ

ਹੈ ਕਿ ਆਮਿਰ ਖਾਨ ਵਰਗਾ ਅਦਾਕਾਰ ਫਿਲਮ ਦੇਖਦੇ ਸਾਰ ਸਿਸਕੀਆਂ ਭਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਅਮਿਤਾਬ ਬਚਨ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ੋਅ ਦੇਖਣ ਖਾਤਰ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਮੁਲਤਵੀ

ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੋਨਾਲੀ ਬੋਸ ਅਤੇ

ਅਦਾਕਾਰਾ ਕਾਲਕੀ ਕੋਚਲਿਨ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਨੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਫਿਲਮ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੂਬ ਧੁੰਮਾਂ ਪਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਹ 17 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਲਕੀ ਕੋਚਲਿਨ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਫਿਰ ਤੁਰ ਪਈਆਂ ਹਨ। 10 ਜਨਵਰੀ 1984 ਨੂੰ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਜੰਮੀ ਕਾਲਕੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ 'ਦੇਵ ਡੀ' 2009 ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਵੋਤਮ ਸਹਾਇਕ ਅਦਾਕਾਰਾ ਦਾ ਫਿਲਮਫੇਅਰ ਐਵਾਰਡ ਵੀ ਮਿਲਿਆ। ਕਾਲਕੀ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਫਰਾਂਸ ਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੋਲ ਕੋਚਲਿਨ ਤੇ ਮਾਂ ਫਰਾਂਸਵਾ ਆਰਬਨ ਨੇ ਪੁਡੁਚੇਰੀ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਅਰਵਿੰਦੋ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਜਾ ਵਸੇ। ਕਾਲਕੀ ਨੇ 'ਸੋਘਾਈ', 'ਏਕ ਬੀ ਡਾਇਨ', 'ਯਹ ਜਵਾਨੀ ਹੈ ਦੀਵਾਨੀ', 'ਸ਼ੈਤਾਨ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਯਾਦਗਾਰੀ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਹੋਰ ਫਿਲਮ 'ਮੋਤਰ' ਅਤੇ 'ਲਵ ਅਫੇਅਰ' ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

RAJVIR ENTERTAINMENT & PAWAR BROTHERS
P R E S E N T

LAKHWINDER
WADALI

RANJIT BAWA

KANTH KALER

Vaisakhi 2015

BUY TICKETS ONLINE

event+COMBO

www.eventcombo.com

Sulekha.com

GURVINDER BRAR

KIRANDEEP
BHULLAR

NEW YORK

SAT. APRIL 25
COLDEN CENTER

65-30 KISSENA, BLVD • FLUSHING, NY 11367

TICKETS: \$40 • \$60 • \$100 VIP & VVIP

FOR MORE INFORMATION

LAKHVIR JOHAL +1 (718) 610-9799

HARRY PAWAR (347) 675-2717

DOORS OPEN 7PM

SUN. APRIL 26
BULL RUN REGIONAL PARK

7700 BULL RUN DRIVE, CENTREVILLE, VA 20121

FREE ENTRY • FREE PARKING • FREE WATER

NO ALCOHOL PERMITTED • WE RESERVE THE RIGHT TO REFUSE ENTRY TO ANYONE

INFO. ABOUT THE EVENT, BOOTH & SPONSORSHIP

1-855-539-2255

WWW.MELA2015.COM | INFO@MELA2015.COM

MELA START 12PM-8PM

CENTREVILLE, VIRGINIA